

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

US

OL.

2.
LE III

BIBL. NAZ

VITT. EMANUELE III

162

C

9

NAPOLI

CONSTITVTIONE S

ET DECRETA

CONDITA

IN PROVINCIALI SYNODO

MEDIOLANENSI.

Sub Ill. mo & R. mo D. D. CAROLO BORRHO —
MAEO S. R. E. tit. S. Praxedis Presbytero Cardi —
nali, & S. Sedis Apostolicæ per uniuersam Italianz
LEGATO DE LATERE,

ARCHIEPISCOPO MEDIOLANI.

Anno

et cit. primæ

1565.

Prote mediolan.

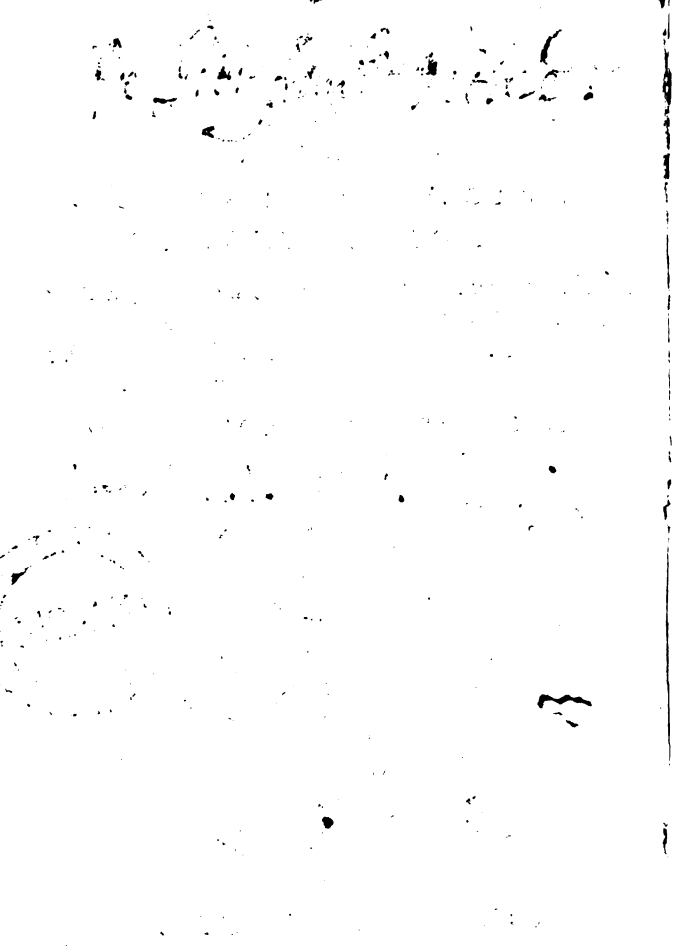
A L

DVS

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, M. D. LXVI.

PETRVS GALE SINIVS

LECTORI.

QUAM præstatis, ac singulare sit ad corrigendos morum errores Prouincialium Conciliorum remedium; id cum ex iis, quæ & Summus ille Pontifex Leo Primus, & Nicæni, Antiochæniq. patres ea de re statuerunt, tum ex eo certe intelligi potest, quod non in Italia solum, sed in Hispania, Toleti toties, Ilerdæ, Tarracone, in Galliis Aureliæ sæpe, Rhemis, aliisq. eius prouinciarum, ac Germaniarum item, Britanniarumq. locis, in compluribus Græciæ partibus, & in uniuersa denique Asia, Africa, atque Europa, eiusmodi prouinciales, recte atque ordine habitæ, synodi fructum, eumq. maximum, ad Christianæ uitæ disciplinam attulerunt. idem hoc tempore nobis, Deo iuuante, sperare licet, ad usum reuocata ex Tridentini Concilii decreto, illa, iam diu intermissa, Prouincialium synodorum consuetudine. hancq. nobis spem primum affert Mediolanensis synodus, quæ iam in lucem exit. ac si quæ olim in hac ipsa urbe contra Iouinianum habita synodus, illius explosa, ac repudiata doctrina, utilis quidem fuit; hæc, ere-

ptis huius prouinciz morum erroribus , in
troducãq. pie uiuendi disciplina, idem pla
ne efficiet. tuã igitur pietatis est, non ea so
lum animaduertere, quã nos, non multa il
la quidem, hoc indice complexi sumus, sed
ea studiose legere, ac diligenter seruare,
quã in ipsis constitutionibus longe uberio
ra continentur; ut iis atque aliis sanctissimã
uitã præceptis ipse adiutus, eo progredi
possis, ut præmia illa consequaris, quã ma
xima DEVS pollicitus est iis, qui religiosi
sunt, & in pietate excellere uolunt. huius
sane rei cura cum omnes maxime attin
gat; est profecto, cur se quisque ualde inci
tet, ut hæc christianã uitã officia, quã in ca
tholica repub. esse oportet, cumulatissime
præstet. quod si quibus sponte currentibus
spectate etiam Pastorum uirtutes stimulos
addunt, eo uehementius contendere illos
oportet; quo magis eorum consilio, doctri
na, uitã exemplo, & aliis rebus omnibus
adiuuantur. Vale.

INDEX TITVLORVM,
 qui tribus his Mediolanensis
 synodi Constitutionum par
 tibus continentur.

TITVLI PRIMAE PARTIS.

D	E professione fidei, eiusq. tuen dæ cura.	2
	De abutentibus sacra Scriptu ra.	5
	De ludi magistris.	6
	De fidei initijs a parocho tradendis.	6
	De Præbenda theologi.	7
	De prædicatione uerbi Dei.	7
	Quæ seruanda sunt in Sacris imaginibus ef fingendis.	14
	De actionibus & repræsentationibus sa cris.	16
	De sanctarum Reliquiarum ueneratione.	16
	De magicis artibus, ueneficijs, diuinatio nibusq. prohibitis.	17
	De blasphemia.	18
	De festorum dierum cultu.	20

TITVLI SECUNDAE PARTIS.

D e ijs, quæ ad Sacramentorum admi- nistrationem generatim pertinent.	22
Quæ pertinent ad Baptismi administratio- nem.	25
Quæ pertinent ad Sacramenti Confirmatio- nis administrationem.	28
Quæ pertinent ad Sacramentum sanctæ Eu- charistiæ.	29
Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.	32
Quæ pertinent ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem.	40
<i>De ieiunio.</i>	45
Quæ pertinent ad extremæ unctiõnis admi- nistrationem.	47
Quæ ad Sacramenti ordinis administratio- nem pertinent.	47
De Seminario clericorum.	49
Quæ pertinent ad collationem beneficio- rum.	52
<i>De edicto proponendo in examine eorum, qui proficiendi sunt parochialibus ecclesiis.</i>	56
De examine & inquisitione in promouen- dis ad cathedrales ecclesias.	57
De uita & honestate Episcoporum & cleri- corum.	60
<i>De frequenti diuini sacrificii oblatione.</i>	62
<i>De dignitate ab Episcopo retinenda.</i>	62
<i>De</i>	<i>De</i>

<i>De Episcopi uestitu .</i>	63
<i>De Episcopi supellectili .</i>	64
<i>De Episcopi mensa .</i>	66
<i>De Episcopi familia .</i>	66
<i>De canonicis horis non intermittendis .</i>	68
<i>Qui libri potissimum a clericis legendi .</i>	69
<i>De clericorum uestitu , & reliqua uita mode- ratione .</i>	69
<i>De clericalibus adibus .</i>	73
<i>De armis , ludis , spectaculis & eiusmodi a clerico uitandis .</i>	75
<i>De negotiis secularibus a clerico fugiēdis .</i>	77
<i>De residentia .</i>	79
<i>De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cogno- scendo .</i>	85
<i>De Vicariis foraneis constituendis .</i>	87
<i>De uisitatione .</i>	89
<i>De iudiciali foro Episcopi .</i>	95
<i>De notariis & scribis .</i>	95
<i>De causidicis , aduocatis , & fiscalibus .</i>	100
<i>De carceris custodibus & reis .</i>	100
<i>De ministris ecclesiæ & diuinis officijs .</i>	101
<i>Communia de ministris .</i>	102
<i>De officio eius , qui choro præsidet .</i>	106
<i>De iis , qui dignitates , personatus , aut canoni- catus habent .</i>	106
<i>De officio magistri chori et carimoniarū .</i>	108
<i>De officio sacristæ .</i>	110
	De

<i>De officio mansionarij .</i>	111
<i>De officio punctatoris .</i>	113
<i>De officio thesaurarij .</i>	114
<i>De officio custodum .</i>	115
<i>De functionibus minorum ordinum, ad usum reuocandis .</i>	115
<i>De hostiario .</i>	116
<i>De lectore .</i>	117
<i>De exorcista .</i>	117
<i>De acolutho .</i>	117
<i>Communia de ratione diuinorum officiorum .</i>	
118	
<i>De musica & cantoribus .</i>	120
<i>Quando, & quo modo ad diuina officia con- ueniendum .</i>	121
<i>Quo modo uersandum in choro .</i>	123
<i>Quo modo a choro recedendum .</i>	124
<i>De matutino & prima .</i>	124
<i>De Missa solemnī .</i>	125
<i>De ecclesiis & earum cultu .</i>	127
<i>De processionibus & supplicationibus .</i>	
131	
<i>De funere Episcopi .</i>	133
<i>De funeribus & exequiis .</i>	135
<i>De sepulturis .</i>	139
<i>Quæ pertinent ad bonorum & iurium ec- clesiasticorum conseruationem, rectam administrationem & dispensationem .</i>	
140	

Quæ

Quæ ad Sacramentum matrimonii perti- nent.	152
De meretricibus & lenonibus.	153
De histrionibus, cingaris, tabernis merito- riis, & aleatoribus.	154
De immoderatis sumptibus coercendis.	155
De usuris.	156

TITVLI TERTIAB PARTIS.

D E piorum locorū administratione.	160
De monialibus.	166
<i>De monialium numero.</i>	167
<i>De Prefectis & alijs ministris monialibus.</i>	168.
<i>De puellis ad religionem admittendis.</i>	177
<i>De nouitiis ad professionem recipiendis.</i>	181
<i>De diuinis officiis, precationibus & lectione monialium.</i>	183
<i>De communitate usu, ac de proprietate tol- lenda.</i>	185
<i>De clausura, & qua ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.</i>	188
<i>De conuersis.</i>	199
<i>De puellis secularibus, qua in monasteriis e- ducantur.</i>	200
<i>De concionatoribus, confessoribus, uisitato- ribus, & cappellanis.</i>	202

162

C

9

De matutinis & primis
De Missa solemni.

De ecclesiis & earum c.

De processionibus & r.

131

De funere Episcopi.

De funeribus & exequiis.

De sepulturis.

Quæ pertinent ad bonorum & iur.
clesiasticorum conseruationem,
administrationem & dispensationem.

140

De
 l
 De clau
 ratione p
 De conuersis
 De puellis facul
 ducantur.
 De concionatoribus
 ribus. & cappellan

<i>De propria regula & constitutionibus his assi due legendis .</i>	207
De iudæis .	208
De pœnis , & aliis quæ generatim ad has constitutiones, pertinent.	211

CAROLVS BORRHOMAEVS,
MISERATIONE DIVINA

S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis,
ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI
Prouinciæ nostræ fidelibus
salutem in Domino.

QVANTVM mihi onus
imponeret Archiepi
scopalis officij ratio,
cogendi Prouincia-
lem synodum, quo
die ex grauissimo ius
so sancti Tridentini Concilij reco-
gnoui; mature ut id munus exequi
possem, uehementer elaborauit. quod
& nostræ testantur litteræ, quibus
Prouinciæ Episcopos euocauimus,
& sciunt graues atque ornati uiri,
qui nostris ea in re studijs & actioni-
bus interfuerunt. itaque, cum pri-
mum

num mihi licuit, Mediolanum ueni,
quo Prouincialibus Episcopis con-
uocatis, cognitifq. ab eisdem ijs re-
bus, quæ in singulis ciuitatibus ac
dioecesibus correctionis, aut mode-
rationis indigerent in synodo, de ip-
forum Episcoporum consilio, atque
consensu ea statuimus, ac decreui-
mus, quæ perturbatam Cleri, ac re-
liquorum uitæ, & officij disciplinam
restituere, uacillantem confirmare,
conseruatam propagare posse uide-
rentur. Synodo dimissa, cum a
PIO IIII. Pont. Max. Romam
reuocarer, ne in ipso quidem itine-
re mihi quidquam maiori curæ fuit,
quam ut ea decreta prouinciæ, ut spe-
ro, salutaria, primo quoque tempo-
re peruulgarem. Quam in cogita-
tionem toto animo incumbentem
me & ipsius P II Pontificis auuncu-
li mei mox consequuta mors, & de-
inceps interregni, & Pontificiorū co-
mitiorum occupatio, non iam a stu-

dio illa in lucem proferendi, quod,
& si grauioribus curis maxime disti-
nebar, tamen dimittere non pote-
ram; sed ab eorum editione retarda-
uit. sed bene, quod quemadmodum
Deum assidue precatus sum, & , ut
ita fieret, pro mea parte contendere,
breui, ipsius Dei benignitate singu-
lari, P I V S V. Pont. Max. est renun-
ciatus, qui pro summa sua cura, ac
solicitudine religionis, salutisq. ani-
marum, mihi & facile concessit, ut
reuiserem hoc tempore commissum
fidei meæ gregem; & inflāmatum stu-
dium meum edendi has Constitutio-
nes Prouinciæ nostræ fidelibus pia
sane cohortatione magis etiam in-
cendit; &, ut eæ ad illos etiam per-
tinerent, qui alioqui ipsis non tene-
rentur, litteris suis Apostolicam in-
terposuit auctoritatem. Damus igitur
uobis, quæ ex præscripto Tri-
dentini Concilij ad moderandos mo-
res, corrigendos excessus in Prouin-

ciali synodo decreta sunt . eaq. non solum præsentium malorum remedia esse confidimus ; sed cautionem quoque fore speramus reliqui temporis uitiorum & incommodorum . Rogamus uero omnes , & per uiscera misericordiæ Christi Domini obsecramus , ut has Constitutiones , quanto maximo potestis amore & pietate , amplectamini , legatis , sequamini , totos uos ad earum sententiam , rationemq. accommodetis . immo uero , si quod nostrum esse potest , habito , & ubi primum facultas fuit , edito hoc Prouinciali concilio , meritum id mihi , & pijs ipsis ac prudentibus Patribus , quibus consentientibus , & adiuuantibus hæc acta sunt , præripite . tanto enim maior commendatio est eorum , qui colunt , quam qui tulerunt leges ; quanto est obedientia officij præceptione præstantior . Ceteris uero etiam hominibus uestra , uel morum mutatione ,

ne, uel innocentia, ac pietatis perseverantia præluceat; ut isto exemplo ad uirtutis & officij cultum reliquæ etiam Prouinciæ incitentur.

Nobis enim, ut in his decretis nihil propositum fuit, nisi Dei gloria & uestra salus; sic nihil optatius esse potest, quam, ut ita decreta seruentur, ut poenis, quæ delinquentibus propositæ sunt, nullus locus relinquatur; magisq. in agendo uestra religio, ac probitas, qua una, uel maxima uoluptate noster compensabitur labor quam nostra in decernendo diligentia commendetur.

Valete in Domino.

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

*In Prouinciali Synodo
MEDIOLANENSI.*

OS CAROLVS BORRHO-
MAEVS S. R. E. tit. *sanctae Pra-*
xedis Presbyter Cardinalis, ac S. mi
D. N. Papa, & Sanctae Sedis Apo-
stolicae per uniuersam Italiam Legatus de latere,
Dei & eiusdem Apostolicae sedis gratia Archi-
episcopus Mediolanensis, de consilio & assensu
RR. morum DD. Coepiscoporum nostrorum, in Pro-
uinciali Synodo Mediolanensi, hac statuimus, &
sancimus.

De professione fidei, & eius tuendæ cura.

Heb. 11.

P R I M A & maxima Pastorum cura uersari debet in ijs, que ad fidem catholicam, quam sancta Romana Ecclesia colit, et docet, et sine qua impossibile est placere Deo, integre, inuiolateq. conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimum exordiendum esse duximus, ut, que ex eodem spiritu est fides, eandem una oris confessione profiteamur.

Sess. 25. C. 2.

S A C R I igitur Tridentini concilij auctoritate innixi; mandamus, ut omnes ij, qui beneficia ecclesiastica obtinent, uel in posterum obtinebunt; & qui in synodum diocesanam conuenire debent; in ea synodo, que primo quoque tempore celebrabitur, omnia & singula a sancto concilio Tridentino definita, & statuta palam recipiant; ueram obedientiam summo Rom. Pontifici spondeant; simulq. hereses omnes publice detestentur, & anathematizent; fidem profitentes eisdem uerbis, quibus ex formula, a S.^{mo} D. N. Pio IIII. Pont. Max. prescripta, nos & Coepiscopi nostri initio huius sancte synodi, iurati prestimus, & professi sumus: etiam si antea in diocesana synodo id officium, ad exequendum iussa Tridentini concilij, quacumque ratione & modo obierint.

Anno M.D.
LXIII. Id.
Nouemb.

E P I S C O P I omnes Prouincia nostre constitutionem S.^{mi} D. N. Pij IIII. Pont. Max. de professione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs cura-

tis, & canonicatibus pronisi sint, & a docentibus litteras, & a promouendis ad doctorales, uel alias gradus, publicent in suis ciuitatibus & diocesi- bus intra mensem, & ab omnibus inuiolate ser- uandam curent: Praesertim uero ab ijs, qui cuius- cumque status, condicionis, & dignitatis sint, quo- uis modo, uel nomine, publice aut priuatim, domi sua uel aliena, etiam si pedagogi sint, pueros, ado- lescentes, aliosue cuius sexus, & aetatis, quas cum- que artes litterarias, uel alias liberales, etiam si ip- sa prima grammatica rudimenta, legendo, inter- pretando, uel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, proba- re debebunt: alioquin de ijs poenas, in eadem con- stitutione propositas, sumant.

Qui uero, ne praedicti huic decreto obtemperant, im- pedierint; aut huius temeritatis quacumque ra- tione illis auctores, aut adiutores fuerint; seuerè pu- niantur.

Ut autem id facilius, ac melius effici possit; stu- diose inquirant parochi, quinam in suis parochijs eo docendi munere fungantur; & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, a die publicationis con- stitutionis eiusdem numerandum, deferant. Quos uero deinceps eiusmodi cognouerint; primo quo- que tempore Episcopo indicent.

PAROCHI diligenter animaduertant, an in suis parochijs ullus sit, quod ad fidem attinet,

prauis opinionibus imbutus, uel eo nomine suspectus; eumq. ad Episcopum, uel Inquisitorem deferant.

Moneant praeterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, uel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem uenerint, statim deferre.

Obseruent etiam eos, qui ex finibus haereticorum, uel haeresis nomine suspectorum ueniunt; singulorumque dicta & facta odorentur; ac de eorum uita consuetudine, & ratione cognoscant. & si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, uel Inquisitorem admoneant.

PRINCIPES uero, & ciuitatum Magistratus hortamur, ac per uiscera misericordiae Christi Domini obtestamur, ut caeleste lucrum terrenis commodis praeferentes, commercium, & consuetudinem haereticorum, quam fidelibus perniciosam, ac pestiferam esse constat, pro sua pietate, ac studio religionis, e suis urbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

Prohibaantque, ut ne sua ditionis homines, percipienda etiam lingua causa, aut mercatura, alioque nomine, in haereticorum locis instituantur, aut commorentur.

Sacro denique Inquisitionis officio in omnibus ex animo faueant, & opitulentur; & , ut eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

Cumque eis a sancta Sede Apostolica concessum fuerit, ut causis fidei ad patrocinium catholicae ueritatis adfisterent, nihil sibi in illis usurpare, neque quidquam, quod contra sacros canones sit, attentare uelint.

EPISCOPI regulas Indicis de libris uetitis, ab ijs, qui illi negotio a sacrosancta Tridentina synodo praefecti fuerunt, ex auctoritate S. mi D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac bibliopolis, ceterisque omnibus laicis & ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Quorum uero librorum purgatio, eiusdem Indicis iussu, facienda est; eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnino uetamus; donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati & probati fuerint.

De abutentibus Sacra scriptura.

NEFARIA est eorum temeritas, qui sacra scriptura uerbis, uel sententijs, ad iocum assentionem contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum canonum, & Tridentini concilij decretis grauius animaduertant.

Et ut detestabilis hac licentia prorsus tollatur; fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

Sess. 4. in
creto de
ditione
usu sacr
rum libr
rum.

De ludi Magistris .

PRINCIPES & Magistratus in Domino uehementer hortamur, ut, nulla sumptus sui habitatione, publicos ludi magistris in urbes & sue ditionis loca conducant, non minus fidei & uita, quam doctrina & scientia laude commendatos. Qui uero litteras docebunt, non solum libros, indice S. mi D. N. Pij IIII. auctoritate adito, nominatim ueritos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur, sed neque etiam alios, quibus obscœna, uel turpia contineantur.

Precipimus etiam, ut bonis moribus, & salutari-
bus preceptis eos erudiant; in primisq. in aliqua pia, & christiana institutione, si Episcopo uidebitur, exerceant; ceteraq. omnia officia, qua Leo X. in Lateranensi concilio statuit, prestent. In iis se deliquerint, pro delicti genere plectantur.

De fidei initiis a Parocho tradendis.

PAROCHI singulis dominicis & aliis festis diebus, qui Ecclesie precepto agi soleant, pueris singuli in suis parochiis initia fidei tradant; eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus præstandam erudiant; ac propterea a prandio statim hora, proprio campanæ sono, ad id munus assignato, ad ecclesiam conuocandos curabunt.

De præbenda theologali.

QUAE ecclesia cathedrales, aut collegiata in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine theologia interpreti assignatum non habent; cum in illis sacrum concilium Tridentinum præbendam, primo uacaturam, ad hunc usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quamprimum decreto concilij satisfiat.

Sess. 5. c. 2.

De prædicatione uerbi Dei.

APOSTOLI, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, uerbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, quæ in Episcopali sede collocantur. Quamobrem nos auctoritatem sacrosancti Tridentini concilij, & ueterum patrum sequuti, in Domino Episcopos hortamur, ut toto pectore in hanc curam incumbentes greges sibi commissos ipsimet, præsertim in ecclesia sua, uerbo Dei pascant. Quod si leui de causa, aut quodam animi languore impediti, non fecerint; sciant sibi prætermissi necessarij officij iudicij Deo præcipue rationem esse reddendam. Sin autem se interdum uere impeditos cognouerint, per uiros idoneos, ex præscripto eusdem concilij diligendos, hoc munus studiosissime populo præsentent.

Sess. 5. c. 2.
& Sess. 24.
c. 4.

In alijs uero ecclesijs parochialibus, uel alias curam animarum habentibus, saltem omnibus dominicis, & solemnibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesima, & Aduentus tempore, quotidie, uel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio paroco, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu & intelligentia, salutaribus uerbis pascendas mandamus. Si qui autem propter inscientiam id prestare non poterunt; ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, uel homilias sibi prescriptas, uel Latinos sermones auctoris, ab Ecclesia recepti, in uulgarem linguam conuersos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut descripto pronuncient. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarum ad hunc Curatorum usum Metropolitani cura prodibit in lucem. Sed ut norint Episcopi & eorum industriam, qui doctrina sunt pradi, & illorum diligentiam, qui aliorum uerbis diuinam legem enunciant; iubeant, si eis ita uidebitur ab unoquoque paroco & Curato unum singulis mensibus, ab eo habitum in ecclesia, sermonem ad se mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio suo puniant; & praeterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere possint, donec ipsi respiscentes munus suum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam uel peritorum industria, uel homiliarum libris, uel alia quacumque ratione adiutos, parum proficere; quosue

si muneri minus aptos esse; uel predicatione destruere potius, quam edificare iudicarint.

Extra urbem uero in uniuersa dioecesi, prater officium, quod Curati prestabunt, tam multos distribuant Episcopi concionatores, ut in curatis ecclesijs, qua in frequentioribus locis sita sunt, ceterisq. omnibus etiam non curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo, Dei uerbum predicetur. Eos autem ab illis, in quorum ecclesijs predicabunt, hospitio recipi uolumus, suppeditatis omnibus rebus, ad eorum uictum necessariis, data etiam elemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, uel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut idonus ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, uel dare consueuerint.

IIS autem, qui predicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus christianam doctrinam tradendi munere funguntur, hanc uiam & rationem ineundam proponimus.

Ut sacram scripturam interpretentur eo sensu, quem catholica Ecclesia, & consentiens sanctorum patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut a doctoribus Ecclesia probatis alienum proferant.

Ut si quando ad auditorum utilitatem utendum erit allegorijs, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant. Ne certum tempus Antichristi aduen-

tus, & extremi iudicii diem prædicent; cum illud Christi Domini ore testatum sit, Non est nostrum nosse tempora, uel momenta. Neue quidquam præterea futurum ex sacris litteris diuinare, eiq. euentui certam diem præfinire audeant. Neque temere, id sibi diuinitus reuelatum esse, affirmant. Ne historias ex apocryphis scriptoribus populo narrent. Neue miracula, quæ probata scriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus salutaria iudicauerint; ita commemorent, ut a certa eorum affirmatione abstineant.

Ne ineptas & ridiculas fabulas recenseant: Ne ue superuacua, & parum fructuosa.

Ne hereticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem. Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant. quod facile assequantur, si catholicam ueritatem expromentes, sanctæ Ecclesiæ, conciliorum, & probatæ ueteris consuetudinis auctoritate, ac sanctorum doctorum, quos probat Ecclesiæ, testimonijs roborarint; & sacra scripturæ locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, & ex alijs eiusdem scripturæ locis, & ex sanctorum patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, ut dogmatum peruersitas, quæ falsa interpretatione nitebatur, catholica ueritatis uis, & rectæ interpretationis

tionis pondere corruat.

Ne quid ambiguum, ancepsue loquantur, quod auditoribus varie intelligendi occasionem praeberet possit.

Neue concise, & obscure quidquam exponant; qua ex re auditorum animi expectatione incerti, & suspensi relinquuntur.

Ne ostentanda doctrina & eloquentia causa, difficiles, atque inanes quaestiones, fucum orationis, & pigmenta conquirant, unde sui ipsius potius, quam Iesu Christi praedicatorum esse uideantur.

Sed praecipue in Euangelij, Symboli, Orationis Dominicae, Angelicae salutationis, Decem praecceptorum, Sacramentorum Ecclesiae, & sacrorum rituum dilucida explicatione uersentur. In reprehendis uitiis ita se gerant, ut pietatis & caritatis studio eos adductos, non hominum, sed peccatorum odio id facere omnes intelligant. Diligentes, ac uehementes sint in ijs uitiis & peccatis exagitandis, in quibus magis uolutatum populum, aut ad ea procliuiorem uident.

In prauas etiam consuetudines inuehantur. Et in eas, quae & si mala non uidentur, tamen facile peccandi causam afferunt.

Ne quemquam nominatim, aut tacite illum designantes, insectentur.

Ne in ordinem ullum, statum, aut uitae genus ab Ecclesia receptum, inuehantur.

Ne Episcopus, aliosue Praelatos, neue ciuiles magistratus

stratus cum auditorum offensione asperius obiurgent; sed pie potius admoneant. Populumque doceant, prepositis suis, etiam discipulis, obedire. Quem etiam sapissime moneant ex Apostoli sententia, ut faciat obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in sublimitate constituti sunt, presertim uero pro ijs, qui peruigilant, quasi rationem pro animabus eorum reddituri; ut quietam, & tranquillam uitam gerant in omni pietate & castitate.

Ita afficere studeant auditores, ut sua peccata dolenter defleant; quos interdum, propositis suppliciiis eterni ignis, a flagitiis & facinoribus deterreant; interdum commemoratis caelestis uitae premiis, ad uirtutes, in primis uero ad Dei, & proximi amorem accendant.

Decreta concilij Tridentini, presertim qua ad mores & disciplinam christianam restituendam pertinent, & has nostras constitutiones populo studiosius inculcent.

Omnes hortatu & preceptis ad pietatem erudiant; et que cuiusque sit propria uirtus, quod officium patris, filij, uiri, uxoris, domini, serui, laici, clerici, priuati, magistratus, omnium denique aetatum, generum, ordinum partes & munera assidue commemorent.

Hanc praeerea rationem habeant, ut non solum Dei & Ecclesiae precepta seruanda esse doceant;

sed

sed modum illis tradant, quo ea ex Dei voluntate servare oporteat.

Commoneant, ut non solum praeceptis servandis, sed etiam consiliis amplectendis, ad perfectiorem vitam in dies magis contendere studeant.

Doceant, quo modo utendum sit bonis animi, corporis, & externis: Quove modo secundis & aduersis rebus; ut ea sit illis, tamquam instrumenta, ad consequendam vitam caelestem.

Maxime uero caueant, ne quod praeceptis & hortatu edificant; id uita & moribus destruant; ne cum aliis predicauerint, ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, nisi de consensu Episcopi.

Neminem populo paupertatis nomine commendent; nisi is testimonium ab Episcopo scriptum attulerit. Neque ei inter concionem permittatur, ut eleemosinam a quoquam petat in ecclesia; sed aut ad fores ecclesiae stet, aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commode, ac celeriter agatur, ut minime concionem impediant.

Sacra concio noctu numquam, sed opportuno tempore, Episcopi praescripto, habeatur.

Dum habetur, nec Missa aut hora canonica clara, aut submissa uoce in ea ecclesia dicantur.

E P I S C O P I iis diebus quibus legitime impediti, predicandi munus in suis ecclesiis per alios prestabunt, eisdem sacris concionibus, quantum po-

terunt,

terunt, interesse studebunt. Qui uero dignitates, personatus, uel canonicatus in cathedrali ecclesia obtinent, & alij eiusdem ecclesie clerici, dominicis, ac festis solemnibus diebus semper; Quadragesima autem & Aduentus tempore quam sapissime uerbi Dei conciones in eadem ecclesia audiant. quod officium a ceteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabunt Episcopi; ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Concionis audiendæ causa, loca uirorum & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot uiros adhibeat; & a secularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

Quæ seruanda sunt in sacris imaginibus effingendis.

sefs. 25. in
dec. de in-
10. Sancto-
rum.

CVM sacrosancta Tridentina synodus decreuerit, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq. diligentia & cura commendari, ut in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præpostere, nihil non recte atque ordine adhiberetur; illud in primis caueant Episcopi, ne quid pingatur, aut scalpatur, quod ueritati scripturarum, traditionum, aut ecclesiasticarum hi-

storiarum

istoriarum aduersetur : ne cuius lectio prohibetur , eius imago populo proponatur .

Historiæ quoque , quibus neque Ecclesia , neque probati scriptoris auctoritatem ullam dederunt ; sed sola uulgi uana opinione commendantur , effingi prohibeantur .

Deinde uniuscuiusque imaginis os , corpus , corporis habitum & statum , ornatum , & locum inspectiendum curent Episcopi ; ut hæc omnia ad prototypi dignitatem & sanctitatem apta sint & decora ; atque ex imaginis inspectione pietas excite- tur ; nulla uero turpis cogitationis detur occasio .

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini concilij præscripto , ut commodius Episcopi exequantur , conuocent suarum dicecesum pictores & sculptores ; omnesq. pariter doceant , a quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis : curentq. ne illi inconsulto parrocho , aliquam sacram imaginem publice , uel priuatim effingant . Quod si qui deliquerint , puniantur tam ipsi artifices , quam i. quorum sumptibus , uel iussu effictæ erunt imagines . Parochi uero Episcopo significent , quæ ille iudicari in sacris imaginibus effingendis ad se propter difficultatem deferri debere .

Quod si quæ iam pictæ imagines , fictæ uel simulacra ob artificum temeritatem , aut inscitiam , eiusmodi fortasse fuerint , ut ferenda nullo modo uideantur ; ea curent Episcopi , doctorum etiam & peritorum uirorum consilio adhibito , ut omnino delentur ,

De actionibus & repræsentationibus Sacris .

QVONIAM pie introducta consuetudo repræsentandi populo uenerandam Christi Dominus passionem, et gloriosa martyrum certamina, aliorumq. Sanctorum res gestas, hominum peruersitate eo deducta est, ut multis offensionem, multis etiam risui, & despectui sit; ideo statuimus. Ut deinceps Saluatoris passio nec in sacro, nec in profano loco agatur; sed docte & grauitate. eatenus a concionatoribus exponatur, ut, qui sunt uberes concionum fructus, pietatem & lacrymas commoueat auditoribus. quod adiuuabit proposita crucifixi Saluatoris imago, ceteriq. pii actus externi, quos Ecclesia probatos esse Episcopus iudicabit. Item Sanctorum martyria & actiones ne agantur; sed ita pie narrentur, ut auditores ad eorum imitationem, uenerationem, & inuocationem excitentur.

De sanctarum reliquiarum ueneratione .

VT Sanctorum Reliquiis, qua debetur, ueneratio & cultus adhibeatur, statuimus; ut in locis honestissimis, ac decoris uasculis, qua debent, religione asseruentur. Cum populo pietatis causa ostendantur, lumina accendantur.

Ex oculis uero & receptaculis, ubi condita sunt, ne educantur.

Ne temere exponantur omnium oculis.

Neue quæstus gratia.

Cetera etiam de Reliquiis, quæ a sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolata seruari iubeat.

De magicis artibus, ueneficiis diuinationibusque prohibitis.

MAGOS & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, uerbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere uel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, uentis, tempestatu, aeri ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent; aut alijs pollicentur; ceterosq. omnes, qui quouis artia magice, & ueneficij genere pactianes, & fœdera expresse, uel tacite cum demonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; & e societate fidelium exterminent.

Deinde omnem diuinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnys, mortuis, alijsq. rebus, quibus per demonum significationem, inserta pro certis affirmantur, futura prædicere, furtis, thesauros absconditos monstrare se posse profitentur: & huius generis reliqua, per quæ curiosorum et imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coerceant, & euacuant.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliqua re consuluerint; uel, ut consulerentur, cuique auctores, adiutores, hortatoresue fuerint, uel eis fidem habuerint; seuerè animaduertant.

Si quis etiam annulos, uel aliud ad magicos, uel supersticiosos usus fecerit, aut uendiderit; graui pœna afficiatur.

Astrologi, qui ex Solis, Luna, & aliorum astrorum motu, figura, & aspectu, de hominum actiõnibus, quæ a libero uoluntatis arbitrio proficiscuntur, certo aliquid euenturum affirmant, grauibus pœnis plebantur. quæ pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint.

Denique pœnas sumant Episcopi de ijs omnibus, qui in itineris suceptione, aut cuiusuis rei institutione, uel progressionè dies, tempora, & momenta obseruantes, quadrupedum uoces, auium garrutum, aut uolatum notantes, ex occursum etiam hominum, uel pecudum, suscipiendi operis felicitatem augurantur.

De blasphemia.

BLASPHEMIAE impudentia, & impietas eo prolapsa est, ut in ea coercenda uix satis diligentia adhiberi posse uideatur. itaque sacris canonibus, & Pontificum decretis, maxime uero ijs, quæ Leo Decimus in Lateranensi concilio decre-

uit, innixi, hac mandamus .

Ut quicumque Deo palam, seu publice maledixerit, contumeliosusq. aut obscenis uerbis Dominum nostrum Iesum Christum, uel gloriosam Virginem Mariam, eius matrem, expresse blasphemauerit; si clericus sit, primum fructibus unius anni beneficiorum ecclesiasticorum, quacumque habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccarit, eo beneficio, quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quacumque habuerit, eo ipso amittat; ad eaq. deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si uero laicus fuerit; primum, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex praescripta in eodem concilio ratione. Tertio grauem poenitentiam publice agat, eo modo, quo a sacris canonibus praescriptum est.

Qui uero Sanctos blasphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palam aut publice, contulerit, mitius aliquando iudicis arbitrio puniatur.

In foro autem conscientiae, ei qui blasphemiae reus fuerit, grauem pro modo culpa poenitentiam confessor imponat.

Qui blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurget; omnino autem intra tri-duum eius nomen ad iudicem ecclesiasticum, uel saecularem deferat. Si plures simul audierint,

singuli idem faciant ; nisi inter eos conuenerit, ut unus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut ministros audierint blasphemantes, semel monitos, si iterum in eo genere peccarint, domo eijciant.

Principes autem et Magistratus per Dei gloriam, qua blasphemia maxime uiolatur, obsecramus, ut hac omnia diligentissime seruari studeant, uberissimam pie cura a Deo mercedem expectantes, praeter decem annorum indulgentiam, quam Leo Decimus in eodem Lateranensi concilio & ipsis, & iudicibus, & deferentibus largitus est. Quod si saeculares iudices, quod minime futurum speramus, blasphemia conuictos, iustis poenis non affecerint ; sciant isdem poenis, quas de fontibus sumere neglexerunt, ex eodem concilio se teneri.

ll. 9. tit.
ref. cu-

De festorum dierum culti.

MAXIMAM in eo diligentiam ac studium Episcopi ponere debent, ut dies festi pie, sancteque obseruentur ab omnibus. cum enim y potissimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes salutariter instituti sint ; curandum est etiam diligenter, ut ne ys ipsis quisquam ad diuinam offensionem & anima sua perniciem abutatur.

Prohibeant igitur y, ne illiberales artes exercentur ; aut ullum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut uendatur, praeter id, quod ad uictum illius diei, uel ad egrotorum curationem

necessarium sit .

Ne officina, aut omnino, aut aliqua ex parte, aperta habeantur .

Ne fiant nundinae, sed qua festo die fieri consueverint, in antecedentem, uel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur .

Qui secus fecerit, seuerè plectatur Episcopi arbitratu . Pro officinis apertis, rebusue uenditis, si filius, famulus, ministri, deliquerint; etiam pater, dominus, & artifex, poenam subeant .

Iis etiam diebus studebunt Episcopi, ne personati homines incedant .

Ne ludi equestres, certamina, aut alia ludicra & inania spectacula adhibeantur .

Choreae, saltationes in urbibus, suburbis, oppidis, uicis, aut usquam omnino ne agantur .

Doceant uero populum, debere unumquemque, eo potissimum tempore, in diuinis officijs & concionibus audiendis frequentem esse; ac in precibus, recolendisq. Dei maximis beneficijs, assidue uersari .

CONSTITUTIONVM PARS SECVNDA.

DE IIS, QVAE AD SACRAMENTORUM administrationem generatim pertinent.

QUO maior & uberior est sacramentorum fructus, quam ut eius vis explicari facile possit; eo diligentius & intima animi pietate, & externo cultu ac ueneratione tractanda, ac percipienda sunt. quod officium ut omni studio & opera nostra adiuuemus, prater ea, quae ad salutarem hanc rationem constituit sacra Tridentina synodus, quae & Episcopi, & parochi inuiolate seruare debent; nonnulla etiam ad tollenda incommoda & abusus, quos in prouincia nostra hominum uel culpa, uel negligentia in sacramentorum administratione

strationem inuexerat, statuenda duximus.

PRIMUM autem magnopere hortamur Episcopos, quorum dioceses inter se implicata & confusa sunt, ut communi voluntate, atque sententia rationem inire studeant, qua explicari & commodius distingui possint; adhibita etiam, si opus erit, prudentia ac diligentia vicinioris Episcopi, ut, amice sublati impedimentis, negotium de communi eorum sententia, sedis Apostolica auctoritate, concifiatur.

QUAE parochiales ecclesie partem habent sui populi extra mœnia urbium, uel oppidorum, uel alibi; quo fiat, ut parochus, praesertim nocturno tempore, illis hominibus sacramenta commode administrare non possit; in illis Episcopi aut eam partem commodiori parochia uniant; aut etiam, multis rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto concilij Tridentini, nouas constituant parochias.

Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesijs, recenter erectis, praeficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; & si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quae sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

Quod praeterea Tridentina eadem synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungantur, quot & ad sacramenta parochia-

Cap. ad a
dientiar
de eccl.
dif. & r
par.
sess. 21. c

nis administranda, et ad diuinum cultum satis esse possint; id Episcopi omni diligentia exequantur. Parochiarum distinctio, qua familijs, non certis finibus, facta est; & parochis ad sacramentorum administrationem, & populo ad illorum susceptionem magnum incommodum afferre solet. quare Episcopi, sublata intra sex menses diuisione parochiarum, per familias facta, eas certis limitibus, terminisq. describant.

CVM sacramenta Ecclesia non solum sine simonia labe, uerum etiam sine auaritia suspitione prabenda sint; caueant omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam uerbis, uel signis, directe, uel indirecte petant. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & alijs arbitrio Episcopi plecti uolumus.

STUDEANT Episcopi, ut in ecclesia sua cathedrali in sacramentorum administratione, in exorcismis fontium, & sponsoꝝ benedictionibus ritus & caremonia ex more sanctæ Romanæ Ecclesiæ adhibeantur.

Omnes uero inferiorum ecclesiarum, quæcumque illæ sint, rectores in his omnibus ab obseruatione cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.

Sacerdotes in sacramentorum administratione semper superpellicem & stolam adhibeant.

EPISCOPI in administrandis sacramentis, illarum uim et usum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem

Idem quoque facient parochi ea ratione, ac sententia, qua in Catechismo, Romae edendo auctoritate S. mi D. N. praescribetur. Interim vero aliquo catholici scriptoris catechismo ab Episcopo deligendo utantur.

PAROCHI crebris cohortationibus in id maxime incumbant, ut populus, sibi commissus, ad Confessionem et Communionem frequenter, praecipue autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac aliis solemnitatibus accedat.

Aegrotos vero, etiam non uocati, inuisant, ut ad sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicitè consulant.

SI parochi ad aliam ecclesiam transierint, antequam a priore migrent, successoribus libros tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infra iubemus. Qui secus fecerit, grauissimo ab Ordinario puniatur.

Quae pertinent ad baptismi administrationem.

NEMINI liceat quemquam intra domesticos parietes baptizare; sed natum infantem ij, quorum est cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. quod si neglexerint, excommunicationis poenam subeant.

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis adibus sacerdoti, uel, si is absit, alteri sacris initiato; uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum scemina; qui recte nouerint ueram baptismi formam, Ego te baptizo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebro populum suum parochus admoneat.

Quod si domi baptizatus, postea uixerit; omnino intra nonum ab ortu diem, uel cum primum perualet uadinem licuerit, cum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formam seruata esse constiterit, ei tantum ritus, ac ceremonia baptismi adhibeantur.

FIDELIS in baptizandis filiis eos potius eligant compatres, qui eorum animam consulere, quam qui inopia subuenire possint. Cuius officii sapius eos parochus admonebit. Curabitque, ut compatres tales deligantur, qui fidei & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.

Cauent uero parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Pascha tempore, ex precepto ecclesiae peccata confessi non fuerint; & sanctissimam Eucharistiam non sumpserint; admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

SACERDOS baptizaturus, primum, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sancte, graui-

grauiterq. accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugisq. semotis, pie ac religiose, quid agatur, attendant: intelligentes Christo filios spiritualiter generari; teneriq. se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus instituere; si parentes id facere omiserint.

D E T E S T A B I L E M consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi seuerius uindicabunt. Compatres, & commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.

C V M oleum chrisimatis consecratur; omnino intersint & qui dignitates seu personatus obtinent, & canonici, ac reliqui cathedralis ecclesie clerici; & quos ex aliis ecclesiis sua ciuitatis & diocesis Episcopus uocandos duxerit.

Caueant parochi, ne sacrum chrisma in baptismo a laicis attingatur. Neue linteola, quibus in baptizatis sacri chrisimatis unctio extergitur, ad hoc asseruent, ut iis tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

Singula parochiales ecclesie singulos fontes habeant; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismalis, solemniter benedicta.

P A R O C H V S librum habeat, diligenterq. custodiat; in quo baptizati parentum, & compa-
trum

trum nomen, cognomen, diemq. natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptiis procreatus sit. describat; & quot annis singulorum annorum scripta eius rationis exemplum det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

MONEANT parochi puerperas, ut cum primum post patrem domo exierint, mox ad ecclesiam, Deo actura gratias, accedant, ubi benedictionem a parochio suscipiant.

Quæ pertinent ad Sacramenti confirmationis administrationem.

MINORI septennio confirmationis sacramentum nemini prebeatur.

PAROCHI in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum chrisma ministrandum erit.

Eos, qui confirmandi sint, eius sacramenti uim ac uirtutem edoceant.

Susceptores in sacramento confirmationis, neque iis, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; ne cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem prebeat.

OMNEM diligentiam adhibeant Episcopi, ut, qua ratione commodius fieri poterit, parochi describant confirmatos, & compadres; seruatis ceteris omnibus, quæ de libro baptizatis describendis prescriptissimus.

Quæ pertinent ad sacramentum sanctæ Eucharistiæ.

NEMO Pascha tempore Eucharistiæ sumptionem ulla de causa differat .

Qui præstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octavam Pasche, scripto deferat; expositis etiam causis, quas extra confessionem cognoverit; alioqui pœnas det Episcopi arbitratu.

In eos uero omnes Episcopus censuris, & aliis pœnis acriter animaduertat; iis exceptis, qui eiusdem parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto ne fraus fieri possit; statuimus, ut si quis ex necessitate, uel alia iusta causa, ab Episcopo, uel proprio parochi comprobanda, extra parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumpserit; parochi suo de eo fidem faciat; sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

PUBLICI concubinarij, sceleratores, ac blasphemj, & alij eiusmodi facinorosi homines semel ad pœnitentiam & Communionem admissi, si postea eos in eodem luto peccatorum herere cognitum fuerit, amplius ad sacram Communionem ne recipiantur; nisi postea eos uitam & mores re ipsa emendasse, parochi perspexerint.

EUCHARISTIAE sacramentum, ubi pro ecclesiarum amplitudine commode fieri poterit,

rit, maribus seorsum a sceminis ministretur.

Qui sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu & humili uestitu, pœnitentiam & animi submissionem præferant.

Sacerdos sanctissimam Eucharistiam iis, qui raro sumunt, non prius ministrat, quam eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia & humilitate ad tremendum illud sacramentum accedere debeant; quantaq. illis supplicia sint parata, qui indigne suscipiunt.

Adolescentibus, qui tunc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de ui, & ratione sacramenti diligenter instruxerit.

Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, uinum calice consecrato, uel alio uase, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne præbeat.

EPISCOPVS diligentissime curet, ut in cathedrali collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesiis, ubi sacrosancta Eucharistia custodiendi solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel grani de causa aliud ei uideatur.

Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.

UT oratio, quam uocant Quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur,

pagetur, decernimus.

Vt Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, uel letania cantentur; uel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur; neque tamen extra ambitum templi sacra Eucharistia deferatur; nisi secus uideatur Episcopo.

Nemini autem eo, prater orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Interdum autem mares, quantum fieri potest, separatim a feminis orent.

DIE festo corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solempni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferenda Eucharistia officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore ceteris prestat; nisi ex privilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

VT Sanctissima Eucharistia ad agrotos summa cum religione deferatur; parochi populum sapissime hortentur, ut frequens semper prosequatur. Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.

Cum uero deferenda erit, tum eum campana sonitu pramoneant.

Lumina, tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac preterea, ubi fieri poterit, umbellam adhibeant.

Duas autem sacra Eucharistia particulas deferant;

rant; ne, eis ad ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret.

Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.

ieff. 22. in
lec. de ob-
er, & euit.
n celeb.
Missæ,

PRÆCEPIT sacra Tridentina synodus, ut quæcumque in Missæ celebrationem irrepserunt, a tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem concilij decretum exequentes, ut sanctissimum Missæ sacrificium, in qua, illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & a sacerdotibus celebretur, & a populo colatur; hæc statuimus.

Episcopus nosse studeat omnes, qui in quavis ecclesia Missam celebrare, uel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatq. suo officio satisfacere.

NEMO clericus, uel laicus in suis secularibus ecclesiis, cappellis, uel Oratoriis, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iurisdictionatus sint, quemquam secularem, uel regularem sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem singulis sex mensibus renouandam, ab Episcopo non impetrarit.

Quod si quis omnis recipiat ad tempus, uel perpetuo ibidem celebrandi, uel eisdem locis inserviendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare uolumus.

volumus. *Qui contra prescriptam rationem uel celebrarit, uel, ut celebretur, permiserit, grauiter puniatur.*

Clericis aliena diocesis rei diuina faciende facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia, si extra prouinciam in Italia, quatuor, sex uero, si extra Italiam datas; uel si ea antiquiores sint, asserant etiam scriptum testimonium de uita, & moribus ab his Ordinarijs, in quorum diocesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Sacerdotes, qui publice & notorie criminosi fuerint, a Missa celebratione arceantur, nisi, emendata uita, sceleris maculam eluerint.

Facultates, quicumque ab Episcopis ad hanc diem concessae, plures Missas eodem die celebrandi, post-hac irritae ac nullae sint.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum secularium, quas confraternitates uocant, alijsue ecclesijs, cappellis, aut Oratorijs secularibus, quae parochialis ecclesiae finibus continentur, Missam celebrare liceat dominicis & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, qua inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

MISSAE nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa iure permissa celebrentur.

In ecclesijs, ubi plures Missae celebrari solent, is or-

Sess. 23.
16, Dec.
de refo-
mat.

do seruetur, ut pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur.

Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineant Episcopi, ne sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

ec. de ob
& euit.

NULLVS sacerdos quemadmodum a Tridentina synodo statutum est, in priuatis adibus & omnino extra ecclesiam & oratoria, qua diuino tantam cultui dicata, & a locorum Episcopis designata, ac uisitata sint, Missam celebret.

Oratoriorum autem adificationem, aut usum, ne facile, sed magna de causa permittant iidem Episcopi.

In eis autem designandis, uel probandis, hac seruentur.

Ne sint in interiorum adium partibus, in quibus domini, uel familia frequentius uersentur; sed comodo & honesto loco, a cubiculis, triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquid exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius utatur; ne distracti homines illa commoditate, ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo

etiam

etiam noceat alijs.

ORNAMENTA & instrumenta altarium pro celebratione *Missæ*, pura ac munda sint; præsertim corporalia ac purificatoria. quamobrem etiam vino albo, ubi possit, tantummodo ad *Missæ* sacrificium sacerdotes utantur.

Calices ex metalli genere, iure permissio, adhibeantur, æq. pretiosiori, quantum per facultates licuerit.

DIE sabbati semper *Missæ* de beata *Virgine* celebretur; nisi diei solemnitas, uel ecclesiæ institutum interdum obstiterit; quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi & id ecclesiæ instituto impediat.

Ne plures tribus, uel ad summum quinque, orationes, seu, ut uocant, collectæ dici possint; nisi ubi ecclesiæ institutum aliud postulet.

TOLLANT *Episcopi* sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inanium oblectamentorum genus, ceterosq. omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in nona, ut uocant, *Missæ* celebrationem irrepsert, & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, *Episcopus* grauius animaduertat.

MAGISTER ceremoniarum cathedralis ecclesiæ eos, quibus prima *Missæ* celebranda sit; & qui præterea sacerdotes minus perite celebrant, *Missæ* ritibus, ac ceremonijs instituat. qui si huic muneri obeundo unus par esse nõ poterit; alijs ido-

neis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deloget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

PRAECIPIMVS autem, ut sacerdotes in Missa celebratione caremonias, a Romana ecclesia institutas, ad unguem seruent; neque alias adhibeant.

Ut ab omni indecoro & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt cum, elevatione peracta, sacra hostia mouenda, uel sumenda erit; ita moueant, ne iterum sustolli uideatur.

Vt praeter institutum ecclesiae Romanae ijs, quae secreto, uel quae palam dicuntur, quidquam addi, uel detrabi ne liceat.

Vt quae palam pronuncianda sunt, distincte & clara uoce dicant.

Vt secreta, quae uocantur, secreto etiam pronuncient.

Ut neque tardius, neque celerius, quam par sit, uerba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missae parte grauis, in canone grauior, in ipsa uero consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Vt operio capite celebrare ne audeant.

VT, quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequen-

frequentius id facere oportuerit .

Vt antequam celebrent , se colligant ; & orantes mentem in tanti ministerij cogitatione defigant . quod ut commodius fieri possit ; curent Episcopi , ut in singulis cathedralium , collegiatarum , & parochialium ecclesiarum sacristijs singulae cellulae ad hunc sacerdotum orandi , & meditandi usum instituantur .

Vt , antequam ad altare accedant , Missam perlegant , & singulas partes ita preparatas & notatas habeant , ut celebrantes neque errent , neque hereant .

Vt sacris uestibus induti , cum nemine colloquantur ; neque loquentibus dent aures ; mentemq. & oculos ab omnibus amoveant , quibus distrahi possint ; neque e sacristia exeant ; nisi cum ad altare eundem exit ; quod tum grauitate & modeste fiat .

Vt pileum , birretum , aut subbirretum , chirothecas , sudariolum , aut quodcumque denique huius generis in altare ne ponant .

Vt ibi ne in mora sint sacrificio ; cuiusuis expectandi gratia . Neue ob eandem causam , Missa inchoata , subsistant , aut eius initium repetant . Neue , si parochi sint , cuiusquam gratiam , metue Missam anticipent , aut differant ; sed illam ea potissimum hora celebrent , quae populo magis accommodata sit . Neue concionem , quam in ea habere debent , ullo modo omittant . Quod si forte quispiam

imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut se contenderit, ut sacerdos quidquam contra, quam hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis poenam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab ecclesia consequi possit. Vi, peracta Missa, pro summi beneficii munere Deo gratias agant.

Ne sacerdotes, cum in fine Missa fuerint, uel eorum ministri, recedant ab altari: Neue uasa, aut linteolos sacros colligant: Ne cuiquam rei tollende, uel mouende causa manus admoueant: Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

CELEBRANTI sacerdoti unus saltem minister adsistat, isq. clericus, ubi possit, & talari ueste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accendant, missale, et urceolos, & alia, quae ad Missa ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quam eo sacerdos accedat: quem, nisi his omnibus preparatis, confessionem ordiri omnino prohibemus. Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per ecclesiam ne uagentur; neue dent operam colloquutionibus, aut candelis uenditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modeste, ut debent, sacerdoti adsistentes inserviant.

MONENT parochi frequenter patres familias, ut filios & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltē diebus festis *Missæ* iubeant interesse. *Vidua* ob maritorum mortem, ad summum ne mensē amplius sint sine *Missæ* auditione. qua in re nulla valeat excusatio cuiusvis consuetudinis, quam irritam decernimus. eas item *Episcopi*, etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant.

Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parochia festis diebus *Missam* audire ne omitant. Moneantq. eum diligenter, debere unumquemque, ut a sacra *Tridentina* synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commode potest, conuenire ad audiendum uerbum Dei.

Seff. 24.
Seff. 22.
obserua
in celeb
Missæ.

FIDELIS, cum *Missæ* inter sunt, eodem uestitu sint, quo in publicum prodire solent; & ita se componant, ut corporis habitu animi religionem præferant.

Ne in foribus ecclesie, uel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. Et quo tempore a sacerdote confessio dicitur, & grauiora *Missæ* mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, ut indecorum sit, & sacerdos perturbetur.

Ne prius discedant, quam sacerdos *Euangelium*, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Quæ pertinent ad Sacramenti pœnitentiæ administrationem.

o. omnis
iusque,
pœnit.
cmiff.

p. cum
irmitas.
l.

INNOCENTII Tertiæ constitutionem, in generali concilio editam, qua sancitum est, ut fideles, saltem semel in anno, proprio parochio peccata sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.

SALVTAREM eiusdem Innocentiæ constitutionem, eo item concilio latam, nos ad usum renocantes, precipimus, ut medici ad agros, in lecto iacentes, adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos plane moneant, ut idoneo confessori de eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui spatium ad summum præstiterint, eorum curationi defuturos.

Parochum etiam curabunt certiore fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim agrum conuenire, et cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœna iis proposita, quam iure ipso subeant, si secus fecerint, transacto quattriduo ab illorum curatione omnino abstinere; nisi certo cognouerint, eos, postquam in eam febrem, morbum ue inciderunt, confessos esse; aut Episcopo, eiuſ, cui Episcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa uideatur.

Hortamur denique omnes, quos aliqua de agris cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, qua ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōcilij auctoritate, penitentiarium intra tres menses instituant cum unione prabende, qua primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima prouinciali synodo pratermissi officij rationem reddent.

Sels. 24. c.

QVI parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.

Sels. 23. c.
15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, qua in confessione dicuntur; prouecta etiam aetate, praesertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audienda.

In foribus sacristiae cuius uis ecclesiae, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiae in monasteriis, uel ubi uis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reseruos, scriptos apud se

habeant;

habeant; ne quid per incuriam sibi facultatis assumant.

SACERDOTES, nisi ex causa necessaria, mulieres ante Solis ortum, uel post eius occasum, confitentibus ne audiant.

Neue in cellis, sed publice in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem & confessorem interiecta sit. Huiusmodi autem sedes in ecclesiis ab iis, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quam primum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis adibus cuiusquam maris, uel feminae confessionem audiant. Parochi saepe cohortentur, & moneant fideles, ne confessionem, quae Paschae tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam differant.

Caveant Curati, ne ijs temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, praecipue per octidies ante Natalem Domini, & a Dominica Passionis usque ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, & alia sacra officia uocati, illud audienda confessionis munus in sua ecclesia sine causa necessaria praetermittant, aut ullo modo differant.

AD sacramentum poenitentiae, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita preparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, & amaritudine animae suae, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri possit; cuius tamen diligentia adiuuandus erit, ubi aliqua in parte deficiere.

cere videbitur.

CAVEANT confessores, ne ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas ad sit aliena restituendi, vel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persolvendi, illisque, ut id facerent, superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt exceptis iis, qui periculose agrotant, quos tamen moneant, ut, quod debent, quamprimum persolvant.

Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione ac vita spoliarentur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, & uiolata illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant; qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de iis sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Iidem omni adhibita diligentia; conscientiam examinent singulorum, qui scenerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex canonum præscripto prius intercedat.

Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam rescandam, prohibemus ne confessores quemquam, ullis iis criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis ab Episcopo per-

missa sit. cuius potestati, et eorum sacerdotum, quos ipse ei muneri preposuerit, eiusmodi absolutionem, in sua cuique diœcesi, reseruamus.

Raptores uirginum.

Qui moniales uiolarint.

Qui abortum procurarint.

Qui secundo, uel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriæ causa uites, uel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas uoluntarios.

Qui parentes percusserint.

Qui locis piis in fantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Cap. pœnâ
infra de
pio. loc.
adminif.

Notarios, qui legata, ad pias causas facta, non denunciarint, ex nostri decreti præscripto.

Qui ad magicas artes, ueneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterarint, corruperintue.

CONFESSORES canones penitentiales bene nouerint; & de penitentia, quam cuique peccato præscripserunt, confitentes admoneant; ut tanto diligentius a peccatis cauere studeant, quanto in penitentiis canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Idem, quemadmodum a sancta Tridentina synodo iussum est, publice peccantibus publicam penitentiam imponant; neque illud publica penitentia genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia poena commutare audeant.

De ieiunio.

Sess. 25. in
dec. de de
ctu ciboru

SANCTA Tridentina synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, ut omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, qua ad domandam carnem conducunt, praesertim ciborum detestum, & ieiunium omni studio amplectantur: itaque eius nos auctoritati, & sacrorum canonum decretis innitentes, edicimus.

Ut omnes carne, ceterisque omnibus, qua a carne trahunt originem, ut ovis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

Sciantque singulis Quadragesimae diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quaedam, qua in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

Ut per sacra quattuor anni tempora, vigiliis Natalis Domini, Assumptionis beatissima Virginis Mariae, beatorum Apostolorum (exceptis Ioannis Evangelista, & Philippi & Iacobi vigiliis) item diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptista, & beati Laurentij, ieiunium seruent.

Ut triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex ueteri instituto, in Mediolanensi ecclesia ieiunium adhibeatur.

Edicimus prater ea, ut in Provincia nostra, proxima quarta feria post Quinquagesimam, omnes Quadragesimalis obseruantiaq̄ initium faciant; prater ciuitatem Mediolanensem, easq̄ diocesis partes, ubi ex Diui Ambrosii instituto diuina officia celebrantur.

Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesima diebus, Romana Ecclesia more institutis, Mediolanum se conferunt, patriam ritum in ieiunio & ciborum abstinencia fugientes.

Caveant autem ieiunij cultores, ne, dum uetitis cibus abstinent, aliarum rerum delicias luxuriaq̄. confectentur; immo uero moderato cibo & potu carnis uitia coerceant; ut liberi mentes ad caelestium rerum amorem & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos uergens necessitas, uel imbecilla aetas a ieiunij lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusue iuste causa excusationem habent; sed horum iudicium Episcopi tantum, uel eius, quos ei muneri ipse praefecerit, scripto faciendum relinquinimus; idque, quod ad morbum attinet, de medici consilio.

Quod autem ex diuinarum litterarum sententia, parua homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse,

perasse, si animus in peccatis sit intemperans; idcirco fideles in ieiunio precipue studeant, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet; omnesq. in Dei laudibus, eleemosinis, alijsq. pijs officijs occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Esaia ore delegisse testatur.

Esa. 68.

Quæ pertinent ad extremæ unctionis administrationem.

EX T R E M E . unctionis sacramentum curet parochus, ut agroti, dum integris est sensibus, adhibeatur. Idem cum ad unguendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur; & hortetur, ut bono animo sit, & a curis ac desideriis huius vite ad cœlestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abiecto mortis metu, se a Deo in aeternam requiem vocari gaudeat.

Omnes vero, qui adsunt, maneant, ut preces Christo Domino pro eo faciant.

Quæ ad Sacramenti ordinis administrationem pertinent.

AC C U R A T E complexa est Tridentina synodus omnem diligentiam rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, ut ecclesie idoneos sacerdotes, & alios ministros habeant. quamobrem eos tantum admonendos diximus, ut idem studiū in exequendo præstent; quod in præcipiendo adhibitum esse omnes intelligunt.

Sess. 23.

QVOD a Tridentina synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi & eorum ministri quidquam, etiam sponte, quavis de causa datum, accipiant; id & ipsi inuiolate seruent; & a suis cubiculariis, ceterisque familiaribus seruandum curent.

ARCHIDIACONVS cuiusque cathedralis ecclesie, si ea ecclesia Archidiaconum habeat; si minus is, qui proximum post Episcopum in ea ecclesia dignitatis gradum obtinet, intra sex menses librum conficiat; in quo diligenter describat clericorum omnium secularium nomina, & quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam secularium, quam regularium, qui clericatum, uel aliquem ex minoribus maioribusue sacris ordinibus assumpsit, locum etiam & tempus.

Quicumque uero posthac in nostra Prouincia a suo Episcopo, uel eius permissu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adscriptus fuerit, uel altiore ordinis gradum ascenderit; ad mensum ex eo die, quo ordinem susceperit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit; ut eius libri exemplum etiam in Episcopalibus adibus asseruetur.

De seminario clericorum .

Sess. 23. c.
18.

MANDATUM est a sacro Tridentino concilio provincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut seminarium clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omnique ratione propagaretur, quatenus etiam illis facultatem dedit moderandi & augendi omnia & singula, quae pro & sancti huius operis institutionem & progressionem adiuuare possent.

Itaque nos provincia nostra statu, & ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensae Episcopalis & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, prebendarum, portionum, abbatiarum, & prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel conditionis fuerint; etiam hospitalium, quae dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem concilii Viennensis; & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, uel alius ecclesiae, monasterii, uel hospitalibus, & alijs quibuscumque locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum & aliarum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu proventus,

Cap. qu
contingit
De religio
fis domib
&c.

etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discipulorum, uel docentium, ad commune ecclesie bonum promouendum acta non habentur. hac enim exempta esse uolumus, praterquam ratione reddituum, qui superflui essent, ultra convenientiam ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, qua in nonnullis locis schola appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & milites omnis cuiusque militiae, aut ordinis pertinentibus (fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis) eamque supra scriptorum fructuum decimam sic de tractum, seminariis, singulis prouincia nostra diocesis erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini concilii auctoritate; quibusuis, quo ad omnia & singula supra dicta, priuilegiis & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, qua executionem non impediat, non obstantibus.

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hæcenus facta reperitur, exigi iubemus. quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacra Tridentina synodis iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum M D L XVI, & deinceps singulis annis eodem modo solui volumus: si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cepisset, eandem exactiorem prosequatur; deinceps vero hanc exigendi rationem, a nobis præscriptam, seruabit.

Præterea damus auctoritatem singulis prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfati erunt, consilio, & Metropolitanis scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri anni redditus, & imminuere uel uniuersè uel sigillatim; atque ijs etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactiorem remittere.

Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilij Tridentini intra sex menses ecclesiastica aliquot simplicia beneficia, cuiuscumque qualitatibus & dignitatibus fuerint, uel etiam præstimonialia, uel præstimonialia portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes, huic collegio, seu seminario applicent & incorporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, & idonea uidebun-

tur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium praiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduuerint, dispiciant si qua alia sint, qua seminario attribui possint. Deq. his Metropolitanum admoneant, qui, ut res ex sententia confici possit, a S.^{mo} D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Hac autem unio beneficiorum ex prescripta concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones & applicationes suspendi uel impediri possint, sed omnino quacumque uacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiatur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc partio ex singulis beneficijs, ut supra, de racta & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur.

Quae pertinent ad collationem beneficiorum.

INTERDICIMVS & is, qui ius habent conferendi quascumque beneficia ecclesiastica, seu eis prouidendi, aut ad ea eligendi, presentandi, uel nominandi, & eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo,

aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quavis ratione tribuatur, ne sponte quidem datum, accipiant.

Neue ita detur beneficium cuiquam, ut is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius, postea cedat.

Neue in eo dando ulla fructuum pars ab Episcopo & inferioribus, contra sacrorum canonum instituta, quavis etiam pietatis specie, referuetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, uel presentandi, deinceps uti non possit.

Qui uero beneficium conditionibus eiusmodi acciperit; sciat ex sacrorum canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse; atque ideo fructus suos non facere; quosue perceperit, sine conscientia labe retinere non posse; ad eorumque restitutionem compellatur.

Omnes item ij ceteras penas dent, simoniacis a sacris canonibus, & constitutione S. mi D. N. Pij IIII. constitutas; & quas Episcopi præterea de ijs sumendas iudicauerint.

Eandem Pij constitutionem Episcopi semper in diocesana synodo, ac bis quotannis in celebrioribus sue diocesis oppidis publice recitari iubeant.

NEMINEM autem uel presentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus pronisum, prius admittant, aut instituant Episcopi, quam infra scriptum iniurandum ab eo exegerint.

Ego N. presentatus, uel electus &c. ad beneficium

Bulla de cœ
fidentiis e
dita 16. Cal
Nouem. M
D LXXIII.

*cium N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia; qua
meis manibus tango, neque me beneficij obtinend
causa, aut ut ad id presentarer, uel nominarer
&c. neque quemquam alium meo nomine, aut con
sentiente uel sciente me, quidquam collatori, patro
no, seu alij cuiquam ea de causa promississe, aut de
disse, aut compensasse, aut prius datum confirmas
se, uel apud quemquam deposuisse.*

*Neque mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo
datum, commodatum, locatum, aut quocumque
modo debitum remisisse, aut relaxasse.*

*Nec de domibus, terris, pradijs, redditibus eius
ecclesie, fructibusue, decimis, aut oblationibus eius
dem preteritis, presentibus ac futuris, donatio
nem, remissionem, locationemue fecisse, promississe,
aut iniuisse; aut alium, mandate uel consentiente
me, promississe, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus ad
iuuet, & hac sancta Dei Euangelia.*

*NOTARIIS, scriptoribus, alijsq. Episcopi mi
nistris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in con
ficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirma
tio, institutio, prouiso continetur, non plus duobus
aureis ad summum persoluatur.*

*EPISCOPI munus erit cauere, ne propter iu
rispatronatus occasionē pluris aliquanto res, cui il
lud ius annexum est, uendatur, aut transferatur;
si qui uero nihilominus ita uendiderint, pœnas con
tra simoniacos editas incurrant.*

*NE redimenda uexationis specie in causis be
neficiorum.*

nesfiorum simoniaca pactioes intercedant; nemini licere uolumus, ad redimendam uexationem, ne in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, quidquamue pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit; cuius partes erunt et perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & iure permissam esse cognouerit; non denegare ei, qui petierit, facultatem se a uexatione liberandi. qui contra, quam decretum a nobis est, fecerit; Episcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.

UT OMNIS ad simoniam aditus intercludatur; statuimus, ut non solum auctores simonia, sed eius internuncij & interpretes, notarij etiam, qui simoniaca instrumenta conficiant, iisdem poenis teneantur, quibus addicti sunt ij, qui per simoniam contraxerunt.

Iis etiam poenis comprehendi uolumus eos, qui scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pactioem intercedere, in eorum gratiam sua beneficia obligant.

MONEMUS & obtestamur Episcopos, aliosque, quibus est ius conferendi beneficia, ut familiaribus suis certam mercedem constituent; ne illi hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tamquam suae operae & laboris pretium, praecipue sibi proponant. fraudari tamen ecclesias nolumus probatorum hominum ministerio, si qui sint in eorum familia, quorum doctrina & pietati utiliter sa-

crum minus committi possit.

Qui beneficium ecclesiasticum uacans multis & ambitiosis precibus per se uel per alios petierit ; eo facto ita reddatur indignus , ut per biennium in eum neque illud , neque aliud beneficium conferris possit.

Eandem pœnam illis proponimus , qui beneficia ecclesiastica , que nondum uacent , postularint , præter eas , que a sacris canonibus huic iniquitati constituta sunt .

De edicto proponendo in examine eorum ,
qui præficiendis sunt parochialibus
ecclesiis .

eff. 24. c.
8.

QUIA sacrum Tridentinum concilium ad prouinciales synodos illam cognitionem reiecit an expediat , ut ij , qui præficiendis sunt parochialibus ecclesiis , ad examen uocandi sint per edictum re diligenter considerata , statimus ; ut cum primum Episcopus parochialem ecclesiam uacare cognouerit ; intra triduum ad cathedralis , & uacantis ecclesie ianuam publicum edictum per totos decem dies , uel aliud longius tempus , eiusdem Episcopi arbitrio , propositum esse iubeat ; quo omnes inuitentur , qui uolent examinari , uel alios examinandos nominare ; ut transacto præstituto tempore , examen confici possit ; ac deinde orbatogregi ex ea formula , que in dicto concilio præscripta est , idoneus rector præficiatur .

De examine & inquisitione in promouendis
ad cathedrales ecclesias.

QUONIAM statuit sancta Tridentina synodus, ut in provinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uita, etatis, doctrina, atque aliarum omnium qualitarum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, prescribatur; nos hanc formulam S. M. D. N. arbitrio comprobendam, proponimus. sess. 24. c. 1

CUM examen de aliquo ad Episcopatum prouincia nostra promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diocesi maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita & moribus cognoscat in hunc modum.

An sit bonae existimationis.

An haeresis nomine, aut schismatis suspectus sit.

An hereticorum libros legerit, habeatue.

An cum haeticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit.

An statuto Ecclesiae tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missa interfuit.

An sacris ordinibus sit iniatus, et quampridem.

An sit criminofus, uel uitio aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & praesertim in loco Episcopatus.

An

*An filios habeat non legitimos, & cuius etatis
& quot.*

An familiam suam prudenter et catholice regat.

An bigamus.

An excommunicatus aut suspensus.

An apostata.

An ei publica penitentia imposita fueris.

An aliquando insanierit, aut a demone vexatus fuerit.

DE natalibus uero, etate, gradu, & corporis habitu, a duobus uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.

An legitimo matrimonio natus sit.

An haeretici filius, neposue sit.

An trigessimum annum confecerit.

An in uniuersitate studiorum magister siue doctor, aut licentiatus in sacra theologia, uel iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius academia testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Et si regularis fuerit, an a superioribus suae religionis similem fidem habeat.

An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitali morbo tentetur.

DE doctrina autem sic periculum faciat.

Adhibitis tribus theologia, totidemq. iuris pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex proximioribus locis accersat, promouendum undeque

euocatum interroget .

Quid differat inter sacramenta ueteris & noua legis .

Quot sint ecclesiae sacramenta , & quo modo singula nominentur .

Quae sit eorum materia , forma , minister .

Quod officium presbyteri , diaconi , & subdiaconi ; quodue minorum ordinum .

Quae praecepta diuina , quaeue consilia Euangelica .

Duos item locos ei proponet interpretandos , alterum ueteris , alterum noui testamenti ; a mane ad uesperam dato spatio cogitandi .

Quibus interpretatis , percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio , ita respondebit , ut etiam si theologus sit , tamen se iuris canonici in iis , quae ad Episcopi munus pertineant , non omnino rudem esse ostendat .

HIS confectis , ex formula praescripta a S.^{mo} D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat .

QVOD si promouendus in pluribus ciuitatibus uel dioecesibus proximum triennium moratus fuerit ; eius fidem , uitam & mores illi etiam Episcopi , in quorum locis sex menses manserit , a summo Pontifice admoniti , uel ab eo , qui processum confecerit , rogati , suo testimonio comprobent , idque scriptum ad eundem mittant , a quo processus confectus sit .

Is uero acta haec omnia in publicum instrumentum

60 CONSTITUTIONVM
relata, ad sanctissimum Romanum Pontificem;
obsignata quamprimum mittat.

De uita & honestate Episcoporum
& clericorum.

teff. 25. c. 1.

PIE ac sapienter sancta Tridentina synodus,
duce Spiritu sancto, Ecclesia utilitati consu-
luit, cum Episcopis & reliquo clericorum ordini
certas officiorum uias, rationesq. prescripsit; qui-
bus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscri-
pti sunt, non ad commoditates, aut uoluptates,
sed ad labores, ac sollicitudines uocatos esse; & in
iis numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem
Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios uero
Euangelistas, alios autem Pastores & doctores
ad consumationem sanctorum, in opus ministerii,
in adificationem Corporis Christi. quare ipsis di-
ligentissime prouidendum est, ne a recta uiuendi
uia & ab officij sui ratione deflectant; neque quid-
quam preferant, quod non simplex, castum, in-
tegrumq. sit; ut modestie, frugalitatis, benignita-
tis, & quae nos Deo tantopere commendat, sancta
humilitatis, ac uirtutum omnium ceteris exempla
praebeant. est enim uberrima docendi, ac pascen-
di ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur,
uita integritate et innocentia comprobant; & quo-
cumque uerbis alios docent, ea factis exprimunt
suis; non iam quae sua sunt querentes, sed quae Ie-
su Christi. Id autem cum omnium clericorum pro-

iph. 4.

fessio requirat, tum maxime Episcoporum dignitas postulat, qui cum sint mundi lumina, religionis ac pietatis exemplo ceteris prae lucere debent; neque committere, ut ulla in parte Dei lucem, in ipsis collocatam, propriis tenebris obscurare uideantur. qua in cogitatione obeundi sui muneris, illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab Apostolo descriptam, assidue sibi proponent; Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, purdicum, hospitalem, doctorem, non uiolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed domui suae bene praepositum. Hac autem clericorum, maximeq. Episcoporum studia & officia, si reliquorum oculis, auribusq. obuersabuntur; profecto efficiant, ut illi glorificantes Patrem, qui in caelis est, magis etiam uita exemplis, quam doctrinae praecipis ad imitationem uirtutis incitentur. Itaque nos, qui eaq. consilio huc conuenimus, ut quae a sacra Tridentina synodo sancita sunt, exequentes, praouinciae nostrae mores ad optimam christianae religionis disciplinam conformaremus; ecclesiasticis hominibus certas recte, pieq. uiuendi formulas constituimus; quas, partim a sacra Tridentina synodosummatim expositas, latius explicauimus; partim haustas ex ueterum canonum fontibus, eiusdem concilij auctoritate reuocauimus ad usum, uti litatemq. nostrorum hominum, nonnullis etiam additis, quae maxime ad huius temporis statum, ratio

2. Tim. 3.

Sess. 23. c. 8.

De frequenti diuini sacrificii oblatione.

Heb. 5.

CVM Pontifices, ut inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, pro hominibus constituantur in eis, que sunt ad Deum, ut offerant dona & sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.

Seff. 23. c.
24.

TRIDENTINI etiam concilij auctoritatem sequenti, precipimus sacerdotibus reliquis, cuiuscumque gradus, condicionis & dignitatis illi sint, ut iisdem diebus Missam celebrare ne omittant. Curatis uero; ut praterea ter in hebdomada, aut eo etiam saepius, quo uel loci consuetudo, uel necessitas crebriorem diuini sacrificii usum postulat.

Ceteris etiam clericis; ut singulis mensibus, diaconi quidem & subdiaconi bis saltem; qui uero in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum sunt; semel sacram Eucharistiam sumant. Qui sine necessaria causa id facere omiserint; parochus eos sui officii admoneat; & nisi paruerint, ad Episcopum deferat.

De dignitate ab Episcopo retinenda.

ALIE NV M est ualde ab Episcopali dignitate; si Episcopi in consuetudine Principum sese deprimant; & abiiciant.

Ne

*Ne igitur Principibus accumbentibus stent ipsi .
Ne eo quidem nomine , quod , sumpto a Principi-
bus cibo , Deo gratias agere debeant .*

*Neque inter Missam , passem , aut missale illis
exosculandum prabeant .*

*Denique seruent cetera omnia , que illis sacra Tri-
dentina synodus ea de re grauissimo . decreto pre-
cepit .*

Sess. 25. c.
17.

*Principes autem summo studio cohortamur , ut
meminerint Episcopos eos duces esse , quorum cura
& uigilantia fideles ad calorum regnum dirigun-
tur . quamobrem eos , quo debent honore , prose-
quantur .*

*QV Isterius Episcopo , uel alij Superiori
cuiusuis generis , quem reuereri , & colere debet ,
maledixerit ; Episcopus in eum ex sacris canoni-
bus animaduertat .*

De Episcopi uestitu .

EPISCOPVS non profano ornatu , aut ap-
paratu , sed fidei & uite splendore sibi aucto-
ritatem querere debet .

Itaque in uestitu sericum non adhibeat .

Non pretiosis pellibus utatur .

*Vnguenta ne sumat , neue alias odorum suauitates
consectetur .*

Sit annulo Episcopali contentus .

*Ne mule , aut equo Episcopali stragulum & or-
namentum ex uilluto , aut serico , sed ex corio fa-*

Etum ,

glum, aut lana adhibebit.

Ephippiis, aut valcaribus, aut frenis inauratis non utetur.

Lineam tunicam, quam rochesum appellant, ex decreto Innocentii III. in concilio generali, in ecclesia & in publico habeat.

Sine talari tunica, qua ad collum adstricta sit, ac moxeta, neque e cubiculo exeat; neque quemquam, nisi ex familia, admittat; neque eum vestitum ante noctem, vel, nisi dimissis omnibus, deponat.

Vestes, quibus privatim utetur, tales omnino sint, ut modestia & grauitati consulatur.

In itinere quoque tam in diocesi, quam extra, eum vestitum habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat.

De Episcopi supellectili.

In eius supellectili nihil aureum, aut argenteum sit, praeter leuissima, ac tenuissima quadam instrumenta, ad cibum ori adiuuendum comparata.

Nihil auro, argenteo ornatum.

Nihil sericum, aut serico distinctum.

Non colorum varietas.

Non aulae, aut tapetia.

Nihil acu pictum.

Nihil uarie textum.

Nihil studiosius elaboratum.

Cap. Cleric.
1. de uicn.
& honest.
cleric.

Denique non pluris sit artificium & manupretium, quam rei necessitas postulet.

Simplicitatem corio, aut panno mensas aliave sternere liceat.

Signa & tabulas profanarum rerum reiciat.

In adibus duo tantum loca uestiri possint, que attributa sint Episcopo, alter eius ualendinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopium conueniunt.

Liceat etiam & hospitem gratia, qui accipiendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quam eos, qui ad ipsius usum conceduntur, ita ut in omnibus humilitas, & modestia Episcopalis eluceat.

Equos ne alat, nisi necessarios.

Domesticam omnem luxuriam, in edificijs extruendis magnificentiam, picturas & inania ornamenta, ac delicias excludat.

Caveat denique, ne quid in eius domo appareat; quod non simplex, ac purum sit, quod non Dei Templum, & omnium inanium rerum contempionem testetur.

Cum in iis, que ad priuatum usum, cultumq. requiruntur, eam moderationem adhibueris, ut sordes & superuacaneum sumptum fugerit; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum & ornamentum conferat.

De Episcopi mensa.

ACCUMBENS Episcopus mensa benedicat .
Et quam decet frugalitatem & temperan-
tiam adhibeat .

In ea prater primam escam, & unum iurulentum
cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum ge-
nera, unum aut alterum, uel, ut aliquid consuetu-
dini, & hospitum stomacho indulgeamus, tertium
ad summam simplicis obsonij ferculum tantum ei
apponi liceat, etiam quorumuis hospitum causa.
Bellaria, placentae, omniaq. saccharo artificiose con-
dita, ceteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam
uinorum genera prohibentur .

Adhibeatur uero in eius mensa lectio sacrorum li-
brorum; ut conuiuia non solum corporis cibo, sed
etiam epulis anima recreari possint .

Parasiti, sanniones, scurriles ioci, & maledicta non
admittantur .

Quemadmodum autem benedictio cibi caput, sic
actio gratiarum clausula esse debet; ut Dei laudes,
sicuti par est, usquequaque celebrentur, & omnia
eius benignitati accepta referantur .

De Episcopi familia .

EPISCOPVS domui ac familiae sua bene praesit;
Ecuretq. ut honestas, decorumq. seruetur tam in
intimis, quam in externis. qui enim domum suam
regere nescit, nec Dei ecclesiam recte gubernabit.

Fami-

Familie numerus is tantummodo sit, quo simul ecclesia utilitati, & Episcopi necessitati consulatur.

Eum autem vehementer hortamur, ut in familia, quamplurimos possit, habeat clericos, qui non nisi clericali uestitu utantur, & in illis, si commode fieri possit, minimum duos sacris initiatos, & bonæ existimationis; qui uigilantem, orantem, in opera misericordia incumbentem, ac diuinarum litterarum mysteria scrutantem Episcopum studiosius attendant; eiusq. actionum & sancta conuersationis quasi testes sint, & imitatores. Habeat deinde ecclesiasticam personam, spectatam & probatam, que perfecti sit moribus familia, ac de omnium salute sollicita; spirituales curas sustineat; eamq. bonis & piis artibus, ac litteris, præsertim sacris, pro cuiusque sensu & intelligentia, erudiendam curet.

FAMILIARES eius arma ne ferant, nisi in itinere, uel necessitatis causa, idq. Episcopi arbitratu. Sericum, aurum & argentum; colorumq. uarietatem omnino excludentes, nigrum tantummodo uel fuscum colorem in uestibus adhibeant. quibus scissis, aut prætextis, ad elegantiam non uentantur.

Calcei inaniter non incidantur.

Non sint eurgide caliga, non uirgata, non secta, aut acupicta; sed simplices, & unius coloris ac generis.

Denique talis sit domesticorum omnium uestitus,

ut ex eo etiam appareat, illos officio ministrorum ministrorum Dei.

De Canonicis horis non intermittendis.

MALITIAE, ac negligentia clericorum, qui, quas debent canonicas horas dicere, omit-
 unt, occurrere cupientes, ex decreto Leonis X. in
 Lateranensi concilio, mandamus; ut clericus qui-
 cumque curatum, uel sine cura ecclesiasticum obti-
 nens beneficium, si post sex menses ab eo die, quo il-
 lud obtinuerit, sine iusti impedimenti causa diu-
 num officium nō dixerit; beneficiorum fructus suos
 non faciat; sed eos, tamquam iniuste percipios,
 in eius ecclesia fabricam, uel pauperum elemosy-
 nas erogare debeat. Si uero, canonicè admonitus,
 in eadem negligentia ac malitia persistere, benefi-
 cio priuetur. Officium autem omittere, ut beneficio
 priuari possit, is iure dicitur, qui quindecim die-
 rum spatio bis illud omiserit. Quae poena ab ijs, qui
 plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quo-
 ties huius delicti conuicti fuerint, quamquam illud
 grauius est, quod eos omissi officij rationem Deo
 reddere oportet. Qui uero, sacris iniuncto, benefi-
 cium ecclesiasticum non habent; si diuinū prater-
 miserint officium, prater graue peccatum, quod
 committunt, grauius etiam ab Episcopis in eos a-
 nimaduertatur.

Qui libri potissimum a clericis legendi.

CLERICI postquam decimum quartum annum attigerint, ut legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq. meditari possint; habeant sacrorum librorum si non copiam, certe necessarium delectum; omnino vero Testamentum vetus, & novum; Catechismum Romæ edendum, cum primum in lucem prodierit, sacrum Tridentinum concilium, Constitutiones has nostras, & diocesanas proprii Episcopi, Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua diocesi singulis annis edendum curabunt.

Parachi vero, ut ecclesiasticos ritus cognoscere, retineantq. curam animarum ministrare possint, præter eos libros, quos supra diximus, sibi etiam comparant Homiliarium, ab Episcopo eligendum, Summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, & quos præterea ab eis legi Episcopus iusserit. Horum tamur autem, ut in lectione Pastoralis sancti Gregorii, & sancti Ioannis Chrysostomi de sacerdotia assidue versentur.

De clericorum uestitu & reliqua uitæ moderatione.

EPISCOPI ex sacri Tridentini concilii auctoritate per edictum, ad mensem ab eis proponendum, moneant omnes, & quascumque ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiata sint, aut dignitates

Sess. 14. c. 6

tates, personatus, officia, beneficiaue qualiacumque ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant, etiam si studij causa absint, & in gymnasijs publicis, aut ubiuis locorum sint; ut qui in prouincia manent, ad duos menses, qui uero extra prouincia fines, ij ad quattuor clericalem habitum sumant, ordini suo ac dignitati congruentem; hac constituta pœna, ut qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorum omnibus anni unius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis arbitrio suo attribuet.

Si autem beneficium ecclesiasticum nullum obtinent; alias pœnas luant, Episcopi iudicio.

Si qui autem post mensem, transacto tempore, in edicto ad clericalem habitum sumendum prescripto, eum uel non suscepisse, uel susceptum abiectisse conuicti fuerint; officijs ac beneficijs ecclesiasticis priuentur; & seuerè præterea ab Episcopo puniantur.

PRESBYTERI, diaconi, subdiaconi, ceteriq. clerici clericali tonsura sint insigniti, ad eam formam quam ratio uniuscuiusque ordinis, Episcopi arbitrio, postulabit.

Ita sint abrafo capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus.

Comam uero, & barbam ne studiose nutriant; capillis simplicem cultum adhibeant.

Barba ab superiore labro ita recidatur, ut pili in sacrificio

sacrificio Missæ, Christi Domini corpore & sanguinem sumentem non impediant.

NE in habitu clericali aut studiosius exquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectata sordes appareant.

In omni uestitu color tantum niger adhibeatur; nisi forte alium colorem requirat dignitatis gradus. Omnem habitus & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne serico uestimento, aut ornamento domi aut foris utantur.

Iubemus uero illos laneum, & ei ordini decorum, uestimentum adhibere.

Resiculum, aut subbirretum, ut vocant, ne ferant, nisi ualesudinis causa, & sine redimiculis. Camisas ad collum, & ad manus crispas & rugosas, uel artificio elaboratas, reiciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modice latum, bene reclinetur.

Externa uestis simplex ac talaris erit, que neq. a ceruicibus in tergum reflectatur; sed apto ad collum nodo, decentissime annexa sit.

Toga uero, quod mantelletum vocant, aut aquetur cum tunica longitudine; aut nemini permittatur; nisi sit ex numero Prelatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Episcopi, debeatur.

Interior eiusdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, proq. loci natura ac condicione, Ordinariorum arbitrio, in ali-

quibus moderandam relinquimus.

Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne sumant, nisi per pluvias; tum vero nec a collo plus duobus digitis emineat; neque eo sine talari toga uel tunica utantur.

Veruntamen, si iter faciendum sit, illis uti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, sed simplici, & in quo honestas & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis & dissectis abstineant.

Calceos & crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus. quo loco, & unico, nec magni pretij, contenti sint.

QVAECVMQVE autem de Episcoporum mensa, eiusq. benedictione, & cibis, lectione, & gratiarum actione, supellectili, auro, argento, & serico, cubiculorum apparatu, edificiorum magnificentia, superuacaneis sumptibus, priuata moderatione, templorum cultu & ornamento, familia cura, & institutione, eiusq. uestibus, eorumue modo, colore & ornamentis, equorum numero, & si qua alia decreta sunt, qua non sint Episcoporum tantum propria, eadem a clericis quibuscumque, cuiusuis condicionis, ordinis, & dignitatis sint, accurate seruari iubemus; etiam si in alienis adibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibusdam, qua Episcopis permessa,

permissa, ipsis communia esse possunt, eo maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quo dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

SI quis personatus vestes clericales, aut monachales, vel ad eorum formam induerit; & is, qui eas assumpserit, & is, qui accommodarit, graues pœnas subeant.

De Clericalibus ædibus.

Q UONIAM non solum malum cauere, verum etiam omnem mali suspicionem fugere oportet, ne in cuiusquam offensionem incurramus; in ædibus ad canonicorum, aliorumue clericorum domicilium & usum adificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, feminas quascumque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis vinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius urgenti necessitate, aliter faciendum esse duxerit; cuius conscientiam in hoc ualde oneramus.

NE parochi, aut omnino clerici, quavis etiam dignitate præditi; ecclesia, etiam si commendata sit, ades, aut earum partes in urbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, ullo modo laico locent; nisi ecclesia magna prematur inopia, & ea domus commode Episcopi iudicio diuidi possit.

Si uero ades extra urbem & oppida ruri sitæ sint, locandi facultatem habeant; modo earum diui-

sio eiusdem Episcopi iudicio recte & commode fieri possit.

Caveat etiam Episcopus, ne in urbe, aut extra, huiusmodi edes, vel alia ab ecclesia seiuncta, vel etiam si patrimonij sint, ac propria, loseantur iis, quorum fidem, vitam, moresue suspectos esse iudicauerit.

CANONICI cathedralium & collegiatarum ecclesiarum habitent in canonicalibus adibus, in quibus commode Episcopi iudicio, commorari possunt: qui inspectis adibus, si quid reparandum, instituendumue sit ad habitationis commoditatem pro modo fructuum prabendae, ab eo, qui canonicatum obtinet, reparari ac restituti iubeat. quo facto, curet, ut in illis adibus habitent, quibus si abesse, etiam iusta de causa contigerit, nemini praeterea, nisi canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum adium atrium, ubi claudi potest, una clauis concludatur; quae a Decano, vel alio, Episcopi & Capituli arbitrata asservetur.

Quota autem hora atrii ianua aperiri, claudire debeat; quidque ad honeste ibi uiuendum pro loci ratione requiratur, iudicium sit Episcopi.

Rectores parochialium, seu curatarum ecclesiarum, quicumque sint, in earum adibus tantum habitent, ibique cibum & somnum capiant; nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta

ita causa, & cum lumine, domo exeant.

De armis, ludis, spectaculis & eiusmodi,
a clerico vitandis.

CLERICORVM arma sunt orationes &
lacryma. Idcirco edicimus, ne clerici armata
cuiusvis generis ad offensionem uel etiam ad defen-
sionem ferant, exceptis cultellis ad domesticum us-
ta usum accommodatis; nisi forte extra ciuitatem
suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quod si Episcopus probabili, instaq. de causa id
eis permittendum iudicauerit; tunc, scripto impe-
trata uenia, ipsis uti liceat; non tamen publice, ni-
si rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis & sclopeto, telis, aliisq.
huius generis instrumentis, ipsis interdiciamus.

CLERICI personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spe-
ctabunt.

A uenatione abstinebunt.

Fabulis, comædiis & hastiludiis, aliisque profanis
& inanibus spectaculis non intererunt; ne aures et
oculi, sacris officiis addicti, ludicris & impuris
actionibus, sermonibusq. distracti, polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltatio-
nis, & ludi, praesertim uero aleæ & tesserarum ac-
talorum interdiciamus.

Prohibemus etiam globos, qui maleis ligneis im-
pelluntur; item follis ludum, id est, pile maioris.

Nec solum ludere uetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus; aut quemquam ludentem in aedibus suis permittere.

Si autem ualeitudinis interdum causa, parua pita, aut alio non indecero cuiusmodi exercitationis genere, ut contingit; nec publice id faciant, nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia estimari possit.

Rom. 13.

NON, in comessationibus & ebrietatibus, sed ut sobrie uiuantur, prae dicit Apostolus. ideo clerici minus honestis conuiujs ne intersint, neue ad bibendum quemquam incitent.

Quod si interdum solemnibus festis diebus, uel cum sacrorum, aut exequiarum causa in unum congregantur, aliqui sint inuitandi; ne plures sex, & eos clericos, ad suam mensam adhibeant.

UT flagitij occasionem, que in cauponis & tabernis deesse non solet, clericis adimamus; cauponarum aditu & usu eis omnino interdiciamus; nisi in itinere necessitatis causa. quo loco cum mulieribus ne discumbant.

Monemus autem Episcopos, & uehementer hortamur, ut in singulis eorum ciuitatibus curent parandum unum, aut alterum pudicum & honestum diuersorium, quo suarum diocesium clericis rusticanis necessitatis causa conuenire liceat; nec in eo hospitio improbis, aut nequam hominibus locus sit; neue foeminis ullo modo; sed tantum clerici, & religiosi uiri, si fieri possit, in eo recipiantur.

De negotiis secularibus a clerico
fugendis.

QVI Deo militent, implicari se negotiis secularibus prohibetur, idcirco edicimus.

Ne clericus, factis iuribus, aut ecclesiastico beneficio praeditus, curam iudicis seculari, advocati, aut procuratoris nomine causas agat, nisi ab alijs in iudicium vocatus, suam vel ecclesiam suam pro pinquiorum causam, si necesse erit, & in favorabilem personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripta concessa, sueatur.

Ne in prophanis negotiis officium subalternatus exerceat.

Ne artem medendi faciat.

Ne in negotiationibus & in excultura se intromittat, & in adinvenit ex parte.

Negotiationem omnium generis omnino prohibemus.

Artes vero honestas concedimus, ut aliquid manibus suis lucrerent, quo sibi, quoad vitam necessarii sunt, comparare possit.

Ne aliena predia lucris causa conducat.

Ne aliorum tutelam aut curam suscipiat.

Ne pro alijs fideiubeat.

Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator sit, sine facultate, ab Episcopo prius per litteras impetrata, singulis annis renouanda.

Neve, parum memor ordinis ac dignitatis, sua,

fit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumque quibusuis aliis obsequiis; nisi cui ex causa, et ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentiae, scripto permissa, quotannis reuocentur; alioquin irritae ac nulla sint. Neue praesens, aut affecta seminariorum, aut eis discurrantibus, assistat, aut ancilletur.

Qui autem huiusmodi secularia negotia exercendi facultatem, seu dispensationem impetrauerit; intra duos menses Episcopo exhibeat. qui concessas ante sacri Tridentini concilii confirmationem auctoritate generalis Bullae Sanctissimi D. N. Pij IIII. Pont. Max. non admittat.

QVAECVMQVE in hac uniuersa, que ad uitam & honestatem clericorum pertinet, parte, uarijs titulis expressa praecepta continentur; efficina Episcopus, sub excommunicatione ab omnibus, ad quos spectat, diligenter & inuiolate seruentur. Qui uero clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliquare res non obtemperarit; is aut salutari penitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficiis, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex iis poenis, aut etiam grauioribus pro modo culpa. Episcopi arbitrari mulctentur. Qui iterum in eadem re peccauerit, duplicata in poena pro ratione criminis ab eodem plectatur.

De residentia .

Sess. 23. c. 1

DEFOREVIT sacra Tridentina synodus, ut is, qui non legitime a suis ecclesiis abessent. pro rata temporis absentia, ecclesiarum, quibus praessent, fructus suos non facerent; sed ut in fabricam ecclesiae, aut in pauperes loci erogarent. quod si non exequerentur; Statuit, ut eorum superiores ecclesiastici, omissas ab illis huiusmodi officij partes ipse susciperent.

Si qui igitur provincia nostra Episcopi post confirmationem concilii Tridentini, in ecclesiis suis, ex eiusdem concilii praescripto, non resederunt; neque Metropolitanum, aut eo absente, antiquiorum provinciae Episcopum intra mensem docuerint causam suae absentiae, S. mi. D. N. uel Metropolitanum, uel antiquioris Episcopi scripto comprobata esse; aut se fructus illos, quibus eiusdem sacri concilii decreto propterea debebant, persoluisse; nos illam ipsam fructum partem iam nunc Hospitali uniuscuiusque civitatis, cuius illi sint Episcopi, quod maioribus prematur sumptibus, in usum pauperum loci erogandam assignamus. & si id Hospitali intra duos menses eos fructus auctoritate Superioris ecclesiastici non exegerit; alteri Hospitali eiusdem civitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio praevenerit. Quod si aut nullum in ea sit hospitali, aut quae sint Hospitalia, sex mensibus eos fructus non exegerint, fabricae ecclesiae

clesia attribuimus.

Si qui uero posthac ab fuerint, fructus, quos suos non fecerint, iam nunc eisdem locis, qua supra dictum est, ratione adscribimus; nisi ipsi Episcopi intra tres menses a die absentiae, quibus ex concilii decreto debent, persoluerint.

Itaque mandamus Hospitalium & fabricarum administratoribus, ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conscientiae, ut totam summam sine ulla uel pactione, uel remissione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, ut ex Capitula singularum cathedralium ecclesiarum tres priores praesentes, singulis sex mensibus; Metropolitanorum; uel, eo absente, eundem antiquiorem provinciae Episcopum certiores faciant, an eorum Episcopi in suis ecclesiis resideant; & qui, & quantum ab eis abfuerint sit minus, eadem distributionum unius mensis fructus suos non faciant.

IN reliquis etiam inferioribus curatis beneficiis, si qui post confirmationem concilii abfuerunt sine licentia, ab Ordinario scripta permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhibere uoluerint, uel non probarint se eos fructus, quos pro rata temporis absentiae suos non fecerunt in, quibus ex eiusdem Tridentini concilii debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc rescindiendis & ornandis eorum ecclesiis attributos esse decernimus. quare attributionem Episcopi, quorum conscientiae hoc

onus imponimus, ad sex menses, implorato etiam, si opus sit, Principum & Magistratum auxilio, omnino exequendam curabunt.

Quod si contigerit eos, qui propter absentiam a suis beneficiis fructus suos non fecerint, ipsis beneficiis postea cessione; curent Episcopi, ut vel ex fructibus pensionum, si qua illis, qui cesserint, fuerint reservata; vel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesia.

Qui, si in his negligentes fuerint, sciant se prima quoque provinciali synodo pratermissi huius officii rationem reddituros esse.

Si quid intercesserit, quamobrem id minus exequi possint, ad Metropolitanum referant; ut ad rem conficiendam ipse quoque suam operam conferat; & in ea auctoritatem S. mi D. N. interponendam curet.

Quoniam vero multorum, beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, ut neque decresis Tridentini concilii, neque constitutione S. mi D. N. Py IIII. neque Episcoporum edictis moniti, adduci possint, ut beneficiorum suorum residentia praesentes satisfaciant; statuimus, ut Episcopi, ad mensum edicto proposito iubeant omnes, in eorum civitatibus, diocesibusue beneficium eiusmodi in titulum, vel commendam obtinent, si in provincia illi sunt, ad duos menses, si extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in iisq. residere; ea proposita in edicto paena, ut, qui non paruerint, etiam si praeter

Sess. 6. c. 1.
Sess. 23. c. 1.
adita vii
calen. D.
cembr.
1564

curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in ecclesijs etiam cathedralibus obtineant, prater pœnas, qua eodem concilio et Pij IIII. constitutione contra non residentes proposita sunt, ordinum suorum munere, officio suspensi, & eo beneficio iure ipso privati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis pœnam subisse declarent.

Interim uero eos fructus, quos suos absentes non facient, ydem Episcopi suo arbitrato aut ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adindigent.

INTRA mensem publice edicant Episcopi, ut quibuscumque studij causa non residendi in beneficijs curatis licentia permissa est; eam suo quisque Episcopo intra spatium trium mensium exhibeat. qui si illam a die confirmationis sacri concilij Tridentini ad diem regula, a S. mo D. N. Pio IIII. lata compererit, nisi quemadmodum ab ipsa præscribitur, Ordinarij consensus accesserit, nullam & irritam declaret; proptereaq. eum, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.

In iis autem facultatibus absentia studiorum causa, qua deinceps concedentur, hac necessario ponenda sunt.

Ut uere in publico, celebriq. gymnasio, Theologia, uel sacris canonibus studeant.

Ut minores sint triginta annis, aut fuerint; cum in

publi-

publico gymnasio iisdem studiis operam dare cœperunt, qua nunc cupiunt absolvere.

Ut illud beneficium, antequam sacrum Tridentinum concilium a S.^{mo} D. N. Pio III. confirmaretur, obtinuerint.

Ut intra annum, ad ordinem saltem subdiaconatus, promoveantur.

Ut singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo is ipsos in eo studii genere proficere testetur. quod etiam Episcopus secreto ab aliis cognoscere studeat.

Quod si omnes supra scripta condiciones in licentia expressa non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, qua in scripta licentia requiruntur, non habeat; aut, qua ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irrita ac nulla sint: & qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac panis, qua non residentibus proposita sunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico gymnasio Theologiae aut sacris canonibus constet operam dare cœpisse.

QUICUMQUE, plures parochiales ecclesias retinentes, intra tempus, a sacro Tridentino concilio præstitutum, non dimiserunt; eos Episcopi intra duos menses beneficiis omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.

Fructus uero, & quos ex eodem decreto suos face-

Scff. 24. c.
17.

re non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu uacauerit ecclesia, percipientur, fabrica uel ornamenti eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit Episcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse, facta declaratione, statim in illis ecclesijs constituere debebit.

PRAETEREA, qui ecclesiastica quaecumque beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, uel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopi & illis poenis, quae a sacro Tridentino concilio statuta sunt, & alijs arbitrio suo seuerè agant; fructusque, quibus ex eodem concilio mulctandi erunt, pjs locis attribuunt.

UT autem Episcopi poenas de contumacibus in hoc genere possint sumere, statuimus, ut in singulis collegiatis & cathedralibus ecclesijs, singulis tribus mensibus, tres primi ex Capitulo presentes, Canonorum & eorum, qui prepositi ecclesijs, & aliorum, qui in eis huiusmodi beneficia possidentes non resideant, nomina ad Episcopum deferant.

Parochi uero Episcopum admoneant, si qui intra fines suae parochiae, eiusmodi habentes beneficia, quae personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo videbitur, plectatur.

De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cognoscendo.

SVMAM nim ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce uultum pecoris tui, & considera super greges tuos; ut Episcopi quanta maxima possunt, diligentia obseruent sibi commendatum gregem, neque ab eo umquam oculos deiciant, quid ei opus sit animaduertentes, ut, ex Propheta sententia, constrictas partes alligare, infirmas consolidare, egrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere & recuperare possint.

Ezech. 3.

Prou. 27.

Ezech. 34.

Quoniam uero lustrare omnia proprijs oculis nequeunt, in singulis parochijs deligant certos, ac probatos uiros, qui inuestigent, an populus ambulet in uis Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem & medicinam desideret; an aliquid, quod corrigi & emendari debeat: quæq. compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

PAROCHVS etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina & cognomina quamprimum describat, singulorumq. sexum, ætatem, & statum. In eo deinceps describat & recenter natos, & mortuos, & in parochiam habita-

tum uenientes, & inde emigrantes. quem librum Episcopo, quoties is petierit, uel inspiciendum, uel describendum dabit.

Observabit etiam sua parochia novos inquilinos. deq. eorum orthodoxa fide, & sacramentorum perceptione, deq. mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affinitatis uinculo uere coniunctæ sint, an impudicitia nomine suspectæ, ab eo sacerdote, in cuius parochia proxime habitauerint, & a parochia incolis accurate cognoscat.

Inquirat autem studiose de pauperibus sua parochia, præsertim puellis nubilibus, de uiduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, alijsq. personis temporali, uel etiam spiritali misericordia indigentibus; quibus & ipse pro uiribus opitulari, & alios suo exemplo & hortatu ad id officium incitare studeat.

Præcipue uero de ijs omnibus sæpe certiore faciat Episcopum, ut qui communis eorum pater est, iisdem paternam curam & pietatem, quacumque poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sacra quattuor anni tempora sua ciuitatis parochos adhibebit; & illis de eorum animarum statu, quarum cura præpositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineant; eisq. & doctoris diligentiam, & pastoris uigilantiam præstabit.

De Vicariis foraneis constituendis.

VT Episcopus in urbe etiam externum gregem facilius quasi presens intueri, & curare possit; deligat aliquod probatos sacerdotes: quibus singulis, imposito Vicarii foranei nomine, tribuas certas regiones diocesis sue.

Id autem nomen ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diocesi sunt, & Praepositos, aliosue ecclesiastica dignitate praeitos, quos idoneos iudicauerit, potissimum deferret; sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

HI autem Vicarij regionis, sibi per Episcopum commissa, presbyteros cuiuscumque condicionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant. idq. in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quam in unum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum uniuersi in choro Missam conuentualem pro mortuis, uel de sancto spiritu, solemni more cantent; in qua eorum aliquis, a Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cimiterium, orationibusq. consuetis, in domo Rectoris illius ecclesiae, unico tantum ferculo conten-

ti, ea, qua deceat modestia, & charitate cibum capi-
pian.

Deinde conferant inter se, qua ad boni pastoris officium, & ad curam animarum recte gerendam pertinent: & consulant de difficultatibus, et incommodis sua parochia, quorum explicatio, uel remedium, aliorum consilium & operam requirant.

Iidem autem Vicarii libellum de casibus conscientia, Episcopi istae ac sedi Apostolicae reseruatis, Metropolitani cura edendum, reliquis sacerdotibus legent; & aliquot capita tum harum constitutionum, tum earum, qua in synodo diocesana decernentur, simulq. quidpiam ex probata summa de casibus conscientia explicabunt.

PRAECIPVE autem de presbyterorum uita & moribus querant, & quales se in pastoralis praebent cura.

An eorum culpa diuinus in ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa praestentur ea, qua Episcopi, uel alij eorum nomine in ecclesiarum necessitatem, earumue reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua in hac synodo decreta seruentur.

De his omnibus, & si quid proprie mandarit Episcopus, deq. alijs, qua ad utilitatem, animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiore faciant,

QVOTIES

QUOTIES in urbem uenerint, primum Episcopum adeant; deq. eorum statu, qui sibi commissi sunt, accurate doceant.

CVRATI uero quicumque, etiam si quauis dignitate praediti, in iis, quae ad officium suum spectant, Vicariis, quos diximus, obtemperent.

Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, uel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopi in illos pro modo culpa animaduertant.

HI autem Vicarij uoluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint; ac si male id administrarint, poenas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

De uisitatione.

INTER Episcopalis officij munera, praecipua est, & ad salutem gregis maxime necessaria uisitatio. ideo monemus Episcopos omnes, ut singulis ex decreto sacri Tridentini concilii ecclesiam suam, ac diocesim uisitent intra tempus, ab eodem concilio praestitutum.

Sess. 24.

MEMINERINT autem uisitationem ad salutem eorum, qui uisitandi sunt; institutam esse. quamobrem illis maxime propositum esse debet, ut in eis incorruptam, orthodoxamq. doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

VISITATIONIS ordo is adhibebitur, ut primum ciuitatem, deinde diocesim uisitent; nisi for-

se aliud Episcopo uideatur. In ciuitate cathedra-
lis ecclesia primo loco uisitetur; tum singule colle-
giatae; deinceps parochiales omnes; quo & paro-
chi, & quicumque praetera sacerdotes & clerici
in parochiis commorantur, euocandi sunt. Scho-
las, seminaria, sodalitates, Hospitalia, ac ce-
tera pia loca uisitantes, studiose ac diligenter in-
spicient.

STUDEBUNT uerbi Dei predicatione, uehe-
menti cohortatione, ad religionem; uita innocen-
tiam, pacemq. & concordiam omnes adhortari.
Si uero priuata admonitione opus esse intelligent,
in eam docendo, arguendo, obsecrando pro re-
i. persona, ac temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, ubi opus erit, mi-
nistrabunt.

Omnes ad poenitentiam cohortabuntur; & quos
aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio
Episcopa reseruata sit; eos pie confitentes, & hu-
militer ueniam petentes, uel ipsi, uel per alios, ad
id munus delectos, absoluent.

IN singulis locis a uiris etate, usu & probita-
te commendatis, de omnibus, subtiliter inquirent,
qua eos pro officij sui munere scire oportebit.

ECCLESIAM & eius partes omnes in-
spicient.

An eo cultu & nitore teneatur, qui domum Dei
debet; & si quid restituendum, reparandum, re-
concinnandumue sit; inbeant ab iis, ad quos per-

tinet,

dinet, refarciri.

An sanctorum reliquia, tuto, ornate, decemterq. condita asseruentur.

An qua de sepulchris, ac cœmiteriis a nobis sancta sunt, re ipsa præstentur.

Si consecranda sint altaria, consecrabitur.

Si qua ecclesia aut cœmiterium pollutum sit, reconciliabitur.

Videndum etiam, an desint uestes, libri, calices, patena, corporalia & reliqua eius generis instrumenta & ornamenta, qua ad altaris ministerium & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Misse, aliaq. diuina officia, qua oportet pietate ac deuotione celebrentur.

An ecclesie libri, uetera scripta, instrumenta & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, qua in inuentarium relata sunt.

TUM de degnitatibus, canonicis, & aliis ecclesie ministris querendum erit.

An rite sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An ecclesias, beneficia, seu ecclesiastica officia legitime obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi sacramentorũ, & Missarum, diuinarum officiorum celebratio-

ni, & anniuersariorum persolutioni, aliisq. oneribus & muneribus satisficiant.

Que sit eorum uita, ac morum ratio; qui uestitus, quibuscum uersari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordibus, et illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An ecclesia iura, et honorum ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus recte dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorum pacificationem interponant, inimicitiarum & odiorum causas tollere studeant.

An populus pie uersetur in ecclesia; Missamq. & alia diuina officia reuerenter attendat.

IN parochiis prater ea omnia, que diximus, uideant. An parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, confirmatorum, compatrum, eorum, qui matrimonia coniunguntur, ac mortuorum nomina & cognomina describantur.

An rite sacramenta prebeantur.

An sacrosanctum Eucharistie sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditie cura, & custodia, qua debent, conseruentur, & suo tempore mutantur.

An Eucharistia pie & honorifice, prosequente fidelium comitatu, ad egrotos adferatur.

An legitime matrimonia, & in ecclesia, adhibi-

vis ex decreto Tridentini concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An sua cura commissas ecclesias, maxime diebus festis, deserant, ut inserviant alienis.

An Dei verbum predicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac synodo habendos prescripsimus, habeant.

DENIQUE *difficient, an in populo sint heretici, usurarii, concubinarij, aliq. flagitiosi & facinorosi homines, qui inimicitias gerant, qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos ecclesie ritus non seruent; quiq. falsam semel in anno peccata sua confessi non sint, aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.*

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

His exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex regularibus & predicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant; an & eorum probata sit doctrina; & probata doctrina vita respondeat.

AN *Hospitalia, & alia pia loca recte admistrantur; eorumq. bona prudenter, fideliterq. in eum usum, cui addicta sunt, distribuuntur.*

An qui in Hospitalibus sunt, pie uiuant.

DE *scholis, sciant quos libros discipulis magistri interpretentur; et an illi officio suo satisfaciant.*

An magistris tales sint, & ita admissi, quemadmodum in hac synodo mandauimus. si secus amoueantur.

DE bibliothecis diligenter querant, an in eis sint heretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

SI quid in his omnibus tollendum corrigendumue fuerit, tollent & corrigent: & ad puniendos delinquentes censuras et alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes uero summo studio monebunt & hortabuntur, ut officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solum hac, sed quacumque a Tridentino concilio & a nobis precipiuntur, & alia multa, qua pro eorum prudentia, ac pietate ad utilitatem ac salutem populorum, eis in mentem uenire poterunt, exquirent & exequentur.

4.c.3. **CAVEANT** uero, ne legem de uictu, procuratione, & muneribus a sacro Tridentino concilio definitam transeant.

Comitatum autem non habeant nisi necessarium; in quo plures omnino ne sint quindecim hominibus & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant suis sumptibus. In mensa duo tantum fercula asferre liceat. quod ad reliqua attinet, decretum, in hac synodo factum, de Episcopalis mensa moderatione seruetur.

SI Visitator gradu inferior sit Episcopo, propositam a nobis uisitandi formulam in reliquis omnibus

menibus diligenter obseruet; in comitatuq. octo hominibus ad summum, & sex iumentis contentus sit.

SI prater huius decreti prescriptum cuiquam graues fuerint; dupli restitutione teneantur: prater ea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus synodi prouincialis iudicio alias pœnas subeat.

Dent autem operam, ut non solum quam diligentissime, sed etiam quam celerrime uisitationem consiciant.

De iudiciali foro Episcopi.

UT a foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritia labes amoueat; & quam minimis possint incommotis atque sumptibus cause in eo agantur; nos prater eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque diœcesi, adhibere debent; hac statuenda censuimus.

De notariis & scribis.

EPISCOPI intra sex menses omnibus notariis & scribis sui fori, tam ciuitatis, quam diœcesis, communem taxam presiniant, quam pro opere & officij sui mercede ab unoquoque in singulis causarum generibus pro loci & cuiusque rei ac persone conditione exigi liceat. qui non obtemperauerit, in eum uehementer animaduertant.

SINGVLI collegium notariorum curie Episcopalis primo quoque tempore instituentam cu-

rent: quod certum numerum pro sua diocesis conditione contineat.

Collegium statuta, Episcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersis; qua ad eorundem officium pertineant. In causas autem, qua inter notarios & litigatores extiterint, se omnino non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquunt. In aliis uero causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat; eorum iura priuilegiaq. seruentur.

Postulantibus testimonium formula curia, quam stylum uocant, de aliqua causa nec detur; nec datum uim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit. cuius etiam formula exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publico in collegio asseruetur.

Qui in collegium notariorum adscribi uoluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantum idoneos recipiat.

Excommunicatos: infames, & omnes, qui a testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos, qui uigesimum quintum annum non attigerint, quiq. per quadriennium in notariatus officio integre, periteq. non sint uersati, non admittat.

Probatos prius non recipiat; quam iurarent Episcopo ea iusiurandi formula, qua infra scripta est; quam etiam ab iis, qui in notariorum collegium adscripti iam sunt, ad duos menses praestari iubemus.

EGO N. notarius a R.^{mo} D. N. Episcopo,
 uel D. N. eius Vicario delectus, nihil uel dedi uel
 pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.

Commissum mihi munus diligenter ac fideliter e-
 xercebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, uel a quo-
 cunque alio eorum nomine, quauis de causa nihil,
 ne sponde quidem datum, accipiam, prater id,
 quod Episcopi taxatione profinitum fuerit.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium in-
 terponam, quo mihi ulla causa scribenda commit-
 tatur.

Non ero promotor, uel procurator in causis, qua a-
 gentur coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius R. D. Vi-
 cario generali, uel aliquo ab eis constituto, seu eo-
 rum ministro.

In causis uero, in quibus sum, uel fuero notarius, o-
 mnes actus iudiciales substantialiter in manuali,
 seu memoriali coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius
 Vicarijs, aut alio ab eis preposito, & etiam co-
 ram ipsis litigatoribus, si exoptare uoluerint, con-
 scribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, &
 singula in causis producta, cum R.^{mus} D. Episco-
 pus, uel alij supradicti, seu litigatores, uel eorum a-
 liquis, petierint, in registum fideliter quam celer-
 rime referam, uel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, uel alicuius eorum, in sin-
 gulis terminis successine litigatoribus ipsis copiam
 dabo.

dabo, cum per R.^{mum} D. Episcopum seu alios supradictos decreta fuerit, sine recusatione & fraude, contentius mercede Episcopi taxatione prefinita.

Secreta eiusdem officij & causarum nemini patefaciam, praesertim attestaciones testium & consilia assessorum, attestacionesq. & sententias, donec publicata, perlate & sententiata, & per R.^{mum} D. Episcopum, seu alios supradictos subscripta fuerint.

Constitutionibus & mandatis R.^{mi} D. Episcopi obtemperabo.

Institutaque officij, & officialium collegij honesta iussa seruabo.

Nec ullo umquam tempore contra faciam, & omnia & singula suprascripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolate prestabo, & ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hac sancta Dei Euangelia.

NULLVS notarius iudicibus Ordinarij delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantum exempla, & regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.

In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil supernuancum scribant.

Quare nec dies festos, ad substantiam rei non necessarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione,

hibitione, uel sine ea, sed illarum executionem tantum, his uel similibus uerbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, qua fuit executata, ut supra.

Nec dignitates iudicum, uel litigatorum, repetant; sed ponant tantum his, uel huiusmodi uerbis; R. mus Episcopus. N. Iudex. N. Actor. N. Reus. Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, qua legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus notarij impensa scribi melius iubeat; uel ab iis, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxa, uel maiorem, uel minorem, si ei uidebitur, solui iubeat.

NOTARIJ in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri concilij Tridentini decretum seruent; in alijs, qua mere spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit nihil, omnino accipiant, praeter scripturae mercedem, ab Ordinario statuendam.

Sess. 21. c.

QUI notarij contra hac decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint; eos Episcopi ab officij usu submoueant ad tempus, uel etiam in perpetuum, si id delicti grauitas postularit, & alijs poenis suo arbitratu coerceant.

QUAE CVMQVE de notarijs sancita sunt, iis etiam scribas & cancellarios teneri uolumus. Pensiones, in cancellarijs Episcoporum assignatas, uel qua cuicumque soluantur, irritas & nullas discernimus; nisi qua iure tolli non possunt.

Cancellarias uero deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis pretextu cuiusuis persona, quidquam solui prohibemus.

*Notary, & si qui praterea in hoc deliquerint; ple-
tuntur amissione officij, & aliis praterea poenis
Episcopi arbitrati.*

De caufidicis, aduocatis, & fiscalibus.

CAUSIDICI, aduocati, fiscales, ad causas in fo-
ro Episcopi ne adhibeantur; priusquam iure
iurando Episcopo se obstrinxerint, se nullam cau-
sam suscepturos, quam a iustitia & equitate alie-
nam existimauerint.

*Hortamur etiam Principes & magistratus, ut
idem in laicorum causis seruandum curent.*

De carceris custodibus & reis.

PRAESCRIBANT Episcopi taxam executori-
bus uel ministris & carceris custodibus, ut ab
iis; qui capti, & in carcerem inclusi sunt, pro com-
prehensione, & carceris commoratione, & uictu id
tantummodo exigatur, quod equitas & ciborum
pretium postulet. si qui carcere tenentur, sibi, qua
ad uictum pertinent, ab aliis, quam a custodibus et
ministris carceris suppeditari uoluerint, id eis fa-
cere liceat; neque propterea asperius tractentur,
aut in deteriora loca compellantur.

*Mandent praterea, ut quamcunque pecuniam, ue-
stes, arma, aliasue res secum habeant ij, qui in car-*

cerem includuntur, tuto loco collocentur et afferuentur. qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quacumque, & quotcumque sint, nihil uel ianitori, uel executori, uel ceteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, uel eorum heredibus, uel illis, quibus a iudice attributa fuerint, integra & intacta afferuentur.

Qui contra fecerit, duplo mulctetur. qua mulcta es, cui damnum datum sit, attribuatur.

CURENT etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada uisitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius & acerbius tractare compererint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia ac pietate, ne quid iniquius fiat, omnino provideat.

DESIGNENT uero Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione utantur.

De ministris ecclesie & diuinis officiis.

NE studium ac pietas eorum & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quisquam alieni muneris partes usurpet, sed suum quisque officium diligenter exequatur; omniaq. ut debent, in domo Dei ordine fiant: decreto sacri Tridentini concily obtemperantes, quod

Sess. 24. c. 12.

*in provincialibus synodis certam diuinis officijs
& ecclesia ministris formulam pro cuiusque pro-
uincia ritu & moribus prescribi voluit; hac statu-
mus.*

Communia de ministris.

CATHEDRALIVM & collegiarum ecclesia-
rum capitula, quibus ius est creandi cuiusuis
generis officiales & ministros, in eisdem ecclesijs
initio anni semper tres deligant canonicos; quo-
rum munus sit, cum huiusmodi creatio faciendæ
erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt,
moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare,
eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos & dignos esse,
qui ei muneri praponantur; quod si aliter officia-
les creentur, eorum creatio nulla & irrita sit.

ARCHIDIACONI, Archipresbyteri, aliq.
in dignitate ecclesiastica constituti, canonici & re-
liqui ecclesiarum ministri in sacris ecclesia officiis
munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.
Singulorum autem munera atque officia, ad res
diuinas obeundas pertinentia, hac synodo expli-
canda illa quidem uidebantur; sed quoniam quæ
eis de rebus sacrorum canonum legibus olim expli-
cata sunt, ea partim, usu eorum neglecto, obscura-
ta sunt; partim pro uaria & locorum & temporum
ratione iam pene omnino mutata uidentur; non
certa quedam præcepta tradi ac prescribi facile
possunt, ad quorum sane rationem omnis uniuscu-
iusque

inque eorum munerum regula atque usus dirigeretur: eam ob causam his nostris decretis ea tantum munera prescribenda censuimus, quae ad ecclesiarum, quae in nostra prouincia sunt, administrationem hoc tempore pertinere maxime uiderentur. Sed quaecumque alia etiam munera uel communi iure, uel probatis cuiusque ecclesia constitutionibus, uel dignitatum, personatum, portionum, aliorumue officiorum ecclesiasticorum institutione, ipsis ecclesia ministris in officiis diuinis attribuntur; ea omnia magna cura, summaque diligentia studeant Episcopi ab omnibus seruari; & quae antiquata sunt, ad usum reuocari. Nec uero ab iis praestandis cuiquam se propterea excusare liceat, quod his nostris constitutionibus ex iis officiis aliqua aliis ministris, uel alio nomine appellatis, adscripta sint. Quod si aliqua dignitas, personatus aut officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque a iure communi, neque a propriis constitutionibus, quae probatae sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officiis sit attributum, aut quod sit, non satis constat; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus & officiis proprium munus, quem admodum cum sententia sacrorum canonum, & cum propria ecclesiae probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere iudicabunt.

Ceteris etiam beneficijs, quocumque iam ab ecclesiasticis officijs immunita reperiuntur, siue canonizatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina munera restituat, ac si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat aut Missas, diuinaq. officia celebrandi, aut si clericatus, simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec uero tamen uetamus, quin talia beneficia unire Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, concilioq. Tridentino permissa.

Ea uero officia, & cetera, qua in diuinis rebus a nobis hac synodo precipiuntur; Episcopi, propositis censuris, & alijs pœnis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter praestentur.

NE multis ecclesiae ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; canonici, & qui praeterea choro uel ecclesiae addicti sunt, quo tempore eis a iure communi, uel a sacro Tridentino concilio permissum est, ut ab ecclesiae abesse possint; a Praesidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absuturi, ab Ordinario facultatem discedenda petant.

Si quid praeterea ab eo, qui discessurus est, eius ecclesiae constitutiones requirunt; in eo constitutionibus pareat.

Nemini autem ita pro sit absentiae licentia, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

NIXI etiam constitutione Bonifacij VIII. & Tridentini cōcily auctoritate decernimus, ut nulla canonicorum aut aliorum pactio, remissio, uel collusio fiat; factaue uim habeat; nullumue statutum aut consuetudo, quacumque illa sit, ualeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, uel sacra hora, in qua muneris suo defuerit, aut omnino cuiquam contra, quam iure communi, & eiusdem Tridentini concilii, & his nostris constitutionibus definitum sit, distributiones quotidiana dari possint; si data fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat; qua iure ipso accrescant aliis inferuentibus, qui huiusmodi pactio, remissioni, collusioni, uel præbitioni assensu non fuerint; nisi ex constitutionibus ecclesie probatis, alteri debeantur. si uero omnes consenserint, usibus ecclesie iam tunc addicta intelligantur.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, uel aliam necessitatem, aut manifestam ecclesie utilitatem ex ipsa constitutione Bonifacii, aut sacris canonibus, uel Tridentina synodo excusantur.

Efficiant Episcopi intra sex menses, ut in ecclesiis cathedralibus & collegiatis, in quibus uel nulla, uel tenues sunt distributiones quotidiana, tertia fructuum pars omnium dignitatum & canonicatum, aliorumq. reddituum, quemadmodum a Tridentino concilio preceptum est, in quotidianas distributiones conuertantur.

Cap. consuetudinem d. cler. non r. fid. in .6. Sess. 24. c. 12.

De officio eius, qui choro præsidet.

IN cathedralibus & collegiatis ecclesiis, qui choro præsidet, nigelet diligenter, ne quid præmittatur in diuini officii institutione, uel progressionem, uel in reliquis, qua ad probatam chorum rationem pertinent, & aliis, qua communibus, uel propriis constitutionibus, in diuinis officiis obundis præscribuntur. Neue absurde, indecore, uel præpostere quidquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciant, eos grauius & auanter obiurget; si non resipuerint, subeat punctatorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas poenas pendant. Sin ipse in suo munere obeunda negligens fuerit, ab Episcopo, uel ab alio, qui ecclesia præsit, puniatur.

Si que autem ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit; uel si habet, is non adsit in choro, præsentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc sedet ex iis, qui dignitates aut canonicatus in ea ecclesia obtinent.

De iis, qui dignitates, personatus, aut Canonicatus habent.

QVI dignitates aut personatus in ecclesiis obtinent, & Canonici nominis, ac institutionis sue memores ea pietate & assiduitate diuina officia colere debent, ut alij eorum exemplo ad studium & amorem diuini cultus accendantur.

Itaque auctoritate etiam Tridentini concilij præcipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu ceteris præstant, tanto studiosius psalmis, hymnis, et canticis una cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur; & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus multentur.

Sess. 24. c.

12.

Constituatur ex canonicis sacerdotibus hebdomadarius, qui diebus infra statutis Missam & Vesperas canat; cui octavo die succedat alius eiusdem ordinis: idq. semper, aut in orbem fiat, aut alio modo, pro ecclesia consuetudine. Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat; quas Episcopus arbitrio suo, uel ceteris, choro operam dantibus, diuidat, uel in locorum piorum usum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui col lege munus expleuerit.

Reliqui canonici decoro cantu antiphonas exordiantur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adsisterint, & inservierint; poenam subeant, qua ei uidebitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus aut personatibus & officiis adiunctum est munus aliquod presbyterij, diaconatus, aut subdiaconatus; qui ea obtinent, si, quemadmodum a Tridentino concilio præscriptum est, suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus,

Sess. 24. c. 4.

nibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitime impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro praesederit, uel superiore ordinario per alios satisfecerint.

Quibus autem canonicatibus ac portionibus non est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, et subdiaconatus, iis Episcopus, cum consilio capituli singulis singulos ordines annectat, quemadmodum a Tridentina synodo praescriptum est.

Sess. 24. c.

12.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur, non habeant capitula; nisi fortasse aliter euidentis necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius hora, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur; nisi probabilis causa intercesserit.

De officio magistri chori & caeremoniarum.

CHORI, uel caeremoniarum magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuini officii celerandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, uel solemne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, uel de feria.

Quae antiphona, orationes, psalmi, lectiones recitanda, aut canenda.

Quando standum, sedendum, caput submitendum, aut flectenda genua.

Omnes ecclesiae ministros sui officii admoneat.

Adolescentes, uel rudes, quibus Euangelium, Epistola, uel aliquid eius generis publice recitandum sit, prius in sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro praesidet, corripiantur; & , si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in sacristia fingendam conficiat; in qua praescribat, quid a singulis canonicis, uel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumue sit: qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, uel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella praescriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

Si magister in officio suo deliquerit, a presidente chori obiurgetur, & ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Si in aliqua ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, Capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum; cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

In qua uero ecclesia fuerint magister caeremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes & his regulis Episcopus, de Capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

De officio sacristæ.

SACRISTA habeat custodiam sacrorum uasorum, uestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.

Vasorum, uestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditia, nitoreq. consulat.

Eiusdem cura sint lumina, cera & oleum.

Vinum, hostias, candelas & cereos, ceteraq. e sacristia necessaria ad diuina officia preparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiã sapius, si opus erit, ipse renouet, uel ab alijs renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, precipue diebus festis, decenter ornet.

Hora congrua ipse: uel alius eius uice, campana sono det signum matutini. Missa, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in sacristia tres tabellas; unam in qua omnes Missa & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, que ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alteram, in qua uniuscuiusque dignitatis, canonicatus, prebende, cappella, altaris, seu alterius beneficii & officii eius ecclesia in Missis & alijs diuinis officiis ob eundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus a magistro chori conficiendam esse. Curetque, ut quæ tribus his

tabelis

tabelis prescripta sunt munera, a quibus debet omnino praestentur.

Eiusdem officium erit operam dare, ut e sacristia sermones de inanibus, profanisq. rebus, multoq. magis iurgia, rixa, & turba omnes arceantur.

Lazos ibidem uersari ne patiatur.

NEMINI permittat, ut sacris uestibus induatur; nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.

In iis, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabula seruandum curet,

Si quis autem suo tempori praesto non fuerit; uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missa locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missa celebrationem.

De officio mansionarii,

MANSIONARII, qui chori sunt quasi quadam columna, totum fere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accurate obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant; ut antiphonas, responsoria, gradualia, & alia huius generis canant.

Solemnius festis diebus, & quoties opus erit, pluvialia induant; nisi alij nominatim huic officio praefecti sint.

Si muneri suo defuerint, illius hora, in qua non satisfecerint, distributione priuentur; & alii eius arbitratu, qui choro praesidet, illorum officij partes suscipiant.

Idem, ut muneri suo commodius satisfacere possint, ab iis oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem, magistri caeremoniarum, & eius, qui choro praesit, arbitrio leuandi uidebuntur; neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruum Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

Eisdem Episcopi honestum stipendium constituendum curent. Quod si illis etiam dantur distributiones; eodem tempore, quo canonici; pro officij & laboris modo eas percipiant.

Ex Mansionariis duo in singulas hebdomadas deligantur; idq. in orbem fiat; nisi alia probatus ecclesiamos requirat.

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio choro, uel ad lectorile, quod ab ea parte sit, ubi is fuerit: Missam etiam festis diebus semiduplicibus canat; nisi alii sint ei muneri praepositi.

Alter psalmorum tonum instituat pro tempore, & antiphonarum; quae ubi legenda fuerint, ab ipso tantum, uel solum ab alio legantur. Diebus uero festis in decantandis antiphonis, canonicis & aliis uoce praecat; & quae cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingressus, libros praeparat; Missam

san, psalmos, antiphonas, & alia, qua usus requisierit, inueniat.

MANSIONARI in suo munere contumaces, uel negligentes, pro modo culpa, iudicio eius, qui choro praesit, distributionibus careant.

De officio punctatoris.

PUNCTATORIS creandi morem in omnibus Ecclesiis cathedralibus uel collegiatis retineri iubemus. Is in mensem, uel in aliud certum tempus pro cuiusque ecclesia consuetudine a Capitulo constitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam praestitutum.

Studiose exploret, & in libro punctationum notas omnes, quicumque u fuerint, qui sacras horas & diuina officia non obserint; quique contra, quam his, alijsue constitutionibus praescriptum est, in choro quidquam fecerint: qua in re is nullius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si uero notandum pretermiserit, de suo item tantundem det, quod in ecclesia usum conuertatur; & integras unius hebdomadae distributiones amittat.

Libros punctationum diligenter custodiat, & Episcopo, & Capitulo singulis mensibus exhibeat; & quoties id Episcopus uel Capitulum postularit.

Quo tempore is in officio punctatoris permanserit sacris horis et officiis omnibus intersit; nisi absit de eius licetia, qui choro praesidet: quo tempore alium,

ab eodem chori praefecto probandum, substituat, qui suo muneri satisficiat. si secus fecerit, pro singulis vicibus unius diei distributionem amittat.

VT autem hoc officium melius exerceatur, ne miniq. aliquid iniuste aut remitti, aut adimi possit; praeter delectum a Capitulo, alter punctator ab Episcopo creetur.

Is, supra scripto iureiurando apud Episcopum, praestito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notes.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; & si qua in re discreparint, Episcopus, vel eius Vicarius illico omnem eorum controversiam sine ulla forma iudicii, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem voluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea cathedrali vel collegiata ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis paenis suspensionis a diuinis; & alijs suo arbitratu cogendi, ut id munus suscipiant, & obeant.

De officio thesaurarii.

THESAURARIVS. Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & harum constitutionum praescripto, & ex ordine librorum

brorum punctatoris.

Is distributiones eorum, qui absentia, uel errati causa notati fuerint, ne persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det, quod in ecclesia usum conferatur; & ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat.

De officio custodum.

CUSTODES ecclesia, uel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentissime & clericos & laicos, contra decorum & honestatem ecclesia delinquentes; eosq. sui officij moneant; ac si non respuerint, ad chori praefectum, uel Episcopum deferant.

Omnia, quae ecclesiarum honestati, ornamento, decorum officere possint, prohibeant & arceant.

Neue quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

Maxime autem uigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia subripiatur.

De functionibus minorum ordinum ad usum reuocandis.

EPISCOPI ex Tridentini concilij prescripto sess. 23
17.
Eueteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissa sunt, ad usum reuocandas omni diligentia curent.

Atque ideo, in cathedralibus saltem ecclesiis, sex mensium spatio, singulis minoribus ordinibus in-
situant

stuant aliquos, quibus ex eiusdem concilij formula stipendium attribuant; ut non ea solum munera, qua illis infra prescribimus, in eisdem ecclesiis expleant, uerum etiam cetera, qua sacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Episcopi cognouerint; ac si qua item alia ad cuiusque ecclesie utilitatem, dignitatemue eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint. Quibus sic constitutis, licebit Episcopo ab eorum officiorum, qua ab eis deinceps prestanda erunt, munere alios liberare, quibus id oneris ex nostris constitutionibus supra impositum est.

De ostiario.

OSTIARIUS fores ecclesie custodiat. Ecclesiam suo tempore claudat, et aperiat. Infideles, hereticos, excommunicatos & alias, quibus iure interdictum est, ab ecclesia arceat & eiciat.

Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.

Campanas pulset.

In ecclesia dormientes, uidentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliaue ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecore atque irreuerenter se habentes, moneat; si pertinaces sint, expellat, aut ad superiorem deferat.

Mendicantes excludat.

Ecclesiam uerendam curet.

Bruta denique, canesue expellat; quidquidus in ecclesia dedecet, amoveat.

De lectore.

LECTOR in ecclesia prophetias, qua in Missa legenda sunt, et lectiones pronunciet, qua ex veteri & nouo testamento in matutinis dicuntur. Pueros, si ita Episcopo uideatur, prima fidei rudimenta doceat.

De exorcista.

NEMO energumenis manus imponere, aut causa eyciendi demones exorcismos legere audeat; nisi exorcista ordine sit initiatus.

Is exorcismos memoria mandare studeat, idq. ex libris, Episcopi iudicio comprobatis; & cum res postulauerit, ut eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem, permittat, ut id munus exequatur, nisi eius aetatem & mores probarit.

Caueat etiam ne intercedat ullus in exorcismis quaestus, neue ulla curiosa percunctatio, praesertim qua ad diuinationem pertineat.

De acolutho.

ACOLVTHVS subdiaconos, & diaconos ad altaris obsequium affectans, eis inserviat.

Lumina accendat & deferat.

*Urceolos uini & aqua ad Missa sacrificium pa-
ret.*

Communia de ratione diuinorum
officiorum .

VIDEANT *Episcopi, aliis doctis & pijs uiris
adhibitis, ne quid apocryphum legatur in di-
uinis officijs; & quoad eius fieri possit, a communi
Romana Ecclesia officio ne discedatur.*

DIVINA officia ex ordine calendarij, & ec-
clesia instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta
causa mutetur. quamobrem a magistro chori ca-
thedralis ecclesia, uel alio, cuius id munus sit, eda-
tur singulis annis calendarium dierum festorum;
quo singulorum dierum officij ratio prescribatur.
Omnes inferiores ecclesia, quacumque illa sint, diui-
norum officiorum rationem dirigant ad regulam
calendarj cathedralis ecclesia; neque ab ea disce-
dant. si qua uero ecclesia diuinorum officiorum a-
lios ritus habent, Apostolica auctoritate conces-
sos, eis utantur; ueruntamen ea quoque, qua his
de diuinorum officiorum ratione prescribuntur,
ubi Apostolica concessionem expresse non aduersen-
tur, inuiolate seruent.

*In urbibus, oppidis aut uicis nullum signum com-
muniu officiorum campana detur ante signum
cathedralis, uel cuiusque loci matricis ecclesia, ni-
si Episcopo aliud uideatur; maxime uero sabbato
hebdomadae sanctae, & in Angelica salutatione
matutina,*

matutina, meridiana, & uespertina; quas re matutinum excipimus, quod non ubique eodem tempore diei soleat.

HORAE canonicae omnes quottidie in choro dicantur; quae ratio neque concione, neque solemnibus Missa, neque alia causa impediatur; nisi evidens necessitas intercesserit; de qua iudicium fit Episcopi.

Nec hora aliqua beatae Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij eas praetermittere licet.

Horae ita commode diuidantur, ut mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus detur canonicis, & aliis ad studium diuinae scripturae, aut sacrorum canonum.

CHORVS ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij laicis aditus in eum esse non possit; uel saltem a clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut ceteris indumentis, quae pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

CANDELAE & cerei in Missa & aliis diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quae in tanto mysterio dedecet, & adstantibus offensionem adferre possit.

EPISCOPI ne patientur circulatorum, circum

foraneos, & id fallax hominum genus tempore di-
 minorum officiorum in foris & plateis ecclesia-
 rum uersari; ut ne populus, illecebris eorum arti-
 ficij ab ecclesijs euocatus, salutare cogitationes a-
 byciat.

CVRENT *idem*, ut ex eo more pulsandi in te-
 nebris sancta hebdomada ad, representandam crea-
 tarum rerum perturbationem in passione creato-
 ris, omnis licentia & indecorus tumultus amo-
 ueatur.

De musica & cantoribus.

IN diuinis officiis, aut omnino in ecclesijs, nec
 prophana cantica, sonine, nec in sacris canticis
 molles flexiones, uoces magis gutture oppressa,
 quam ore expressa, aut denique lasciuia ulla canen-
 di ratio adhibeatur.

Cantus & soni graues sint, pijs ac distincti, & do-
 mus Dei, ac diuinis laudibus accommodati; ut si-
 mul & uerba intelligantur; & ad pietatem audito-
 res excitentur.

Cantores, ubi fieri potest, clerici sint; omnino au-
 tem in choro clericalibus uestibus & superpelliceo
 utantur.

Organo tantum in ecclesia locus sit. tibia, cornua
 & reliqua musica instrumenta excludantur.

Et si in hymnis, psalmis, & canticis, suis uicibus,
 organo canatur; omnes tamen eorum uersiculi in
 choro distincte pronuncientur.

Quando & quo modo ad diuina officia
conueniendum.

CVM in ecclesiam ad diuina officia diurna
uel nocturna conueniendum erit; id campana
sono significetur, ea interposita mora, qua omnes
facile possint conuenire.

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si
presbiteri sint, personatusue, aut canonicatus ha-
bent, ceteriq. omnes, qui interesse debent, prapa-
rent se ad diuinas laudes; & mature ad ecclesiam
progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq. ad sacrosanctam Eu-
charistiam, uel, ubi ea non seruetur, ad altare ma-
iuis precibus, recta in sacristiam proficiantur.

Quo loco, resenta talari ueste, superpeliceum as-
sumant, & reliquum uestitum ad sacrum munus
necessarium, quod, ut seruos Dei decet, tacite &
modeste faciant.

IN ingressu chori ad matutinum, & alias
horas, & diuina officia, is ordo seruetur.

Ux paulo post ultimum campana signum ad rem
diuinam faciendam, uniuersis in sacristia para-
tis, pulsetur paruula campana, qua egressus sa-
cerdotum ad Missas celebrandas significari solet:
ut omnes, qui in ecclesia, uel circum eam sunt, di-
uini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes,
exeat.

Et ubi se ad altare humiliter inclinaverint, summus quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciat o, Pater noster, per hebdomadarium, ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.

Qui uero in ecclesia, uel circum, eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit; dimidia parte distributionum illius hora priuetur; nisi aliqua de causa, qua ei, qui choro praesidet, uel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium, priusquam eo ordine in chorum conuenerint, & distributionem illius hora amittat, & grauiori etiam poena ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, aliis in choro iam consistentibus, aduenerit; idem institutum seruet & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum ante finem capituli de beata Maria Virgine, ex eo de ipsa officium celebratur; alioqui ante finem psalmi. Venite exultemus; in aliis etiam horis, ante finem primi psalmi, pro absente habeatur; illiusq. hora distributione careat.

In Missa uero, nisi uenerit ante finem ultimi Kyrie eleyson, eandem negligentiae poenam subeat.

Si quis, cum possit initio officij, uel supplicationum

*conuenire, aduentum suum in extremum a nobis
præfinito temporis punctum de industria distulerit;
absentis loco habeatur.*

Quo modo uersandum in choro.

OMNES in choro diuina officia, ut temporis
ratio postularit, alternis uocibus canant, re-
citant, attenteq. audiant.

*Id non cursim, non perturbate, non oscitanter, sed
leniter, distincte, ac studiose faciant.*

*In choro pro temporis & officii ratione, ex institu-
to & more ecclesia sedeant, stent, flectant genua,
caput aperiant & submittant, ceteraq. eius gene-
ris adhibeant. omnes uero aequè idem faciant.*

*In choro etiam in matutino officio, clericali birre-
to, non pileo utantur; alioqui moneantur a præsi-
dente chori, uel ab eo; qui proximo loco sedet; &
nisi paruerint, pro absentibus habeantur.*

Faceffant somnus, risus, ioci, rixa, colloquia.

Ne uagentur in choro, uel ecclesia.

*Neue locum mutant, ne occasione quidem genua
flectendi.*

*Ne in choro, ubi communi officio opera datur, pri-
uatum officium dicant.*

Neue litteras, libros, aliaue scripta legant.

*Ne exeant, nisi diuino officio confecto, ne causa
quidem de communi re agendi, si necessitas non
coegerit, tumq. a præfecto uenia petita.*

Si cum diuina celebrantur officia; sacerdoti, uel

clerico,

clerico, uel ministro, interdum per ecclesiam necessario sit incedendum, grauius & modeste id faciat. Neque cum ullo sermonem habeat de rebus inanibus.

QUI dignitates aut personatus habent, canonici, & alij omnes, qui aliquid in his commiserint; si moniti a presidente chori, non respuerint; & hora illius distributione careant; & pro modo culpa alias pœnas dent, Episcopi, aut eius, qui ecclesia praesit, arbitrato.

Quo modo a choro recedendum.

POST diuinum officium in choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Tum uel surgente, uel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes, simul exeant; & de more ante altare se inclinent.

Eodemq. ordine ad sacristiam progrediantur, ubi modeste & quiete superpellicem exuant, non in ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus a praefecto chori, nisi respuerit; distributionem illius hora ne capiat; & ab ordinario pro modo culpa plectatur.

De matutino & prima.

MATVTINVM officium uel media nocte, uel saltem eo tempore instituat, ut sub or-

rum Solis absolutum sit uel ea hora, quam Episcopus prescripserit; ea tamen habita ratione, ut uere matutinum dici possit, & alia hora, Missa, & officia matura perfici queant. Sed prater ea sorum canonicorum et clericorum commoditati consularur, qui prope ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperis non dicatur; exceptis tamen diebus Octaua festi & sollemnis diei Corporis Domini nostri Iesu Christi, ceterisq. diebus, quibus ex Romana Ecclesia instituto est permixsum in iis ecclesiis, ubi hac consuetudo seruatur.

Matutinum in choro ecclesia celebretur quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel alia ulla iusta causa intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio eius ecclesie loco dici possit.

PRIMA, oriente Sole, dicatur, uel paulo post, pro consuetudine ecclesia.

De Missa solemni.

EPISCOPVS Missam maiorem & Vesperas, nisi impediatur, paschalibus & aliis maioribus festis diebus cantet.

Diebus uero Dominicis & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi iis diebus ij, qui in ecclesia dignitates obtinent, id munus obtinent uel ecclesie instituto; uel Episcopi iussu.

Aliis diebus, nisi de more, uel instituto ecclesia id munus sit canonicorum, quod seruari iubemus.

idem

idem prestabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes, ad id designati.

Qui sacerdos Missam solemnem in ecclesia cathedrali vel collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitime impeditus, eius rei facultatem a presidente chori, vel sacrista impetrarit; in singulas uices soluat decem solidos, in usum ecclesie uel sacristie erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandas, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus Missam celebrare possit; sacristam moneat in tempore, ut, accepta eius excusatione, curare possit, ut ab alio Missa celebretur.

EPISCOPO, & ei, qui in ecclesia dignitate praeditus, sit, & canonico die festo solemnem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui Adsistens dicitur, pluuiali indutus.

Si adsistendi munus nemini attributum est; Episcopus cum Capitulo attribuat; uel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant; cuius officij immunes sicut, hebdomadarii, magister chori, & punctatores.

DIACONVS etiam & subdiaconus eisdem ministrent, sacris uestibus induti.

Aliis uero inferioribus ut ministrent diaconus & subdiaconus, sacris uestibus induti, in maioribus saltem ecclesiis, ubi id fieri poterit, Episcopi curabunt.

Caret Episcopus, ut, quemadmodum admonuit

ſacra Tridentina ſynodus, diaconi & ſubdiaconi, ſaltem Dominicis et feſtis ſolem nibus diebus, cum altari miniſtrauerint, ſacram Euchariftiam ſumant.

Sefl. 13. c.

13.

Diaconi, uel ſubdiaconi, qui ex iure, ſtatuto, uel conſuetudine; certis diebus altari miniſtrare debent; ſi defuerint, eius hora diſtributionem ne capiant. quorum uices ſubeant ii, quos chori præſectus iuſſerit, quibus detur aliqua pars diſtributionis, que abſentibus eſt adeptæ.

Vbi nemini nominatim id munus in ea eccleſia impoſitum eſt; quibus diaconis, uel ſubdiaconis chori præſectus id negotiū dederit, illud ſuſcipiant; dum ſingulis præbendis propria munera ab Epifcopo aſſignabuntur; uel aliis diaconi et ſubdiaconi conſtituentur, qui eo fungantur officio.

EPISCOPI, quam ſapiffimè poſſunt, ſolemni Miſſæ, ac diuinis officiis interſint. Diebus uero Dominicis Aduentus & Quadrageſimæ, niſi legitima cauſa interceſſerit, omnino ne deſint.

Epifcopum ad celebrandam, uel audiendam Miſſam, ad aliaue diuina officia ſolemnia uenientem, ſancti dēducant, & reducant.

De Eccleſiis & earum cultu.

ECCLÉSIAS quaſcumque ſiue curatas, ſiue non curatas, ſacella & oratoria diruta Epifcopi ad eam rationem, qua a ſancta Tridentina ſynodo præſcripta eſt, reſtituenda, uel alio transferenda

Sefl. 21. c. 7.

ferenda curent; lapides, cœmentum & omnis materia eorum locorum ad prophana adificia ne adhibeantur, nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit, quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum usus transferri non debet.

Altaria etiam, que extra ecclesiam, & que sub dio, nec septa aut munita sunt, Episcopi aut sepicienda, si fieri possit, aut demolienda curent.

IN ecclesia, presertim cum diuina celebrantur officia, uel uerbum Dei predicatur, nemo hac audeat.

Deambulare, nugari, circulos habere, negotiis operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, uel aqua benedicta adharere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistia sacramento irreuerenter sedere, aut, cum in Missa sus tollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in ecclesia uersari.

Ne clericus, aut alius quouis in ecclesijs, earumue cœmiterio, atrio, uestibulo, aut porticu, foribusue quidquam uenale proponat, ne si ad usum quidem sacrificij; uel ecclesie futurum sit.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucris in ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, uel

solueteo.

scilicet pelopetas, balistas, aliisque eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendicæ elemosynæ causa in ecclesiis uagentur, sed extra ianuam consistant.

Qui in horum aliquo deliquerit; a Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab ecclesiâ expellatur; si id commode fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum & aliorum ecclesiæ ministrorum huius officij negligentiam coerceat.

RECTOR cuiusuis ecclesiæ, pernoctationes, ac nocturnas uigilias in ea posthac nemini permittat.

Sed sub noctis horarum ecclesiarum fores claudat.

Neque ullo pacto quemquam præter sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum Missa celebratur.

Neue patiatur, si fieri possit, populum ad eas exire.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur.

Magnopere uero a Principibus petimus, ut, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem confirmant.

SICUT ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & canonicis sanctionibus constituta, quam diligentissime custodienda est; neque permittendum, ut confugientibus ad ecclesias & loca sacra aliqua uis contra sacros canones infiratur; ita summo opere cauendum, ne facinorosi, nisi necessario, ad

ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus & singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, atq; arbitrio Episcopi, ut, quoties ab aliquo exule damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, cœmeteriis, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiantur, Ordinarium consulant: & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quod si, clericis minime pramonitis, tales persone ad huiusmodi loca uenerint, idem clerici, eiusdem pœna periculo, Episcopum quamprimum certiores faciant, ut quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipsè autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum & temporis condicione, ac facti qualitate, decernet, quod ecclesie immunitati, sacrorum locorum honestati, & canonum menti consentaneum iudicabit; ita tamen, ut ecclesiastica immunitas nulla ex parte uioletur; neque propterea censeatur data facultas aliqua secularibus magistratibus & potestatibus ledendi immunitatem; aut aliquos de his, que diximus, legis extrahendi, contra quam antea iure communi statutum esset.

NE occisorum cadauera a iudicibus uel notariis maleficiorum in ecclesijs ullo modo inspiciantur; sed eo illata exportentur; & huiuscemodi inquisitiones

quisitiones et omnia, que ad cædis cognitionem pertinent, a sacris locis reijciantur.

NEMO uasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra suppellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum usum commodare audeat; qui ita commodarit, grauius arbitrio Ordinary puniatur.

SACRÆ campanæ usum, qui ad fideles præmonendos, ut ad diuina conueniant officia, est introductus; indignum est ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi. Quamobrem Principes ac magistratus etiam atque etiam hortamur, ut campanis, quæ ecclesiarum usui sunt addictæ, si consecrate sint, ad pœnarum significationem quemquam uti ne patiantur.

De processionibus & supplicationibus.

GENERALES processiones a cathedrali, uel cuiusque loci maiori ecclesia proficiscantur, & eodem reuertantur, nisi aliud Episcopo uideatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non uenerit ante inuocationem sanctissime Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas canonici & alij clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & usitatis alijs saceris uestibus statuto tempore semper obeant.

Prefectis ecclesiarum collegatarum in urbibus

precipimus, ut cum suis quisque canonicis & beneficiatis, uocatus, superpelliceo, uel alijs sacris uestibus indutus, publicas processiones, pralata cruce, semper obeat. Quibus Episcopus locum arbitrio suo quamprimum assignabit; neque eius rei effectus ulla appellatione retardari possit.

off. 23. c.
9. de Regular.

Ad huiusmodi processiones Episcopi, cum eis uidebitur, ex Tridentino concilio uocent Regulares omnes, quamuis exemptos.

Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem concilij tollatur.

CRUCES clericis ferant talari ueste et superpelliceoq. induti; uq. eiusmodi sint, ut eam apte & decore ferre possint.

Omnes ordines grauiter et modesto procedant; colloquijsq. exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deserat, antequam ad ecclesiam, unde profecti sunt, redierint.

Laici a clericis, femina a uiris separatim sequantur.

VIDEANT Episcopi, ut in supplicationibus et processionibus quibuscumque, praesertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior populus ad ecclesias indulgentiae, festi diei, sacrae concionis gratia, uel alia de causa conuenire solet, eam modesta & reuerentia adhibeatur, qua pijs & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur .

Ne peculanti facto, dictone cuiquam molestia afferatur .

Ne, qua minus deceant, spectacula adhibeantur .

Neue actiones pro foribus aditum, aut in uia represententur .

Qui secus fecerint, senere coerceantur .

Episcopi praeferant certos uiros, quibus cura sit, ut haec omnia, qua de supplicationibus praescripta sunt, seruentur; & ut res ea, qua decet, pietate agatur .

Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumue esculenta & poculenta deferendi, aut ea uendendi in sacris supplicationibus habendis, uincisq. lustrandis, & suburbanis ecclesiis uisitandis, parochi tollere studeant, fideles sapius admonentes, praesertim die Dominico, qui proximo sacras Rogationes antecedit, quam dedecet, ubi pijs orationibus mens & lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alligandam Dei gratiam magnam uim habet, tantisper seruare non posse .

De funere Episcopi .

PIVM sanctorum Patrum institutum ad celebrandas Episcoporum exequias, iam diu intermissam, reuocantes, statuimus .

Ut Episcopo mortuo, uel morti proximo, tres primi de Capitula praesentes uicinum Episcopum, uel eo

impedito, alium inuitent, qui statim ueniat; ac si uuum Episcopum inuenerit, accuratissime consoletur; & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum uero una cum seculari, & regulari clero solemniter ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, pro huius officij gratia, impensa, uel quouis alio nomine, a quoquam exigat, uel sponte oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea uero curet Capitulum, ut custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, ut primo quoque tempore prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in ecclesiis cathedralibus Missam solemniter pro eius anima celebrandam curabunt: & publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum pie, sancteq. deprecabuntur, ut orato gregi Pastorem dare uelit iuxta cor suum.

In exequijs eius plures uiginti quattuor cereis non accendantur, idq. impensa uacantis ecclesie, nisi extent defuncti bona; uel alius sit, qui de iure aut consuetudine sumptum facere debeat.

Episcopi negligentia in comprovincialis Episcopi funere a synodo prouinciali, canonicorum & cleri,

a suc-

a successore Episcopo grauiter puniatur. Sacra Anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis sūt in cathedrali ecclesia, quamdiu proximus eius successor in Episcopatu uixerit, uiuentis Episcopi & Capituli sumptibus.

De funeribus & exequiis.

Vetus Ecclesia institutum mortuorum funus piis precibus & officiis solemniter praesequendi, multis locis auaritia, ambitione, uel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; clericis quibuscumque cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis cathedralium & collegiatarum ecclesiarum, ceterisque omnibus haec seruanda proponimus.

Ante Solis ortum, est post occasum, mortuum & efferrī, & ad sepulturam recipi, prohibemus.

Inter maioris Missae celebrationem, mortuorum corpora sepultura causa in ecclesiam ne inferantur.

SINGVLARVM cathedralium, collegiatarum & parochialium ecclesiarum clericis, qui in funus uenerint, una tantum suae ecclesiae crux praeferatur; neque alia in funere deferantur, nisi quae suus quamque clerus subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

AD tollendas controuersias, quae magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata

obtinēt,

obtinent, uel in eis curam animarum exercent, & parochos seculares in efferendis mortuis oriuntur; statuitur, ut cum ex parochia, cui secularis sacerdos praesit, mortuus efferatur, ut in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit praefectus, uel contra, tunc utriusque parochi, superpelliceo & stola induti, pares progrediantur. Reliqui uero Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstantis quauis consuetudine, uel pactione, quam inter se fecerint.

CUM mortuus efferendus erit; cuiusuis ecclesiae clericus, qui uocabitur, in unam proximam mortui adibus ecclesiam, congruo processione ordine conueniat; unde omnes ordine prodeuntes, bini canentes psalmos, aliasue sacras preces, mortuum ab eius adibus ad sepulturam comitentur.

Cum ad ecclesiam uenerint, omnes corpus suo item ordine circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quam corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum ecclesiarum clerici eodem ordine, quo uenerant, crucem praeferentes, ad ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iuxta de causa uideatur.

CLERICI ecclesiae, in qua mortuus humatur, eius uestes, heredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

Candela omnes, cerei, & qua intortitia uocantur, qua

qua circum crucem & cadaver ad ecclesiam adferuntur, & alia, qua circa pheretrum & in altaribus, ac reliquis in locis, dum divina officia in funere celebrantur, heredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur, ut eius ecclesie sacristie, in qua mortui corpus humanandum erit, continuo addicta sint.

Rectoribus vero illas vendere nullo modo, sed ad Missam, ceteraq. divina officia celebranda tantummodo uti liceat; nisi in alium ecclesie usum Ordinarij licentia convertantur.

Excipimus autem ea, qua clericis cuiusvis generis elemosyna causa dari solent, & qua funeralium nomine cathedralibus & parochialibus ecclesijs ex sacris canonibus debentur, quibus nihil obfit, quominus quartam funeralium; qua solita esset persolari, ex decreto Tridentini concilii consequi possint.

Sess. 25. c.
13.

Si mortuorum heredes ita se impie gesserint, ut religiosum exequiarum institutum negligentes, Crucis, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, qua necessaria videbuntur.

DENT operam Episcopi diligenti cohortatione, ut in singulis parochiis, communibus eorum sumptibus, qui sunt in parochia, comparatur pallium, quod mortuo imponi solet; idq. omnibus in funere gratis commodetur. quod si parochiani id recusarint, singuli parochi, & alij ecclesiarum cu

ratarum

ratarum rectores, pallium ad huiusmodi usum emanant; pro quo mortuorum haeredes illis minimum aliquid Episcopi arbitrata largiantur.

Si uero nobiles homines aureo, uel serico, uel omnino pretioso pallio uti ualuerint, pecunia sua faciendum curent; quod ad eiusmodi cadauerum usum nullo modo in posterum adhibeatur; sed illi ecclesiae, in qua mortuus sepultus fuerit, illico post funus acquisitum sit; & in eius ornamenta conuertatur.

STATVAT. Episcopus in ciuitate & dioecesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dandum sit curatoribus exequiarum, ceterisque qui dant operas in funere, et iis, qui campanas pulsant; quibus etiam, quamdiu in exequiis campanas pulsare debeant, arbitrio suo praescribat.

MISERABILES. persona, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, ut sua impensa humari non possint, a parochio sumptibus ecclesiae sepeliantur.

EXEQVIARVM, sepultura, & anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat neque etiam petere, uel quid aliud committere, quod simoniaca labis, aut sordida auaritia suspicionem habeat.

Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat.

Pia etiã legata exigi uolumus; neque ea, quae elemosynae causa ultro data fuerint, accipi prohibemus.

NEMINI quemquam in funere laudare liceat; nisi & eum, quem laudare velit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit.

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam, fidelium oculis proponendam, omnesq. ad uigilandum cohortandos; ne cum uenerit Dominus hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

CAVEANT autem parochi & alij ecclesiarum rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum heredibus, ut anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsus, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

QUICVMOQUE laicus uel secularis clericus in iis deliquerit, quæ his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiatur.

De sepulturis.

NON est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquam sacrorum corporum reliquie, excelsis & ornato loco in ecclesiis collocantur, circumq. arma, uexilla, trophæa & alia uictoria signa & monumenta suspenduntur; ut iam non diuina templa, sed castra bellica esse uideantur.

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogantiam detestantes, & ec-

clesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra
 excelso loco posita, & ea, quae parietibus inclusa,
 uel adiuncta etiam in una parietum parte emi-
 nent, nisi marmorea aut aerea sint, siue illis corpo-
 ra contegantur, siue inani. & ibi tantum honoris
 causa sint constituta, & eorum omnis generis or-
 natum & apparatus ad tres menses amoueri, ac
 tolli omnino iubemus; ossaq. accineres in sacro lo-
 co altius in terram defodi, ita conditos, ut sepul-
 chorum e solo non emineat.

Monemus uero Episcopos, ut morem, multis locis
 intermissum, mortuos in coemeteriis sepeliendi, re-
 stituendum curent, inde submotis, si qui ea u-
 surparint.

Et si cui locus sepultura deinceps dabitur in eccle-
 sia, humi tantum detur; & sepulchrum, in quo
 condetur, opere fornicato cum reliquo ecclesia pa-
 uimento aequatum sit.

Hec ut efficiantur, diligenter operam dabunt E-
 piscopi, adhibitio etiam, si opus erit, magistra-
 tum auxilio.

Quae pertinent ad bonorum & iuriam ec-
 clesiasticorum conseruationem, re-
 ctam administrationem, & di-
 spensationem.

ECCLESIA RVM res quam plurima aut
 destituta defensoribus, aut etiam ab iis, quibus
 earum procuratio credita erat, prodita, ita perie-
 runt.

runt, ut monumentis uel interceptis, uel perditis, nulla spes iam reliqua uideatur, illas in ius suum uindicandi. Id ne deinceps accidat, neue quisquam, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quam in suo, merito reprehendi possit, statuimus. Ut Episcopi & Capitula tam cathedralium, quam collegiatarum ecclesiarum, Hospitalium etiam ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumque, qui beneficia ecclesiastica quacumque cum cura, uel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti edictione; qui uero in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intra spatium sex mensium, edictis etiam interim publice propositis, omnium & singulorum bonorum mobilium & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue reddituum, nominumue debitorum, & aliorum quorumcumque ad eorum ecclesias, uel eorum administrationi commissas, monasteria, uel beneficia, eorumue mensas quocumque iure pertinentium; rationem diligentissime conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, condicionesq. omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter consiciendum curent; Episcopus quidem, adhibitis duobus, a Capitulo cathedralis ecclesie delectis; Capitulum coram Episcopo, aut aliis presertis ab eo; alij uero coram fide dignis testibus.

Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur, quarum alterum Episcopi & Capitula ecclesiarum cathedralium in archiuo, quod utrisque commune sit, asseruent; alterum ad Metropolitanam mittant. Praefecti vero & Capitula ecclesiarum, quae collegiatae sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuo retineant; alterum in archiuo cathedralis ecclesiae, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.

At vero in quibus ecclesiis uel cathedralibus, uel collegiatis archiuum eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.

Ceteri autem singuli, qui beneficia quaecumque ecclesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, unum in ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad cathedralem ecclesiam perpetuo conseruandum mittant; unde, si usus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Archiuia singula duabus clauibus occludantur.

In ecclesiis cathedralibus, earum unam Episcopus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis, alteram praefectus, alteram Capitulum seruet.

Praeterea in uisitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; & cum iis, quae seruantur, qui uisitandi sunt, sigillatim conferant; perspiciantque diligenter, ne quid eorum, quae ibi descripta fuerint, desit, quod ecclesiae uel minimo detrimento esse possit; & si quae forte deerunt, ecclesiae restitui.

fit ut, omniaque eius damna sarciri studeant. Ipsa quoque inuentaria, si eis uidebitur, renouari iubeat. Et utique quacumque accessio, uel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerint; si Capitula, & alij beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopi; prima prouinciales cuiusque synodi, poenas dabit.

EPISCOPI intra sex menses uniones perpetuas, etiam ecclesiis iurispatronatus factas, & ipsa patronatus iura ex prescripto Tridentini concilii recognoscant; & traditam eiusdem concilii decretis de illis rationem diligentissime seruent.

Sess. 7. c. 6.
Sess. 24. c.
13.
Sess. 25. c.
9.

SI qua laicis concessa ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, & qui eorumque beneficia ecclesiastica obtinent, ne poenam caducitatis remittant; nisi seruariis iis, que in hoc genere iura prescribunt, si secus fecerint, Episcopi in synodo prouincialis poenas dabunt; ceteri ab Episcopo plectantur.

QUI bona ecclesie feudi nomine obtinent, a successoribus in ea inuestituram intra tempus, a iure prescriptum, renouandam curent; eisdemque fidelitatis iuramentum dabunt.

Pari etiam ratione heredes eorum et inuestituram postulent, & iurent iis, qui ecclesie prefuerint.

Qui id facere omiserint, constitutis legibus poenas pendant.

Ne autem res ecclesiastica cum aliis cōfundantur mandamus, ut feudatariis omnes in eiusmodi renouationibus omnia bona, eorumq. fines sigillatim et nominatim publico instrumenta describant.

Hanc uero curam precipuam Ordinariorum esse uolumus, ut illos cogant hac omnia exequi, propositis poenis eorum arbitratu.

Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona proprinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidentis & magna ecclesie utilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare uideatur. si aliter factum fuerit, nulla sit locatio; & qui locauerit, ab Ordinario puniatur.

Ex auctoritate sacri concilij Tridentini negatum datus Episcopis prouincia nostra, ut singuli una cum canonico a Capitulo, & altero de clero, ab ipsis deligendo, recognoscant, etiam hoc officio, quascumq. locationes bonorum ecclesiasticorum, ad longum tempus a triginta annis factas. & si eas in damnum ecclesie, & contra canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint; irritas, & nullas declarent.

NOLUMVS cedentibus, aut decedentibus iis, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores, aut saltem eorum recuperationem libens & controuersis difficultem reddi; quare fit ut interim ecclesia debitis muneribus

bus & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, ne ecclesiarum rectores, aut qui cumque beneficia ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinary licentia, scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis pretextu vel causa alienent; nisi uenditionis uel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, uel mercedis solutione, quo fructus erunt a solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit & nullus; & qui fecerit, arbitrio ordinary pena afficiatur. quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem uti uoluerit.

Cum pro cuiusque ecclesie consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauius et modeste faciendum est.

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quibus quid quisque dederit, cerni possit; ut fideles pietate adducti, non pudore quodammodo coacti, eleemosinam afferant.

Quae cum ad subsidium sacerdotum, uel aliorum pauperum, uel ecclesiarum reparationem & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter praeberet debet.

Ne per inscitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, ut decimae ijs, quibus legitime debentur, uel omnino non soluantur; uel ex parte tantum; ideo mandamus & parochis, ut inter Missam, & praedicatoribus in concione, primo quoque dominico die Aduentus & Quadragesima doceant

sess. 25. c.
12.

populum, quid de solutione decimarum sacrum Tridentinum concilium statuerit; uehementerque hortentur, ac moneant, ut debitas decimas integre persoluant, ne propositas ab eadem Tridentina synodo excommunicationis pœnas subire cogantur. Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini concilij decretum contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent.

Sess. 23. c.
11.

QUIA contingit interdum, ut clerus urbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos uniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno; idcirco nos communi eorum utilitati, consulentes, statuimus, ut clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primum in diœcesanam synodum cõuenerint aliquos eligant, qui urbana congregationis deliberationibus, quæ ad uniuersum clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, ut antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat, ut ad congregationes adesse possint. Si uero non admonuerit, quidquid ibi actum, decretum ue sit, externo eius diœcesis clero detrimento esse non possit.

OMNES uero ecclesiasticas personas & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Principibus summopere commendamus, admonentes ecclesiasticam immunitatem sine ad hominum uitam,

uitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq. pertineat, Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & sanctorum conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse. Neque enim Principes & magistratus res ecclesiasticas attemptare; neque sacros & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq. reuocare; neque Deo ad dictis bonis manum inycere, aut ullum onus imponere debent: immo uera meminisse oportet, quas a Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam & honorem, hominumq. sacrorum salutem & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete ac felicitate Deo preces assidue faciunt. Cuius officij cum maxime intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum eundemq. potentissimum Hispaniarum Regem, & reliquos deinceps prouincia principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, ut eorum magistratus & Communitates nihil aduersus immunitatem et libertatem ecclesiasticam ullo umquam tempore moliantur. quod ita ut fiat, Episcopi pro sui officij munere curare & eniti debebunt.

SACRAE Tridentinae synodi decretum sequenti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ut hospitalitatem benigne exercent, memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, a quo recipientur ipsi in aeterna tabernacula.

sess. 25. c.
8.

Hoc autem hospitalitatis officium eo magis Episcopis

scopis colendum est, quod illis eam uirtutem Apostolus in primis amplectendam proposuit.

In hospitalitate autem non is habeatur delectus personarum, ut diuites potissimum inuitentur, qui cum scenore reddant, quod acceperint; sed cum ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat, profecto illis maxime patere debet, qui Dei uoce, sanctorum Patrum cohortationibus et exemplis, sacrorum conciliorum praecepto & auctoritate nobis commendati sunt.

Et sacrorum canonum decretis statutum est, & sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum, quae bona fidelium pietas Deo consecrauit: ea uel illorum necessitatibus honeste subleuandis, qui diuinis dicati obsequijs, Christi ministri & dispensatores mysteriorum Dei effecti essent, uel ecclesijs reficiendis, earumq. ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, uel pauperibus sustentandis addicta esse; si quidem ubi primum ecclesiae bona esse coeperunt, eam naturam, & condicionem consequuta sunt, ut in alium, quam in sacrum & pium usum eorum fructus conuerti nefas esset.

Quare cauendum est, ne cupiditate prolapsi, quae radix est omnium malorum, dum uel proprijs, uel propinquorum, & familiarium diuitijs & honoribus studemus, quae Deo dicata sunt, bona & ecclesiae detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione ad aliorum usum conuertamus. itaque

nos sacrorum canonum & sanctorum Patrum auctoritate innixi, atque is adducti, qua sacra Tridentina synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significavit, eos omnes, qui ea obtinent, vehementer monemus, ut muneris sui memores, haec, qua sequuntur, diligentissime praestent.

Episcopi, Abbates, Praepositi, parochi, ac ceteri omnes cuiuscumque dignitatis, & gradus ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quacumque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia quomodocumque, etiam commendata, in provincia nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum ecclesiae & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, uel ex illorum, qua obtinent, propria institutione, uel ex conditione Apostolicis litteris in provisione dictorum beneficiorum eis praescripta, uel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisq. integre satisficiant. quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi vindicare, uel ad alios transferre ausi fuerint, uel in quem debet usum, non impenderit; se ex sacris canonibus & sanctorum Patrum sententia, sacrilegy reos esse intelligant; & eorum omnium necessaria restitutione teneri; neque ulla omnino, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideo si Metropolitanus tale commiserit, antiquior suffraganeus de eo ad synodum, et synodus ad S. ^{mum} D. N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, & ab Archiepiscopo, uel eo absente,

ab antiquiore suffraganeo monitus, plene non satis fecerit; ad synodū prouincialem, primo quoque tempore celebrandā, per eundem deferatur; ubi et restituere cogatur, et pœnas subeat synodi arbitratur. Si uero inferiori gradu, quam Episcopus fuerit, qui cumque is sit, si ab Ordinario loci monitus, non satis fecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere tanto etiā grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse uidebuntur, si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes uiolare non ueriti fuerint.

Nouerint etiam, ad quos scientes huiusmodi fructus, uel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.

Iti uero, qui ecclesias & beneficia ecclesiastica quacumque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquā diuinorum obsequiorum ministros, honeste sustentandos proprie sunt attributi, si uberiores sint, quam ad tuendam uitam condicionisq. suæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam, ut præter ea, quæ ad uictum & cultum eorum satis essent, superpetere etiam, quibus diuini cultus ornatus & splendor

splendor conseruaretur, & pauperum inopia & indigentia subleuaretur. quemadmodum etiam Deus plerosque diuitijs cumulat, ut amicos sibi faciāt, a quibus, cum defecerint, in aeterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per uiscera misericordiae Iesu Christi obtestamur atque monemus, ut meminerint ea bona non esse sibi credita ad luxū, neque ad augendos consanguineos, sed ad uitam honeste, ut si delem Dei ministrum & pietatis Christianae magistrum decet, traducendam. ex eo uero, quod supererit, si necessaria pauperibus alimenta denegarint, intelligant se, quos non pauerint, occidisse; atque ob uiolatam sanctissimae charitatis legem mortale peccatum commississe, quo sibi iram in die irae thesaurizauerunt.

Modum autem & rationem, qua metiri se pro conditione et gradu unumquemque oporteat ad uitam suam fructibus ecclesiasticis honeste ducendam, eam esse omnes debent intelligere, quae ab ijs non discrepet, quae in sacris canonibus, & praesertim in his nostris constitutionibus de clericali frugalitate, & modestia statuta sunt.

Qua uero de fructibus ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de suppellectili omni, ceterisq. rebus, quae iisdem fructibus comparata sunt, dicta esse intelligantur; ne qua de domestico ecclesiasticorum hominum cultu & ornatu per nos in hac synodo decreta sunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse uideantur.

Quæ ad sacramentum matrimonii
pertinent.

DILIGENTISSIMI sint Episcopi in ea
Observatione, ne quisquam a regula, quam
in celebrando matrimonio seruandam statuit Tri
dentins synodus, ulla ex parte discedat.

eff. 24.c.
De re-
formatio.
matrim.

Ne autem matrimoniorum, qua contrahentur,
memoria facile pereat; si quam facultatem Epi-
scopi, aut parochi cuiquam alii sacerdoti, ut in con-
trahendo matrimonio intersit, concedendam ali-
quando duxerint; id scripto tantum faciant; eiusq.
exemplum Episcopi in aliquo libro descriptum, di-
ligenter adseruent: parochi autem in eum librum
referant, in quo coniugum & testium nomina ex
prescripto Tridentini concilij scribere debet. quid-
quid uero eo libro parochi singulis annis scripse-
rint, id in fine anni Episcopo describendū tradant.
Denunciations, qua matrimonium antecedere
debent, festis illis diebus fiant, qui ecclesia præce-
pto seruantur, media ea Missa, ad quam frequen-
tior populus conuenire solet, quo id facilius notum
omnibus esse possit.

Si parochus in matrimonio denunciations, uel
benedictionem sine probabili causa procrastinarit,
cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.
Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, ce-
lebrata Missa, cui illi intersint, semper faciant.
Vsum autem illum in ecclesia bibendi, & frangen-
di

di cyathi, & alia id generis, quæ indecore fiunt, cum aliquis matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patientur.

Episcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina synodo in reformatione matrimonij, & his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus suæ diocesis parochis eorum exempla distribuant; ut illi singulis quibusque tribus mensibus frequentissimo populo in ecclesiis recitent, nisi aliud Episcopo uideatur.

De meretricibus & lenonibus.

VT meretrices ab honestis mulieribus omnino internoscantur; curent Episcopi, ut aliquam amictum palam induta sint, quo earum turpem condicionem & uitam omnes habeant notam.

Neue eisdem liceat, etiam si aduena sint, in meritorijs tabernis, uel publicis cauponis pernoctare, uel commorari, nisi itineris causa, idq. unum diem tantum.

Curent etiam in unaquaque ciuitate locum eis ad signandum, ab hominum frequentia, & a maioribus ecclesijs remotum, ubi omnes habitent ea lege, ut, si extra eius loci fines domum, eiusue partem cōduxerint, uel in quacumque domo quauis de causa amplius unum diem habitauerint, & ipse, & domini, seu locatores seuerius puniantur. Quam rem quamprimum efficiendam Principes & magistratus pro sua pietate suscipient.

Ab iis etiam petimus, ut huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & serici, usu interdiciant.

Omnesque, qui lenocinio questum faciunt, ex suis finibus exterminent.

De histrionibus, cingaris, tabernis meritoriiis, & aleatoribus.

DE his etiam Principes & magistratus commonendos esse duximus.

VT histriones et mimos, ceterosq. circulatores, et eius generis perditos homines e suis finibus eiciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.

VT uagum et fallax cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, uitam honestis artibus, & in reliquis omnibus, ut christianos homines decet, agere uelint.

VT ganeas & tabernas meritorias, omnis nequitie sentinas, e prouincia tollendas curent. Quod si qua ferende uidebuntur, inbeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantum uinum, & edulia uenalia proponi.

ET quoniam usu compertum est, ex alea ludo, saepe furti, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaq. id generis flagitia proficisci; prohibeant taxillis, aut alea ludi; et grauiter in publicos aleatores, et in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quae domū ad recipiēdos ludentes expositam habent, animaduertāt.

MAXIME uero efficiant, ut bonis artibus uel instituendis, uel renouandis, otia, quantum fieri poterit, e ciuitatibus tollantur.

De immoderatis sumptibus coercendis.

COPIOSIS & locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioānis Apostoli, Si quis habuerit substantiam mundi huius, & uiderit fratrem suum necesse habere, & clausit uiscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in illo? unde facile intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates et necessitatem subleuandam conferre debeāt. Quamobrem magnopere cauendum est, ne subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delicias effundantur. Proinde admonemus et enixe hortamur Principes & magistratus, ut effusam impensam & omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum statuunt non solum quotidianis epulis atque conuiuijs, uerum etiam uestibus, equis, rhedis, famulis, alijsq. non necessariis apparatibus; & denique omni & domestico & externo ornamento & instrumento moderationem adhibeant. qua pecunie effusione sublata, innumerabilibus malis, qua inde ortum habent, occurreretur. Quod facilius etiam fiet, si principes ipsi, quorum mores, & uiuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.

1. Ioan. 3

De Vfuris.

VSVRAM ad perniciem populorum latius manantem; pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quadam huius generis delicta ex sacrorum canonum et probatorum Patrum sententiis delegimus; quae quoniam frequentius in hac provincia committi animaduertimus; ea praecipue ac nominatim prohibenda duximus, eo consilio, ut si quis in aliis etiam eiusdem generis uetitis contractibus deliquerit; poenas, a iure constitutas, sibi subundas esse intelligat.

Ex mutuo, uel depositis, etiam apud iudaeum factis, nihil praeter sortem a quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter sperari possit, tametsi pecunia ipsa sint pupillorum, aut uiduarum, aut locorum piorum, uel etiam dotales, nisi quatenus id iure nominatim permittatur.

Si quis oblatas re ipsa, loco & tempore pecunias, etiam dotales, sibi debitas, accipere recusauerit; nihil praeter sortem, etiam ratione damni emergentis, uel lucri cessantis, uel ex quacumque alia causa accipere possit.

NE fiant cambia, cum littera ad destinatum locum uere non mittuntur, & ibi non fit solutio, sed uno & eodem loco pecunia datur & recipitur, uel quando dantur, et accipiuntur pecunia cum eo pacto, ut habeatur recursus ad domum, uel ad respondentem dantis, aut accipientis, quod pactum uulgo

uocatur

uocatur la ricorsa, atque ita impense, aut alterius rei onus imponitur.

NE cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecunia summam ei, qui dederit, soluat, cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus, qua difficile exigi possint, uel in rebus pluris, quam ualeant, aestimatis.

Ne cui, presentem pecuniam querenti, quidquam carius uendatur, ut statim ab uenditore per se, uel per interpositam personam uilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam solutionem, carius uendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minores ematur iusto pretio, uel soluatur minus, quam debebatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ita ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori soluatur, si eiusdem periculo non sit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus, ut sit ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris, uel eius, qui pignori accepit.

NE frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius quomodocumque, etiam si opere sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur, etiam si restitutio differatur in quodcumque

tempus

tempus debitori commodum .

NE in societate , in quam alter pecuniam confert , alter operas , lucri distributio constituatur , nisi per quotas partes .

Nec ultra eas , certa pecuniarum summa , uel quid aliud , conferenti pecuniam , persoluator .

Neque fiat pactio , ut fors salua sit , fructus uero communiter diuidantur .

IN societate animalium ; quae inestimata , alicui dantur ad custodiam , siue ut operas praestet , omnes casus , etiam fortuiti , semper sint periculo eius , qui dederit ; nisi id alterius socij dolo , uel magna negligentia accidisse constiterit .

Nec fiat pactum , ut fors sit semper salua , etiam ex primis foetibus .

Neue quidpiam certum , praeter sortem , ex fructibus animalium quotannis soluator .

Et in locationibus animalium , quae fiunt certo pretio , si illa absq. dolo , aut negligentia eius , qui conduxit , deteriora fiant , id semper sit damno eius , qui locarit .

Si autem animalia dentur aestimata , ita ut fors danti salua sit , nihil omnino percipi possit .

NE fiant contractus , qui libellary , seu ficti libellary dicuntur , ubi non antecedit emptio certa rei immobilis pretio iusto .

Vel ubi uenditor redimere cogatur ; uel ubi non possit redimere , nisi post certum tempus .

Vel ubi annuus census , ad cuius solutionem res obligatur .

obligatur, superat estimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecuniae vinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promittatur, illud ad pecuniam, & iusti pretii rationem redigatur pro consuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs qui usuram sapiunt, & a iure, ut iniqui, prohibentur, contraxerint; ipsi contractus, etiam iurerando muniti, nulli, irriti, & inanes sint. contrahentes uero, tabelliones, qui instrumenta confecerint; proxenetae usurarum, aut lucri participes, ministriq. omnes horum scelerum et poenis, iure statutis, & ecclesiasticis censuris puniantur.

Hortamur uero Principes & magistratus, ut ipsi etiam huic pesti, quibus maxime poterunt, remedijs, occurrant.

CONSTITUTIONVM

PARS TERTIA.

DE PIORVM LOCORVM administratione.

7. c.
25. c. 8.

Vt pia loca omnia fideliter, diligenterq. administrantur; quae sacrum Tridentinum concilium Episcoporum cura ac studio maxime commendavit, haec mandamus, quae illi ab omnibus servanda curabunt.

QVI Hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumue usum praecipue instituta, in commendam, administratio nem, aut quemcumque titulum, aut ecclesiis suis unita, obtinent; domos, & aedificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Qua ab alijs occupata, aut amissa, iniusteve alienata

nata sunt, recuperent .

Impositum illis onus & officium omnino obeant .

Hospitalitatemq. ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant .

Ceteraq. omnia praestent, quae a Vienenſi, & Tridentino concilio praescribuntur .

Sess. 25. c. 1.
Clem. Qu.
de relig.
dom.

Quod officium, si moniti ab Ordinario, non fecerint; uel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad sui muneris functionem compellatur; uel eiusdem Tridentini concilii praescripto eos Episcopi ab illa administratione, curaque in perpetuum amoueant .

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus; quos, contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiae restituere tenentur .

QVI pecuniam ecclesiis, Confraternitatibus, aut quibuscumque p.ys. locis debent; illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut ullam denique in eis officij, aut negotij partem administrare non possint .

ADMINISTRATORES ecclesiastici, uel laici piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiae, Charitates, Consortia, Disciplina, siue alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intra tres menses; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter & accurate munus suum exequuturos .

Fructus, qui pauperibus additi fuerint, ueris pauperibus

peribus tantum distribuunt, quemadmodum cuiusque inopia, & eius uoluntas, a quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, ne ulla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, uel inique distribuendo, uel in suum commodum uertendo, uel inutilibus & superuacaneis sumptibus faciendis, male in administratione uersari; eos pro modo culpa puniat; & ad restitutionem legitime compellat; & ab officio etiam, si ei uidebitur, amoueat.

Quod si contra, quam a Tridentino concilio decretum est, ne rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare uoluerint; ecclesiasticis poenis ab eodem coerceantur.

Iis, qui bona piorum locorum administrant, ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteosim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, qua a sacris canonibus requiruntur, & ex consensu atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

PIORVM locorum bona administratorum arbitrio ne locentur; sed publice locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere confiterit, ijs eorum locorum bona locari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere uoluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit eque, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita ac nulla sit.

U T autem hac, ceteraq. omnia, qua Tridentina synodus de Hospitalibus & aliis piis locis statuit, facilius Episcopi prestare possint; precipimus parochis, ut diligenter singula, qua in parochiis suis sunt Hospitalia & pia loca, eaq. praesertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceteraue administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quam primum deferant, cuius arbitrio parochi huius officij pratermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem Principes et magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contra contumaces iure agentes impediant; sed ea, qua decet pietate, eos omni ope & auxilio iuuent.

I N petendis elemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hac praecipue seruari iubemus.

Ut in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, qua debetur hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Ut ea loca sint in illa diœcesi, in qua elemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum aliena diœcesis conuertatur.

Ut qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bona existimationis..

Non fuerit ex numero questorum, quos damnauit sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede, praestet; nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem dioecesis scriptam licentiam quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; ab Episcopo grauiter puniatur.

Cui etiam cura erit, ut quae eleemosyna collecta fuerint, uere in pium tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petite fuerint, conferantur.

IN Hospitibus, pijsq. diuersorijs, ubi hospitalitas exercetur, mares cum foeminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissime constet, uersari ne liceat; neue ea loca, quae bonorum subsidio sunt addita, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

MENDICI, morbum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum uiae subsidium comparent, quam ignauia ac desidia dediti, ostiatim, in triuijs, & in templis miserime mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eijciantur; neque illis domorum hospitalium praeterea aditus pateat.

Summopere uero hortamur Principes et magistratus, reliquosq. omnes Christi fideles, ut mendicos, uere egrotos, unum in locum conducendos, ibiq. eleemosynis sustentandos, studiosissime curent.

POBNAM excommunicationis eo ipso subeundam

dam proponimus notariis, scribisq. omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasue tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, qua pro male partis, uel furto ablatis, relictae sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab aliis scriptas apud se habeant, nisi ad tres menses. Episcopo id significauerint; iis uero, qui posthac eius generis negotia scripserint, nisi intra mensem, cuius inisium fiat a morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamq. particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Qua omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato; ea, qua supra scripta sunt, notarij exequantur. Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus parochis populo, sibi commisso, recitari uolumus.

CVRENT Episcopi, ut recente pia eleemosyna instituto tollantur publicae illae commesationes, caeteraq. huius generis, qua a sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant praesertim intra ambitum ecclesiarum die Pentecostes, & die Coena Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita poena suo arbitratu.

EPISCOPI omnem curam & operam suam conferant ad erigenda & instituenda ex auctoritate summi Pontificis loca pia, qua Montes pietatis appellantur, in singulis ciuitatibus & insignioribus

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quae iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam praeter sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

De monialibus.

VT in monasterijs regularium mulierum, quae in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, & si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsae conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conuiuiscant: nos has pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouincia nostra utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quae Regularium cura commissa, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectae non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio IIII nobis data, seruari omnino iubemus.

De monialium numero.

Sess. 25. c.
De Reg.

Ex Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis elemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quae satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quae professa uel utantur, quaeq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis elemosynis alere non possunt, transferre, & cum alijs monasterijs eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regularijs; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidentur, attribuuntur.

De prefectis & alijs ministris monialibus.

EPISCOPI ad duos menses, posteaquam haec constitutiones in lucem edita erunt, Abbatissas & quascumq. prefectas, qua suum prefecturae officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis poena, qua ipso facto subeant, ut illa iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum vicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regularium cura commissa sunt, exhibeant; ut an recte se habeant, cognosci, & de ipsis, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo praescripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, ut aliae in earum locum rite sufficiantur.

NULLA monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliam, honores, officiaue cuiusuis generis, sui monasterij quarat, hac constituta poena, ut & ipsa, & quae sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. praeterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisque muneribus priuetur, Superioris arbitratu.

Singulae, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum paratae, sibiq. Dei gloriam & commu-

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omnino remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, quocumque nomine appelletur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quae in uita honesta laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiat, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint, quae annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.

Sec. 5. c. 7

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria, Discreta etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi se a Capitulo eligi consueverunt, tacitis suffragiorum a Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clauos stet, ex decreto Tridentini concilij.

c. eod.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discreta pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germanae sorores sunt,

sunt, si earum una monasterio praeficitur, relique
sorores, neque uicaria, neque Discreta, neque ia-
nitricas fieri; neque scribe, aut celeraria officio
fungi possint.

Minora uero officia, ueluti ianuae, rote, sermoni-
bus praepositarum, earumue, quae nouitias docent,
sacristia praefectarum, & quae iis praesunt, quae ma-
nuum industria se se exercent, illarum praeterea,
quae scribe, aut raticionatoris munere funguntur,
& quae aegrotis ministrant, ab eo, qui electioni pra-
est, una cum confessore, praefecta, uicaria, & Di-
cretis pro earum montis conscientia, quibus op-
portio uidebitur, tribuantur. quo decreto ni-
hil derogatum sit iis monasteriis, in quibus ad hu-
iusmodi officia Capituli suffragiis moniales deli-
gi solent.

Earum officia, quae electa fuerint, sint duorum
annorum, aut, in quibus ea esse consuetudo, ad sum-
mum trium. illis cum persuncta fuerint, tãtundem
saltem temporis uacant ab officiis; nec in eis dem
confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa
extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas
ante tempus, officio praefinitum, inde mouere possit.
si id male administrant.

Quae delecta fuerint, quemadmodum earum obe-
dientia postulat, officia suscipiant, & eorum mu-
nera sine recusatione humiliter exequantur; qua
aliter fecerint sine iusta causa, quae Superiori pro-
bata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipsae
alias

aliis eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRÆFECTA monasterii, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & anime salutis diligentissime consulat; easq. studiosè admoneat, ut puro corde sint, vitæq. integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem qua religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum profectibus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uitæ & ordinis instituto, quod profiterentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quæcumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

IN primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidijs ac discordiæ causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in eorum sponso Iesu Christo, perfectæ charitatis uinculo colligentur.

Studeat etiam, ut singula suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, & ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis præscriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolaret; acerrime ab ipsa præfecta, & si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC autem prefecta, eiusque uicaria, qua, ubi
absente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes
omnino obedientiam & obseruantiam prestent,
quemadmodum earum uotum postulat.

Qua uero eius iussa neglexerit, neque poeniten-
tiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe
& iniuriis se responderit, non habita eius dignitatis
ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando,
eam impedierit, quominus illas reprehendat,
aut castiget, qua aliquid commiserint; ut sua con-
tumacia & insolentia graues poenas pondat, apud
Superiorem accusetur ab iis, quas Discretas ap-
pellauimus; qua nisi id fecerint, flagella, discipli-
nae nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum ca-
pere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis prefecta monialium
conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi cau-
sa moniales pro exortis, qua ipse publice, uel in suo
rum officiorum munere admiserint, quorum ueniam
ipse sponte, atque humiliter coram omnibus pe-
tant, eisq. poenitentiam imponendi, atque adhi-
bendi, quae earum institutis tradita sunt ad ipsas
in humilitate, & sui contemptione continendas, ad
que ad uirtutes omnes studiose sectandas.

Caveant autem moniales, ne poenitentiam sibi a
prefecta impositam, pertinaciter recusent; non
superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo ani-
mo obiciant. Quae hoc commiserit, ei haec sit poe-
na, ut statim ad singularum monialium pedes ser-

nam exosculetur, sibiq. flagella nomine discipline adhibeat.

In negotiis paulo grauioribus praefecta nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori eae parte Discretis, seu Matribus consilij.

In iis uero, quae maioris sunt deliberationis, praefecta uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; iis, quae id commiserint, ea poena sit, ut priuata Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio possint, arbitrio Superioris.

Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quae triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commemorata.

DISCRETAE probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant.

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

MONIALES reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi praeparantur, quae etate matura, & spectata probitate sint. Haec diligenter, fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adsistant, ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsae audiant, ac studiose animaduertant. nec enim quidquam aut ita se-

creto proferri, ut eas lateat; aut quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patientur; in quo si quidquam secus commissum fuerit, eorum culpa, uel negligentia, grauissima poena sui Superioris arbitrio puniantur.

NOVI TI ARVM curam sola magistra electa, loco, a ceteris monialibus separato, habeat; alia praeterea nulla.

Hac nouitias in timore & cultu Dei, & in obseruatione religionis erudiat; coneturq. & uita exemplo, qua nullam habeat ansam reprehensionis, assiduisq. admonitionibus, ita eas instituere in spiritalis & sanctae uita ratione, ut progredientes, Deo adiutore, perfecta eius ancilla possint euadere. Quae autem sibi id temere assumpserit, ut aliquam ex nouitiis erudiat; in eius suffragij adimatur, ne neque eligere, neque eligi possit, quamdiu Superiori placuerit.

IANVAE septorum monasterij die clausa sint una saltem clauis; qua ab antiquiore ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri possint. Nequaquam autem aperiantur, nisi duabus iantricibus praesentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur, quarum altera afferuetur a perfecta, altera uero ab eadem ianitrice antiquiore. Cum autem ianua aliqua necessaria causa aperiantur, moniales non audeant eo accedere, ut externum quidquam aspiciant, uel cum ullo omnino, aut uoce, aut femina colloquantur. Quae id ausa fuerit,

fuerit, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. qua poena etiam plectatur ea, qua ianna preposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; una, aut dua moniales matura ac prudentes praeficiantur monialium laboribus.

Haec ad rotam recipiant, quae elaboranda sunt; iisque distribuant, quae ad id opus faciendum sunt idoneae: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea praesente, quae rota est preposita.

Nulla praeterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. qua contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplina nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si qua uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur; qua absoluta, interserferant, quae audierint, certatimque eiectionis uitis, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monialium condicione, et insituito abhorrentes, inferantur.

PRAEFECTAE, etiam si earum officium sit perpetuum, scribe, ac reliqua, quae monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant.

Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summam referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius vicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quae autem aut sibi vindicariint, aut perperam perdidierint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.

Ut autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singula capsae constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia colloca- tur: quae duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausa sint; quarum altera a praefecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsae aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & praefecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quae eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, iisq. diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quae singula a singulis matribus, ei officio praepositis, custodiantur. Eae autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAEFECTA et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possunt; nisi sciente, consentiente, ac presente eorum Superiore, aut eius uicario; seruatis item ceteris, quae iure seruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus sit.

Neque item edificare, nisi consentientibus Superiore, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, ut id quam minimo sumptu, commode, ac decenter fiat.

QVAE praeposita sunt cura aegrotantium, pia & misericordes se illis prebeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia; ac tales se illis praestent, quales ceteras uellent, si ipsa aegrotarent. Aegrotis cibus, & medicamenta opportuna a praefecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, ut monasterij facultates tulerint.

Praefecta autem charitatis causa eas quotidie uisitet, ut, & solatio sit, et melius ab eis cognoscat, ac curet, quae ipsis sunt necessaria.

Si uero aliqua moriatur, confessor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore persolendum sit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CVM primum puella ad suscipiendum, sacrum habitum offeruntur; monialium praefecta parentes,

ff. 25. c.
de Reg.
monial.

rentes, uel eos, quorum cura commissæ sunt, admo-
neat excommunicationis; quæ proposita est a sacro
Tridentino cōcilio iis, qui suas puellas, uel alienas
inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religio-
nem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius con-
sensus requiretur.

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores
sint quinquaginta, due tantum germana sorores,
aut tres, quæ sint unius generis ac familia, recipi
possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi
tres tantummodo sorores, aut quatuor eiusdem fa-
milia recipi liceat; si ita monialium Capitulo ui-
deatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis
ad suscipiendam religionem admittenda, quidquã
polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius
quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id
munus delegarit, puella secreto examinata, ac pro-
bata, facultatem suscipiendi in eo monasterio reli-
gionem scripto consequuta fuerit, consentiente etiã
illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus
prius diligenter inquiratur de moribus, uita, etate,
quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia
uoluntate puella. Quæ anno saltem antequam exa-
minetur, & monialium Capitulo admittenda pro-
ponatur; propositum religionis suscipiende in eo
monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq.
Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inqui-
sitiō

fitio mature fieri possit . Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterii, aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur, sacrosanctamq. sumat Eucharistiam, ac per sepe moniales in locis colloquutionum alloquatur ; ut ab eis tum explorari accuratius, tum admoneri melius possit de omnibus, quaecumque illi agenda & ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum ; ne ullo umquam tempore conqueri, & inscientiam excusare possit .

De puella admitienda ad suscipiendam religionem, ac mox etiam novitia ad professionem, ferantur tacita suffragia ; ut singula moniales, nullo affectu impedita, libere suae conscientiae possint satisfacere .

Nec uero huiusmodi puella ad religionem, neue novitia ad professionem recipiatur ; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit .

Puella ad religionem admissio, aliter facta, quam praescriptam sit, irrita sit, & nulla .

Praefecta uero, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officii administratione submotam, uel etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur .

Praefecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat ; ut in librum, ad huiusmodi usum institutum eius nomen, quae recepta sit, ab eo referatur .

CVM primum suffragijs Capituli aliqua recepta est; statim omnes uestium delicias, & inanens ornatum deponat; & nigro, uel fusco uestitu, aut albo, ac non serico induatur, ea modestia & submissione; ut omnes intelligant, eam mundo renunciasse, ut Deo religiose inseruiat. quo uestitu semper utatur; donec in monasterium introeat, & interea a choreis, & spectaculis inanibus abstinereat.

Quæ uero eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium uestibus in monasterio indui non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq. concessu Episcopi, & monialium Superioris; quibus liberum sit, uel producere, uel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire uidebitur.

Tumultus autem euitandi causa, deducatur mane ad monasterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq. inuitatu aliorum, & sola introducatur in ecclesiam interiorem monasterij: Missaq. audita, & sumpta communionem, ceterisq. solemnibus ceremoniis adhibitis, coram reliquis monialibus, a Superiore, aut monasterij confessore uestiatur, qui illam adeo grauem, sacramq. actionem aliquo pio sermone prosequatur. Quod etiam in professione seruetur. Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, ne puella nonitia nomen gentilium seminarum imponat; sed sanctarum, quæ ab Ecclesia celebrantur.

Quæ

Qua puella postquam monialium uestem suscepit, amplius e monasterij septis exire non possit; nisi forsasse nondum professam peniteret in monasterium introisse. Si uero semel exierit, nulla illi in postquam facultas redeundi concedatur.

Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini concilij nihil monasterio datur, præter id, quod necessarium sit ad uictum & uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu; quod totum representari uolumus, antequam puella in monasterium ingrediatur.

Sess. 25.
16.

De nouitiis ad professionem recipiendis.

QVONIAM ex Tridentini concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nullamq. parit obligationem; curent Episcopi, ne nouitia ulla ante illam ætatem & tempus ad professionem admittatur.

c. 19.

Præfata autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut, uel ipse, uel si is abest, impediturue, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat; perspiciatq. an eiusmodi condicionibus sit, quas monasterij illius & ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum; ei denique demonestret, quam grauis ea res sit, quamue multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea, antequam ad professionem recipiatur, uinculi uim in-

e. 16. *telligat, quo se obstringi uult. Si profecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini concilii decreto ab eius officio tam diu amoveatur, quoad Episcopo uidebitur.*

Novitia ne examinetur intra septa monasterij, sed extra, in publica eius monasterij ecclesia, ut libere & fidenter suam uoluntatem exponere possit.

Quod uero professione facta, eleemosyna gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, & earum Superiori probatum, deponatur; ut nullo impedimento tum monialibus prae esto esse possit.

Nulla autem renunciatio bonis a nouitia fiat; nisi, quemadmodum a concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius uicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

Et quoniam, qua moniales, professione facta, uelut suscepserunt; quotidie sua religionis diuinum officium dicere debent; nulla ad professionem admittatur, qua congrue legere & officium dicere nesciat. id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi, qui, se praesente, eam legere iubebit.

Professionis autem & diei, & anni, quo facta est, in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quae scribe officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quae professsa sit,

si

si modo scribere sciuerit, & Superioris, qui eam admiserit.

Quod die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresterijs, adibusq. monialium, ab eius propinquis & amicis conuiuia ne fiant, & ne uel bella ria dentur.

De diuinis officiis, precationibus & lectione monialium.

CVM ad sanctimoniales ualde pertineat laudare assidue DEVM creatorem, conseruatorem, & redemptorem mundi, eidemq. gratias agere, & supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat; idcirco moniales omnes die noctuq. chorum frequentent; sacrisq. officijs distincte, attenteq. ab ipsis & uoce, & pio animi affectu celebrandis, intersint; illis solum exceptis, quarum praefecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Adsint autem singula initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis uestitu induta, in suis ac proprijs locis, & usque ad finem persistant; non prius inde discedentes, quam praefecta, aut uice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit. Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint, colloquia etiam risus, quidquid praeterea indignum est domo DEI, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione, omnino amoueantur.

Quaecumque autem contra haec, quae iussa sunt, aliquid fecerit, praefecta arbitrio pro modo culpa acriter puniatur.

Et quia mentis oratio tanto praestantior ea, quae solum ore exprimitur, quanto anima est excellentior corpore; piis incredibile solatium affert, & fructum; eosq. quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideo moniales & Velatae & Conuersae praeter horae canonicas, aliasq. orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum uniuersae conuenientes, nisi necessario impediuntur, saltem per horam, mentalem orationem adhibeant; semihora uidelicet post matutinum, itemq. post nonam, aut completorium; sublatis ad Deum mentibus piis & salutaribus rebus contemplandis: praesertim uero uitam, doctrinamq. D. N. IESU CHRISTI, atque eius sancta mysteria studiose meditabuntur, passionem uidelicet, mortem, resurrectionem, ascensum in caelum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia, aliaq. eiusmodi, quae ad Dei gloriam, & propriam proximorumq. salutem pertineant.

QUONIAM uero a Tridentina sancta synodo prohibetur, ne in choro, uel monasterii septis, sed in ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubiq. obtemperetur.

DIEBUS festis ut otium, a quo mala omnia oriuntur,

untur, enitetur; moniales tempus, quod sibi a diuinis officiis & consuetis orationibus superfuert, in sacra aliqua lectione consumant, qua ad Dei, & sui ipsius cognitionem eas ducat, uiamq. monstret perfectionis & aeterna uita; idq. uel separatim, uel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis & fructuosa sit animarum oblectatio, uitia coerceat, ad uirtutes inflammet, contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat.

Quod ne accidat, Superior, aut confessor omnes monasterii libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in uirtute obedientiae suos proferre cogens.

De communi uitae usu, ac de proprietate tollenda.

IN omnibus monasteriis, quod ad cibum, potum somnum, uestitum, ceterasq. res attinet, omnes communiter uiuant, ut a sacro Tridentino concilio decretum est; neque quidquam inter eas differat, aut alia aliis praeferatur, aut posthabeatur, quemadmodum uotum paupertatis postulat; ut tuum, & meum, atque omnis priuata rerum possessio & re, & uerbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum usus; neque ulla sit, qua quidquam possideat, aut adhibeat, ut propriam, etiam si ad necessitatem concessum sit. Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscumque generis sint, eleemosyna etiam & quaestus ex laboribus;

bus; liuelli præterea, legata & bona mobilia & immobilia, quæ testamento relicta, & quæ donationis, uel alia quauis causa obtinuerint, a singulis monialibus ad communem monasterii utilitatem conferantur. præfecta uero pro sua prudentia & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimum consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis uotum.

Viq. omnis proprietatis occasio tollatur de monasteriis; confessores, ac præfecta, uoti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt, ut curent omnes vestes lineas, laneas, uel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas; duasq. ex monialibus, quo tempore mutantur officia, iis excutiendis, purgandis & sarcieendis præficiendas; quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, et, ut usus feret, eas distribuant; nullaq. uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quotidianum usum sunt necessaria. Aegrotarum uero vestes, contagionis nomine suspecta, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquuntur.

Dona, quæ singulis mittantur, ad præfectam adferantur; nec ulla possit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente et consentiente præfecta, quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio uitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuique permittat, ut pecuniam apud se habeat.

TER

TER autem in singulos annos, Praefecta una cum Discretis, cellas & suppellectilem singularum monialium diligenter inquireat; & scrutetur, ne ulla quidquam habeat proprii, aut plus quam quantum ei ad suum usum concessum fuerit.

Quod si qua proprii aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua & passiuu uoco priuata sit ex Tridentini concilij decreto; atque etiam iuxta suae regule & ordinis constitutiones puniatur; multoq. magis, qua ex communi, aut ex eo, quod alicuius usus tributum sit, furtim sibi aliquid uindicauerit. c. 2.

Si praeterea speculum, catellus, unguenta, aut suffimenta, & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; Superior statim id e monasterio auferendum, et eam apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue uelata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, largiri, aut uendere esculentas res, uestes, aut bona, cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare omnino non possit. Qua secus fecerit, uelum ei per mensam adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit praefecta concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, uel aliud exiguum e largiendi propinquis, aut bene merentibus.

A D. sonitum minoris campanae omnes conueniant

niant ad benedictionem mensæ, quam præfecta, uel uicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discretæ faciat.

Deinde loco et ordine discumbentes non prius discedant, quam Deo gratia acta fuerint. quæ non obdierit, uno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & uesperæ ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem intendat, quottidie legatur; omnibus discumbentibus, cum silentio & attentatione audientibus; ut una cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, uno loco dormiât, a præfecta, aut a uicaria optime concluso; cuius clauæ ab ipsa præfecta asseruentur.

Singula autem in singulis lectis omnino dormiât, & in singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere possint.

Cella uero diu, noctuq. aperta sint; ut præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq. ubi dormitur, clauso, præfecta, aut eius uicaria, aut aliqua ex Discretis, omnes cellas uisitet; ut, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

MONIALIBVS nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam,

diam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq. renunciantes, in septa monasterij se incluserunt.

Ut igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, qua diaboli insidiis maxime patet, communiatur; curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clausi, seu cancelli construuntur; qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter uirgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, non plus omnino, quam uncia intersit. Sint autem uirga ita solida, ut neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo uero cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, qua moueri nequeat; sitq. exiguis foraminibus ad audiendi tantum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestrae, qua aperiri possit, cum erit colloquendum, apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum, cuius clauis a praefecta custodiatur; neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, uel ordinis Superioribus, aut cum parentibus, & fratribus monialium, & aliis arcta propinquitate generis coniunctis; aut cum instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

*Quod uero ad huius fenestellula concessionem at-
tinet, excepta sint monasteria; quorum moniales
uel lege, uel consuetudine ab externis hominibus
conspici numquam solent.*

*Ostia locorum, qua collocacioni solum & intus, &
foris sunt attributa, semper clausa sint; quorum
clauis sint apud antiquissimam earum moniali-
um; qua audiendis sermonibus sint preposita; nec,
nisi, cum opus sit longiori collocacione, aperiantur.
ceterum ianua ex clatrata ianua fenestellula,
ianua tamen clausa, rotaria ex rota, responde-
bunt pulsantibus.*

*Loca autem intus, & foris collocacioni attributa,
cum ibi sint, qui loquantur, semper pateantur, ut,
quinam sint, uideri possint.*

*OSTIA, per qua a septis monasterij in exte-
riorem ecclesiam patet aditus, ad mensum muro
obstruantur. Si quid in hoc praefecta culpa, uel ne-
gligencia commissum fuerit; ea & officio, & uelo
Superioris arbitrio priuetur.*

*OMNES fenestrae, et cancelli, et quicumque lo-
cus per quem moniales externam ecclesiam intro-
spicere possint, in aedificentur, praeter fenestram, in
qua collocata est rota, & fenestellulam ad solum sa-
cro sanctae Eucharistiae sumenda usum constitutam,
ac illam fenestram, per quam corpus & sangui-
nem Domini nostri Iesu Christi, a sacerdote cele-
brante elatum, aspiciere possint.*

Ea fenestra perpetuo lineo panno contecta sit, qui

tantum-

tantummodo, cum sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoveatur. fenestra autem ratio sit eiusmodi, ut sacerdos ex altari moniales intueri nequeat.

CURRENT Episcopi, & alij Superiores, ne e vicinorum adibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; maxime uero si fratrum cuiusuis ordinis, aut presbyterorum ades illis imminuant: quo casu parietes altius tolli, et nouos adificari iubeant eorum sumptibus, quorum Episcopi, & ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.

Quamobrem etiam secularium principum auxilium implorent, ut monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, securo per monasterium ambulare liceat.

Regulares uiri in posterum, ne in ea loca migrent; neue areas, monasteriis monialium proximas, edificandi causa emanent, unde monialium aspectus fieri possit.

Moniales item monasteriorum adificatione uicina regularium uirorum adibus, aut iis locis, unde ipse ab illis inspicere possint, in posterum prohibemus.

Ades, proxime monasteriis sanctimonialium; famosissimis mulieribus ne locentur.

Neue ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi, & huiusmodi profanae res, et inanes exercentur, quae eas sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam praeberere possint.

QUOMODUM a sacro Tridentino concilio

Ses. 25. d.
Reg. c. 5.

• *citio sancitum est, moniali professa nulla ratione e monasterij sepeis egredi liceat; nisi ex causa legitima, que ab Episcopo probata sit.*

• *Huiusmodi vero licentia egrediendi nullo pacto permittatur, nisi id gravissima res, & summa necessitas postularit; neque ijs monialibus, quibus ausi, ex summi Pontificis concessu, egredi fas est.*

• *Apostata, fugitiva, & delicti causa eiecta monasteriis, que cum sacro vestitu, aut sine eo vagantur, non sine scandalo religionis; ab Episcopis, ceterisq. earum Superioribus, petito etiam secularium principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur; ut ibi dignas penas pendant suorum scelerum. Quod si Superioribus in monasteria restitui debere minime uideantur; in earum mulierum numerum, quas Conuersitae uocant, sum bonis, que attulerunt ad monasterium, adscribantur. ea autem bona, illis mortuis, priori monasterio restituantur.*

• *SI qua monialis in monasterio sepea maritam, aut feminam, cuiusuis aetatis, condicionisue, etiam si matrem, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur; eiq. singulis sextis fensis ieiunante, nihil prater panem & aquam ad cibum et potum adhibeatur, atque ad numerum uelut adimat. Eandem poenam subeant, qua rosa, & ianua proposita fuerint, praefecta etiam, et quavis alia, quarum consensu id commissum sit.*

Quicumque uero clericus, sine secularis, sine regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, conditionis, ipsarum monasterium septa interdum, uel noctu intrare ausus fuerit; praeferat excommunicationis poenam, quam ex concilio Tridentini decreto ipso iure subit; atque eorum grauissimis poenis, habita persona, criminisq; ratione, puniatur. Et si ecclesiasticus sit, aut beneficia obineat, suorum etiam ordinum munere ex Ordinarij uoluntate prohibeatur suisq; omnibus beneficijs priuetur. quo decreto excipiuntur eos, quibus ob necessariam monasteriorum operam & industriam Superior septa ingrediendi facultatem, quouamuis renouandam, scripto permisit. Is autem meminerit sibi a Tridentino concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi, nisi in casibus necessarijs; ideoq; caueat, ne, quae intus officia manuales obire possunt, ad ea praestanda externi in septa monasterij introducantur, atque ut in hac necessitate dignoscenda una eademq; ratio ubiq; seruetur & ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in consilium omnibus monasteriorum Superioribus, etiam regularibus, statuatur, ac praescribat, qua opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. quam uero rationem in hac re praescripserit; ea ab omnibus, etiam Regularibus, inuolante seruetur.

INTRA septa monasterij mares & foeminae cuiusuis

iusuis generis, etiam si ipsis monialibus inferniat, uel sint etate confecti, nulla de causa pernoctare possint, proposita poena excommunicationis latae sententiae, quam & is, qui pernoctarit, & praefectus, qua id permiserit, subeat; quibus addantur aliae poena Superioris arbitrata.

Neue intus in eisdem septis boues, equos, & iumenta cuiusuis generis alant.

Si contra fiet, praefectus tres menses ab officio sui munere amoueat.

MONIALES cum nemine externo omnino colloquantur; nisi is licentiam scriptam, & obfignatam a Superiore monasterii, aut ab eo, quem is suo nomine substituerit, atque in cancellaria Episcopali gratis descriptam attulerit. Quae contra id fecerit, priuetur trium mensium facultate loquendi cum externis omnibus cuiuscumque sexus, etiam propinquis; cogaturque singulis sextis feriis eius temporis, disciplina nomine, flagella sibi publicae adhibere, & orare eo psalmo, *Misere mei Deus*. Licentia autem, scripto permissa, accipiantur ab eis, quae rotae sint praeposita; priusque ad praefectam deferantur, quam illae accersantur, quae scripto nominatae sint. Praefecta ubi scriptam legerit, manumque et signum eius agnouerit, cuius officium sit facultatem colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat eis, quae scripta nominentur, ut cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim descripti sint; idque ad communem colloquutionis festellam,

nostellam, non ad ianuam, neque in ecclesia, aut
 a tibi, presentibus semper monialibus arbitris ei
 maneri praefectis. Quae usro ad colloquendum ac-
 cesserint, breui finem loquendi faciant, caueantq,
 ne tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inuti-
 li sermone consumant.

NON est ferendum, ut moniales, praesertim sa-
 cris diebus, aberrantes ab oratione, ceterisq. pijs
 exercitationibus, sermonibus minime necessariis
 tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumit-
 tur sacrosancta Eucharistia, & quoties dies festi ex
 praescepto Ecclesiae celebrantur, tempore etiam Ad-
 uentus & Quadragesimae, in uigilijs praeterea de
 praescepto, omni denique tempore, cum diuina sunt
 officia, moniales cum externa nemine omnino con-
 loqui possunt, nisi necessitas ita postulet.

MONIALES uero tam quae audiendis sermoni-
 bus praeposita sunt, quam illae, quae loquentur, ne
 monasterium absurdis & inanibus rumoribus con-
 pleatur, cum nemine omnino communicent, quae
 ab externis acceperint, nisi cum praefecta, si eis ex-
 pedire uidebitur, ut aliqua ad eam referantur.

VIGILENT praefecta, & quae sermonibus au-
 diendis praeposita sunt, ne quisquam ad colloquen-
 dum cum monialibus accedat, similitate eius nomi-
 no, qui scripta licentia nominatur. Quod si id a
 quoquam commissum fuerit, is ab Episcopo, quae ue-
 ro cum eo collocuta fuerit, & quae scientes permise-
 rint, a suo Superiore, harum constitutionum pra-

scripto, gravi poena eorum arbitratu afficiatur.

QUICVMQVE uero clericus sine seculari, sine regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus & conditionis ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, ut praescriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit grauius puniatur.

Hoc autem edicto neque patres, neque fratres teneri uolumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis ceteris regulis, hac ipsa de re latas, cum filiabus & sororibus tantum colloqui, non tamen sepea unquam ingredi, licebit.

NEMINI omnino neque sacro, neque profano, neque mari, neque femina liceat adire monasteria monialium docendi causa tantum, quae signatum uocant.

In iis tamen monasteriis, in quibus non in exteriori ecclesia a saecularibus, sed intus a monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui uero, moribus & aetate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam colloquutionis monialem organistam tantum sonandi artem doceat, si in eo study genere plus proficere necesse habeat.

Hac autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent dua ex iis, quae audiendis sermonibus praeposita sunt.

Quae contra fecerit, sine praefecta, sine alia, uel priuatur; aliusq. praeterea poenis afficiatur, arbitra-

tu Superioris .

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo apte locetur, Superioris iudicio ante probeatur .

Prohibentur etiam moniales ipsa intus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, prater organa, & harpichordium, quo ars organo sonandi discitur .

NE liceat monialibus depositi, aut custodia causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas, uestes, aut eius generis res ullas cuiusvis personae, nec uasa quidem florum, aut fruticum .

Quod si qua in praesenti habeant, ut omnis incommodi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent, ea restituant .

Contumacibus, aut negligentibus poena sit; praestitio, officij, ceteris, uel i spoliatio .

MONIALES, ne animi quidem relaxandi causa, secularium uirili, aut muliebri uestitu utantur; cum de decet Dei famulas, uestes, ab earum professione alienas, induere. uerum, decoro semper seruato omnium & temporum, & actionum, permittente praefecta, honeste, &, quemadmodum sacras Deo uirgines decet, animum remittere licebit .

MONIALES etiam ne offulas, aut cetera huiusmodi conficiant donandi gratia, prohibemus propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Qua contra decretum, aliud con-

miserit, uel permiserit, Superioris arbitrata puniatur; maxime uero in præfectam animaduertatur.

NULLI moniali fas sit ad quemquam secesso littera scribere, præter Superiorem et Episcopum si de aliqua graui re esset admonendus.

Neque ad se missas litteras aperire, & legere, nisi præfecta prius eas coram uicaria legerit; aut se presente legi iusserit.

Qua contra hanc legem aut scripserit, aut acceperit litteras; per duos menses e sua cella pedem non efferat; & singulis sextis ferijs ita ieiunare cogatur, ut tantum pane & aqua uescatur. Et si eæ litteræ suspicionem aliquam criminis habuerint, ea, ad quam scripta fuerunt, præter prædictam potnam, sex menses & facultate loquendi ad fenestrolam monialium colloctionis, & uelocinetur.

Verum ne præfecta falli possit, fictis, ei litteris, ostensis, quæ alia sint ab acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quæ rota præposita fuerint, omnes accipient litteras, quæ ad monasterium peruenerint; easq. statim ad præfectam afferent; a qua etiam litteras, a monialibus scriptas, accipient clausas, & obsignatas coram eadem ipsa, quas deinceps nuncijs externis tradent.

De conuersis .

CONVERSIS, minimum quadraginta annos
 natis, & Superiori probatis, facultas sit exe-
 undi e septis monasterij, propter negotia monaste-
 rio necessaria; permittente tamen prefecto, quo-
 tiescumque exeundem fuerit .

Cui etiam liberum sit, eas, si ita uidebitur, intra se-
 ptua semper retinere. quod ut faciat, si modo possit,
 eam uehementer cohortamur .

Ad funera autem ne prodeant, nisi qua ordinis sunt
 mendicantium .

Excuntes non a bina prodeant; neque longius disce-
 dant, altera ab altera, quam ut se inuicem aspice-
 re, & audire possint .

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eo-
 dem lecto somnum capiant .

Caucansq. ne in cuiusquam famosa persona do-
 mum introcant, etiam si illa de monasterio bene-
 merita fuerit .

Neue in domicilijs, ubi alie honeste mulieres non
 habitent, pernoctent .

Neue litteras, aut mandata clam perferant .

Aut quidquam inane monialibus renuncient;
 quod foris uiderint, aut audierint .

Delinquentibus poena sit, carcer, aut etiam gra-
 uior arbitratu Superioris .

De puellis sæcularibus, quæ in monasteriis
educantur.

PVELLÆ *seculares cuiusvis generis, condi-*
tionis & ætatis, quæ nunc in clausura monaste-
rii, educationis, aliæque causa commorantur, post
annum e monasterio exire cogantur, nisi antea
us prædite, quæ ad suscipiendam religionem, mona-
stery institutis, Tridentini concily, & harum con-
stitutionum decretis requiruntur, monachalem re-
stem sumere voluerint. Episcopis tamen facultas
permittitur probabili de causa prorogandi tempus
suo arbitrarij, consentiente Superiore regulari in
his monasteriis, quæ ei subiecta fuerint.

In posterum puella, educationis causa, in monaste-
ria ne recipiantur sine licentia, scripto permissa
ab Episcopo, ac Superiore regulari, si ei subiectum
fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scri-
ptus Metropolitanæ consensum.

Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ
habeant, a quibus regi, & educari commode pos-
sint; aut iis, quæ decimum annum non compleue-
rint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt e monasterio, amplius aut in il-
lud; aut in nllum præterea aliud admitti non pos-
sint; nisi cum moniales fieri voluerint.

Huiusmodi autem puella nigri tantummodo, aut
fusci, uel alibi coloris uestes, non sericas, adhibeant.
nullo præterea exquisito ornamenti genere utan-

tur;

zut; ne sint circumdata; neque habeant in aures, neque monialia, aut eius generis inanes delicias.

Cum propinquis, aliisue externis ne colloquantur; nisi eisdem servatis, qua supra de monialibus eo in genere deinceps sunt.

Dormiant, cibum capiant, nec sentiarq. loco separato a monialibus, eis exceptis, qua ipsis regendis, & instituendis preposita sunt; cum nullaq. monialitudo consuetudinem habeant, praeterquam in ecclesia, cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatür triginta aureis cuius pecunia dimidium in singulos sex menses representetur. quod si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puella ad suos remittantur, quos magistratus monasterio omnino satisfacere cogant.

Quaecumque ex iis puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. idque, ut facilius, ac melius eius libera uoluntas exquiri & explorari possit.

Puellas uero, domi suae foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat, ne ad fenestellas quidem, aliaue collocutionis loca. quod si id monialium praefecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

De concionatoribus, confessoribus, uisitoribus, & cappellanis.

QVI monasterijs præsumt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulas menses ad cancellos collocationis monialium, uel ad fenestellas ecclesie, Dei uerbum prædicent; easq. erudiant in omnibus, que ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis a Superiore monasterij licentia permittatur.

PRAEFICIANTVR etiam monialibus confessores & atate prouecti, & prudentes, & Deum timentes; qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq. sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum concilium debere censuit.

NEMO Regulares peccata monialium possit audire; nisi prius a generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut, eo absente, ab ipsius uicario generali probatus fuerit; cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, ubi fuerit monasterium, aut eius uicario. Omnes monialium & seculares, et regulares confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutantur; nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare

postulare uideatur, ut illis tempus prorogetur. *Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis a Superiore aliqua de causa concessum fuerit; & excepta causa administrandi sacramenta aegrotis monialibus, cum graui & periculoso morbo laborant.*

Quo tempore dum intra septa commorantur, eos dua, aut tres moniales, quæ ætate ceteris præstent, comitentur. Eademq. omnes prosequantur, quicumque septa monasterij introierint, etiam Superiores, ac uisitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. quæ consuetudinem nisi præfecta seruarit, officio mouetur Superioris arbitrio.

CONFESSORES in monasteriorum locis, quos forsterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur, nisi confessionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent, nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse possint administrandis sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent, ut in multis monasteriis, quæ sunt in diœcesi.

Nemini autem confessori seculari, aut regulari assidue habitare liceat foris in forsteriis, & adibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere; nec, si in iis locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestra, aut rota sint; & si sunt, statim muro obstruantur, ut nihil a monialibus, quod in eo loco a-

gatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit. Clavis laminæ, & linea tela fenestrolla eius loci ubi moniales confitentur, ita compacte cohercant, ut remoueri non possint; & inde tantum audiri, aspici, autem nullo modo possint. Qui uero confessores in iis deliquerint, statim & officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi, eis arbitrio Superioris admittatur.

EANDEM penam subeant omnes Regulares, & alij cuiuscumque generis clerici, qui cibum, aut sanoniam capient in locis colloquutionum, ac foresteria monialium; aut munera a alio moniali, que sacundo, arctioris cognationis gradu coniuncta non sunt, dediderint, aut ab ea acceperint. Superiores tamen, sua arbitratiu, cum illis colloqui, & in foresteriis uesci, & cubare possint, quo tempore, nisi tant monasteria, si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus. Idem pecuniam, munera, aut premia a monialibus ne accipiant, quo illa aperte intelligant in eius modi uisitatione tantummodo ab eis consuli Dei glorie; & monialium saluti.

Ecceat uero is Superioribus, qui premuntur inopsie, sumptu monialium uiuere, cum eas uisitant, aut adeunt alia de causa, que ad ipsarum utilitatem spectet.

REGULARIBUS, qui fratres sunt monialium,

permissu Superiorum, quemadmodum supra dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat; idq. presentibus ijs, quæ collocaioni præposita sunt, quod si illi aliquos secum adduxerint, et cum monialibus omnino ne colloquantur; præposita ea pœna, quæ superioribus colloquentibus sine licentia est constituta.

SOCII confessorium Regularium sunt atque prouecti; & Superiori suo probati; neque cum aliqua moniali colloqui possint, nisi cum præfecta, & priora, aut priora præposita, si quid opus sit confessoribus tum; cum peccata audiunt; eiusdem pœnæ periculo.

Præterea Superiores ex decreto sacri Tridentini concilij quotannis idoneam confessorem extraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant. cui curent ut uniuersa confiteantur; ut, quæ huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato confessore unquam audent, liberius mederi suis malis possint; ac diaboli laqueos euadere, una cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

SACERDOTES, qui in monasterium ecclesiæ publicis rem diuinam facturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui a monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed a Superiore, aut eius iussu a

Sec. ead. c.
10.

confessore monialium deligantur.

Qui nisi eas facultas scripto concessa sit, cum monialibus ne colloquantur, nisi cum eis, que sacristie præsunt, quibus solum ad rotam ecclesie quam brevisse per loquantur de his tantummodo rebus, que ad Missæ sacrificium sint necessariae.

NA magnifica, & sumptuosi apparatus fiant, cum dies festus ecclesie monialium celebratur, sed pietas modesta, & qui religionem, non inanem aliquam speciem, præferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quodvis musicum instrumentum adhibentes.

PRAEFECTA monialium neminem ad monasterii famulatum, & procurationem admittet, cuius aetas, & mores eorum Superiori probati non sint.

Eiusdem etiam Superioris sit approbatio eorum, qui nunquam monialibus inserviunt, quo in numero medici, tonsores, furno, aut pistrino præsediti, ceteriq. omnes intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qui monasterii res procurant, quotannis suæ administrationis rationem reddant iis, quos diximus; & ad duos menses bonis prædibus caveant cellariis Episcoporum, se fideliter rationem reddituros suæ administrationis. quod si facere neglexerint, officio privati censeantur.

IN parochialibus ecclesiis, que monialium monasteriis annexæ sunt, perpetui vicarij, ex formula

la *Fridentini concilij præscripta, ab Episcopis con* sect. 7. c. 7.
stituantur.

De propria regula, & constitutionibus his
 assidue legendis.

QUIA moniales, qui professi sunt, non solum
 Dei, & sanctæ Ecclesiæ præcepta, quæ Chri-
 stianis omnibus præscripta sunt, sed etiam sue re-
 gule, & ordinis leges & instituta servare debent;
 operæ pretium erit, illis sua vocationis, & profes-
 sionis debitum officium in memoriam quam sæpi-
 sime reuocare.

Ideo in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in
 singulis monasteriis ab antiqua moniali, ceteris pro-
 fessis audientibus, quotidie legatur factam capit
 unum constitutionum regule, aut ordinis, cuius ad-
 stricta sunt, cuius lectionis initium fiat a primo,
 & ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad
 primum caput redeatur; ut eodem ordine, ac pro-
 gressione servata; nunquam sacra huius exerci-
 tationis usus intermittatur. Præterea has etiam
 constitutiones frequenter legi iubemus, ut crebra
 salutariam præceptorum commemoratione monia-
 tes in obeundo suo munere diligentiores evadant.

Qua in re præfectam monemus, ut ceteras ad sum-
 mam legum observationem non minus exemplo
 suo inuitet, quam auctoritate compellat.

Denique præcipitur omnibus monialium confessori-
 bus, ut illis uniuersis semel legant, & explicent o-

omnia haec decreta, quae, in vulgarem sermonem conuerfa, ad communem prouinciae utilitatem primo quoque tempore curabimus edenda; eaque, ut omnino, quemadmodum debent, feruent, acerbiter cohortentur.

Quia moniales ex prioribus constitutionibus, regulaque uiculis adstrictae uiuunt; non ideo est animo inflexibilis, ut ab illis suscepta uita institutis discedant, sed una cum iis haec quoque decreta ab illis feruari iubemus.

De Iudaeis.

Ut, quantum possimus, Iudaeis corruptum diuinitatem Christianorum mores, & ois bona per fraudem auferendi occasionem adimamus; ipsosq. ad diuinam salutem adducere studentes, ex sacrorum etiam canonum decretis, edicimus.

Ut iudaei semper, & quocumque iter faciant; uiri pileum, seu birretum crocei coloris; mulieres impositum reliquo capitis integumento, pannum eiusdem coloris ferant.

Ne Christiani ad conuiuia, nuptias, uel dies festos, & synagogas iudeorum accedant; aut cum eis ludant; uel, quod detestabilis est, s'horeis cum iudaeis agant.

Ne iudei christiani in famulatu esse possint.

Ne christiani, si in diem, uel horam, iudeis operas suas locauerint; apud illos cibum capiant.

Ne christiana mulieres, iudeorum nutrices in co-

vum domibus esse nullo pacto possint. Nec atro exera eorum domos, nisi cum necessitas, Ordinario probanda, postularit.

Ne christiani iudeos medendi causa ad se accersant.

Ne in coniungendis inter se matrimoniis eorum opera utantur.

Ne christiana mulieres iudeas sicut pigmentorum aut ornandi se causa adhibeant.

AGROS, prædia ecclesiastica iudeis locari; uasa, uestes, aliæque sacra, uel ad usum ecclesie destinata, uendi, aut pignori dari ne liceat.

Ne in adibus, quæ ecclesiis uicina sint, iudei habitent; & si qui in eis nunc habitant, intra certam tempus omnino migrare cogantur.

Ne christiani cum iudeis in diebus festis, emptionis, uenditionis, uel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Pascha diebus iudei in publicum prodeant; neque quidquam palam, uel secreto in contemptum christiana religionis facere audeant.

Ne dignitatem, uel publicum officium, quod ad christianos pertinere aliquo modo possit, iudei obtineant.

HAEC, & reliqua, quæ de christianorum cum iudeis consuetudine, sacris canonibus constituntur, curent Episcopi, & principes, ac magistratus, pro sua quisque auctoritatis munere, poenis contra christianos & iudeos acrioribus constitutis, ut in uiolate seruentur.

VEHEMENTER etiam a principibus petimus, ut in singulis ciuitatibus cererum locum constituat, ubi iudaei separatim a christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias aedes iudaei in ciuitate habent; intra sex menses eas uere, non autem simul lato contractu, christianis uendi iubeant.

Illud praeterea pro sua pietate principes statuere debuerunt, ut iudaei in quibusuis contractibus, & negotiis, quae cum christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, & lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut characteribus hebraeis utantur. si fecerint, seuerè puniantur, nullumq. inde ius eis esse possit agendi, uel excipiendi. Omni denique diligentia illos in eo eniti equum erit, ut fraudulentam, & insidiosam iudeorum cum christianis contrahendi rationem, & eorum facultatibus inhiantem auaritia cōprimant, et coerceant.

MONEMVS uero Episcopos, ut ab hominibus piis ac peritis lingua hebraica, & rituum iudeorum, uel, si huiusmodi non reperiuntur, ab aliis doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam christianam iudaeis praedicandam.

Ad eas conciones iudaei omnes iussi conueniant; sed pueri, ac puellae seorsum a parentibus, atque aliis maioribus nati, concionatorem audiant; qui ipsos familiariter instituat, & interrogantibus benigne satisfaciat.

In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab alijs separetur; & in domum aliquam ca-

techn-

techtuamorum, ad id paratâ, deducatur; ubi diligē
tius omnia, que scire christianum oportet, doceantur.
Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligentor
instructi. & exanimati fuerint, præsertim si gran-
diores sint.

BAPTIZATI cura alicuius probi uiri, saltē
per annum committantur, qui uitam illorum iis
rationibus regat, ac moderetur.

Vi diebus festis Messam, conciones, ac Vesperas o-
beant.

Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quere pos-
sint, utantur.

Ne cum indis ullâ omnino consuetudinē habeant.

Neue cum christianis, quorum uita flagitiosa sit.

CURRET Episcopus, ut indans, qui ad fidem se
conuerterit, omnia bona sua habeat; ac si filius fa-
milias sit legitima, & quacumque alia bonorum
pars, et iure debita; a patre, etiam uiuente, decur;
uel, si mulier fuerit, ei dos a marito restituatur;
uel a patre constituatur, unde alii possit, ex præscri-
pto constitutionis Pauli Tertij summi Pontificis,
præsertim in iis, qua ille statuit de his facultatibus,
que ex usurie comparata sunt.

Die. 21. M.
tii. 1542.

De pœnis, & aliis, quæ generatim ad has
constitutiones pertinent.

QUIBUS pœnis, nostris in hac prouinciali sy-
nodo decretis, delicta coercemus, nihil de il-
lis animaduersionibus derogamus, quas ueteres

canones,

canones, & sacra Tridentinam concilium in eadē
 peccata constituerant, quare negligentes, vel contra
 matres & illis, & us. pœnis puniendos decernimus.
 Quotiescumque delicti causa clerici muletandi
 sunt, qua ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo
 ad Episcopum perveniat, in rursus commoda qua-
 nistratione converteatur, sed idem Episcopus par-
 te pecunia, qua tertiam non superet, assignata de-
 lictori, reliquum pro operibus, aut locis, quibus ei
 videbitur, omnino attribuat. Quam pecuniam, si
 qui priorum locorum, aut operum, administratores
 intra mensem ab eo die, quo solvi debet, numeran-
 dam, non exegerint, ea Seminario iam nunc ad-
 iudicata intelligatur. Notarius autem, qui attri-
 butionis instrumenta confecerit, triidua ea de re lo-
 ca pia, quorum intererit, admoneat, alioqui eis sua
 pecunia satisfaciat. Adulteris vero, que ob deli-
 cta ecclesiastica vel minorum fori, laicis, a iudicibus
 ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modum dividi
 volumus.

Et tertia parte pro locis, aut operibus, eadem, qua
 supra diximus, conditione addicta, tertia ad fixum
 principum secularium pertineat, reliquum reco-
 satiori detur.

Quibus vero, tum clericis, tum laicis pecunia mul-
 ta imponenda fuerit, si sint solvendo, ne eis pœnam
 remittant, Episcopi; nisi gravi de causa, quod iudi-
 cium eorum conscientia periculo sit; sint inopes sint,
 pecuniam aliqua alia salutari pœna commutent,

qua

quæ eius generis sit, ut peccatorum vulnera contra
riam remedijs curentur.

QVID QVID cōsensu, approbationis, sententiæ,
uel alio huiusmodi nomine Episcopi, ex facultate, in
hac synodo eis permissa, cōcesserint, et ab ipsis, et ab
ceteris quibusvis ministris, gratis omnino detur.

QUA MO DO facultatem ex decretis in
hac sacra synodo editis habent Episcopi, eam ipsos
per suos vicarios exequi posse volumus; nisi in iis,
quæ proprie ad ordinem Episcopalem pertineant;
aut in quibus vicarij a sacris canonibus, aut a con-
cilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

SI in his decretis, ante alteram Mediolanen-
sis provincia synodum, ulla difficultas orta fuerit;
eius, et omnium, quæ ipsis decretis continentur, inter
pretationem & explicationem Metropolitano reser-
uamus, facta semper sedis Apostolica auctoritate.

QVID QVID de sacramentorum administra-
tione, Missæ celebratione, diuinorumq; officiorum
modo, & ratione in hac synodo decreuimus; id ne-
que ad Mediolanensem ecclesiam, quæ sancti Ana-
brofii præscripto & instituta proprios ritus, ac ca-
remonias habet, neque ad ceteras, quacunque co-
desti iure, ac modo ex antiquissimo tempore sacra
facere consueverunt, in iis quæ eius institutis, riti-
bus, et caremoniis expresse aduersantur, pertinere
uolumus. Ceteris uero & Mediolanensis ecclesia,
& quæ eiusdem ritibus utuntur, eque teneantur,
atque aliæ, quæ in provincia nostra sunt, ecclesia.

EPISCOPI, duobus adhibitis de Capitulo illius ecclesie, cuius res agitur, quorum alter sit; alter Capituli iudicio dirigatur, statuta, constitutiones, privilegia, & indulta ecclesiarum cathedralium, & collegiarum recognoscere, accurate videant, an in illis quidquam sit, quod ab ipsis sacri concilij Tridentini decretis sit alienum; ad quorum prescriptam omnia, & ex constitutione Sanctiss. D. N. Pij III. & ex eodem concilio corrigant, & emendent. Quod si Episcopo & canonicis aliqua de iis acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant; qui a sancto Romano Pontifice exceptionem eorum postulet, quæ dissensionem habere videbuntur.

Ut nemini, eorum, quæ in hac sancta synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat, edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitana ecclesia proposita fuerint, ad duos menses, omnes se & his decretis, & si contraxerint, poenis, quæ eis consentientur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus prestari iubemus.

Iubebunt præterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, sua quoque cathedralis ecclesie ualuis affigi; & proxima sua diocesana synodo legi, ac recitari: quo studiosius eorum præcepta omnium animis inculcentur.

Singula etiam cathedrales, & collegiata, & parochiales

thiales ecclesie huius provincie, hac constitutiones certa aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent. Episcopi singulis quattuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, legi iubeant coram, se & canonicis ecclesie cathedralis, & collegiatarum omnia ea, qua de uita et honestate clericorum, doq. diuinorum officiorum celebratione in hac nostra prouinciali synodo statuta fuerint; ut ea, crebro repetita, facilius in mores uideantur.

M A X I M A S Deo gratias agere debemus, quod que pro communi prouincia salute hoc tempore statuenda uidebantur, ad optatum exitum perducta sint; quodq. eiusdem beneficio principes uersa prouincia u obtigerunt, a quibus omnino opem, auctoritatem, et auxilium in eis exequendis qua sancita sunt, iure optimo sperare, et expectare liceat, quod ut ex animo, ac summo studio praestet, pro nostri officij munere, eos uehementer hortamur, & per uiscera Domini nostri Iesu Christi obsecramus.

Ex praecepto sacri Tridentini concilii collegimus, & cognouimus abusus omnes, qui in indulgentiis ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quavis causa in prouincia Mediolanensi irrepserunt, ut Metropolitanus de iis, ex sententia synodi, ad summum Romanum Pontificem referat. cuius auctoritate, & prudentia constitutis iis, qua huic prouincia nostra expedire uidebuntur, fideles saluare indulgentiarum fructum pie & sancte percipiant.

ACTVM esse diligenter a nobis ex praescripto sa-
 cri Tridentini concilii, quae ratio iniri posses, ut ali-
 qua ecclesiarum cathedralium provinciae nostrae Medio-
 lanensis, quarum sunt tenues fructus, ita novis pro-
 uentibus augetur; ut & ad illarum necessita-
 tem, & ad Episcopalem dignitatem satis essent.
 eam autem rationem nomine synodi Metropolitanae
 ad Sanctiss. D. N. referat; qui cognitae necesse-
 sitate, pro sua prudentia & pietate, & Episco-
 pis, & ecclesiis consulere poterit.

QVIA multa a summo Romano Pontifice &
 publica totius provinciae Mediolanensis, & prin-
 cipalium singulorum ecclesiarum utilitatis causa peten-
 da sunt; de certissimo, ut quidquid ab eius Sancti-
 tate communibus nostris, & qui adfuit, provincia-
 lium Episcoporum literis postulabitur, id huius
 synodi nomine, & auctoritate ita factum intelli-
 tur, perinde ac si in sessione publice postulatum esset.

OMNIA et singula, quae in hac sacra synodo de-
 creta, atque sunt, qua debemus obedientiam, ac reue-
 rentiam, auctoritatem, ac iudicio sanctae Romanae Ec-
 clesiae, omnium ecclesiarum matris, & magistrae,
 semper emendanda, & corrigenda subicimus.

L A V S D E O.

Nota by sacra et ubi sancta.

LITTERAE

S.^{mi} D. N. PII, PAPAE V.

quæ ad has constitutiones
pertinent.

PIVS, PAPA V.

Dilecto filio nostro, CAROLO, tit. sanctæ
Praxedis Presbytero Cardinali Borrho-
mæo nuncupato.

DILECTE Fili noster Salutem & Apo-
stolicam benedictionem. Dudum a fe-
re. P I O. P P. I I I I. predecessore no-
stro emanarunt litteræ in forma Bre-
uis tenoris subsequenti, a tergo, uide-
licet, Dilecto filio nostro C A R O L O, tit. sanctæ
Praxedis Presbytero Cardinali Borrho-
mæo uocato, in tota Italia nostro, & Apostolicæ Sedis de Lan-
tere Legato, Intus uero, P I V S. Papa Quartus.
Dilecte Fili noster Salutem & Apostolicam benedi-
ctionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum,
indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus,
per quæ in singulis, præsertim monialium, monaste-
rijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non
modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus for-
san dilapsa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis op-
portunis remedijs, diligenter refarcitur, atque re-
stituitur, ita ut ipsarum monialium felici statui, ac
directioni, prosperoq. & laudabili regimini salubri-
ter prouideatur. Ut igitur ea, quæ a sacris canoni-
bus, & nouissime a sacro concilio Tridentino sancit-

ta sunt, ac reformationem, & clausuram monasterio-
rum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis ciui-
tate & diocesi ac prouincia Mediolanensi debite e-
xecutioni demandentur: Monialesq. ipse ad regu-
lam, quæ profecta sunt, præscriptam vitam insti-
tuant, & componant, ordinumq. suorum uota, ac
præcepta fideliter obseruent. Tibi nostro secundum
carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex con-
cessione, & dispensatione Apostolica præesse digno-
sceris, ac quamdiu eidem præ fueris, quemq. ob exi-
miam, & singularium uirtutum prudentiam, probi-
tatem, ac religionem, nuper nostrum, & Aposto-
licæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fra-
trum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardi-
nalianum consilio, in uniuersa Italia constituimus, &
deputauimus, per Apostolica scripta committimus,
& mandamus, ut per te ipsum, seu per te deputan-
dos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Sy-
nodo Prouinciali, uel diocesana, per te celebrandis,
sicut tibi magis expedire uidebitur, ea omnia aucto-
ritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decer-
nas, quæ ad cultodiendam in quibusuis monialium
monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis
Ciuitatis, diocesis, & Prouinciæ tuæ, huiusmodi
debitam, & regulatam normam, & clausuram, bo-
numque, & salutare regimen in eis inducendum, con-
stituendum, & conseruandum, & denique ad illa-
rum congruam, & expedientem correctionem, &
reformationem necessaria esse cognoueris, seu quo-
modolibet opportuna. Nos enim ultra facultates tibi
nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis lit-
teras sub Data Romæ die 11. Februarij, proxime,
præteriti circa uisitationem, reformationem, & cor-
rectionem monasteriorum monialium tuatum ciui-
tatis, & diocesis, concessas, quas omnes & singulas
ad quæcumque monasteria, quibusuis regularibus

subiecta,

subiecta, ac ad quascumque ciuitates, terras, & loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis harum serie extendimus, & ampliamus, extensasq. & ampliatas fore, & esse decernimus. Ita tamen quod quo ad monasteria monialium, etiam regularibus quibusuis subiecta, existentia in ciuitatibus, terris, & locis Suffraganeorum tuorum de eorum consilio, & consensu, prout tibi uidebitur, facultates ipsas iuxta prædictarum & præsentium litterarum formam & tenorem, exercere, illisq. uti libere ualeas: Circumspectioni tuæ quæcumque monialium monasteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, & Apostolicæ Sedi, seu Hospitali sancti Spiritus, seu sancti Ioannis Hierosolymitani, uel Basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, aut sancti Petri de Urbe, siue quibusuis alijs Hospitalibus, & Ecclesijs sæcularibus, uel regularibus dumtaxat subiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis, quæ reformatio ne indigere iudicauerit, eorumq. moniales, & personas tam in capite, quam in membris, auctoritate nostrâ uisitandi, reformandi, corrigendi, & emendandi, ad debitamque, & regularem obseruantiam, & clausuram iuxta canonicas sanctiones, & regularia suorum ordinum instituta, & alia, quæ tibi congruentiora uidebuntur, reducendi, reponendi, & restituendi, ipsasq. moniales, si tibi uisum fuerit, ad alia monasteria eorundem seu aliorum ordinum in totum, uel in partem transferendi, necnon monasteria ipsa, etiam quibusuis regularibus subiecta, diruendi, supprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, seu ad alios usus, tibi bene uisos, mutandi: Et in super quæcumque statuta, & ordinationes rectam, & exemplarem monialium, & personarum huiusmodi uiuendi modum, ac normam, debitamq. clausuram concernentia, faciendi, & condendi, factaque, & condita, si melius & consultius

esse censueris, alterandi, & mutandi, illaq; de nō
vō condendi, & edendi, illaq; sic per te condita, &
edicta ab omnibus Abbatissis, Priorissis, monialibus,
& personis horundem monasteriorum per excom-
municationis aliasq; censuras, & pœnas Ecclesia-
sticas, ceteraq; opportuna iuris, & facti remedia fir-
miser, & inuiolabiliter obseruari mandandi, & fa-
ciendi: Necnō pro faciliori statutorum, & obser-
uationem huiusmodi obseruatione, & executione
dictarum monialium Superiores, & in eorum negli-
gentiam locorum Episcopos in executores præmis-
sorum statutorum & ordinationum constituendi, &
deputandi: Contradictores quoslibet & rebelles, et
ibi super his parere recusantes, & remittentes cen-
suris, & pœnis, ac remedijs præfatis, quacūquo
appellatione remota, compescendi, illaq; etiam
iteratis uicibus, aggravandi, & interdiciunt: Eccle-
siasticum opponendi, auxilium quoq; brachij saeu-
laris ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & generali-
ter omnia, & singulari facienda, gerenda, mandandi,
& exequendi, quæ tibi ad Dei omnipotentis laudem,
& gloriam, ad diuini cultus augmentum, Religio-
nisq; conseruationem, & animarum salutem expe-
dire uidebuntur: Amplam, liberam, & omnimo-
dam auctoritate Apostolica tenore præsentium fa-
cultatem, & potestatem concedimus, & impartimur.
Districtius inhibentes monialibus, & perso-
nis præfatis, & quibusuis aliis cuiuscūque digni-
tatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fue-
rint, ne sub indignationis nostræ, & excommuni-
cationis latæ sententiæ eo ipso, si contra fecerint,
incurrendis pœnis, te, uel a te deputatos, quomi-
nus huiusmodi uisitatio, reformatio, & clausura
fiant, suumq; debitum, & optatum sortiantur effe-
ctum, impedire, retardare, aut perturbare audeant,
uel præsumant. Ac etiam eisdem, quacūque Ec-

clesiastica, seu mundana præfulgeant dignitate, uel
excellentiâ sub antedictis poenis, mandantes, ut tri-
bi aut tuis deputatis huiusmodi in præmissis omni-
bus, & singulis efficaciter parent, & assistant. De-
cernentes præterea, statuta, & ordinationes per te,
seu a te deputatum pro tempore, facta huiusmodi,
& edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica au-
thoritate confirmata, & approbata esse censi: Et
ita per quoscumque Iudices, & Commissarios, qua-
uis auctoritate fungentes, etiam dictæ Ecclesiæ Car-
dinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter iudicandi, & interpretandi facultate, & aucto-
ritate, iudicari, & definiiri debere, ac irritum, &
inane, quicquid secus super his a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit at-
temptari. Non obstantibus constitutionibus, & or-
dinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasterio-
rum & illorum ordinum, seu etiam Militiarum, a
quibus illa dependent, etiam iuramento confirma-
tione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis,
statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, usi-
bus, & nauis, privilegijs quoque, indultis Apo-
stolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, uel alias
quomodolibet nuncupatis, necnon quibusuis exem-
ptionibus, libertatibus, & immunitatibus illis eo-
rumq. monialibus, & personis, etiam ab immemo-
rabili tempore citra, sub quibuscumque tenoribus,
& formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriis
derogatorijs, alijsq. efficacioribus efficacissimis, &
insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis,
quomodolibet, etiam iteratis uicibus, concessis,
approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam
si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eo-
rumq. totis tenoribus specialis specifica, expressa,
& indiuidua, non autem per clausulas generales,
idem importantes, mentio, seu quauis alia expres-
sio

Ho habenda; aut aliqua alia exquisita forma ad hoc
seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo
ad uerbum nihil penitus omisso, & forma in illis
tradita obseruata inserti forent, presentibus pro
sufficiens expressis, ac totaliter insertis habentes,
illis alias in suo robore permanfuris, ac uice
dumtaxat, ad effectum presentium, specialiter &
expresse derogamus, ac latissime derogatum esse no
lumus, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Datum
Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris
Die ultimæ Augusti. M. D. L X V. Ponti
ficatus nostri anno sexto. Cæ. Glorierius.

Cum autem, sicut ex relatione tua, nobis ore tenus
facta, accepimus, tam tua ordinatiæ auctoritate,
quam facultatis tibi, ut præfertur, concessæ, ac di
ctarum litterarum nigore, in Prouinciali synodo
Mediolanensi, per te proxime celebrata, non
nullæ constitutiones, & ordinationes, præsertim
circa ingressum ipsarum monialium, earumq.
clausuram, colloquia, & loca, ubi cum alijs lo
qui solitæ sunt, claues, & laminas ferreas, educa
tionem puellarum sæcularium, ceteraq. ad bonum,
honestum, ac laudabilem uiuendi modum, salu
bremq. directionem, prosperumq. gubernium per
tinentia, per te, etiam de patrum ibidem congrega
torum consilio, & assensu factæ, sancitæ, atque e
ditæ fuerint, & propterea tu cupias constitutiones,
& ordinationes, ceteraq. præmissa, quo firmiter ob
seruentur, nostra quoque auctoritate roborari.
Nos cupientes ea, quæ ad religiosarum persona
rum, præsertim foeminei sexus, obseruantiam, re
ctamque, & probatam illarum uitam, normamq.
tendere dignoscuntur, sine aliqua contradictione,
debitæ executioni demandari; constitutiones, &
ordinationes, omniaq. & singula, ut præfertur, ge
sta, facta, & ordinata, non tamen sacris canoni
bus,

bas, uel Tridentini concilij super ijs editis decretis
contraria, eorum omnium tenores presentibus pro-
sufficiens expressis habentes, auctoritate Aposto-
lica, tenore presentium ex certa nostra scientia con-
firmamus, & approbamus, ac illis perpetuz, & in-
uiolabilis firmitatis robur adijcimus, eaq. per nos
confirmata & approbata fore & esse, & ab omnibus
cuuscumque gradus, & quibuscumque exemptio-
nibus, & priuilegijs munitis, quos illa quomodolibet
concernunt, & in posterum concernere pote-
runt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Sup-
plentes omnes, & singulos iuris, & facti defectus,
si qui forsan interuenerint in eisdem; Nec non præ-
sentes litteras & in eis contenta quæcumque ex qua-
uis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nul-
litatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nulla-
tenus mutari, uel impugnari posse, sed suos plena-
rios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter
obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis aucto-
ritate, etiam Episcopali dignitate, fungentes, sub-
blata eis, & eorum cuilibet quauis aliter inter-
pretandi facultate, interpretari, ac definiiri de-
bere, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit, ac-
tearari, irritum & inane decernimus, & declara-
mus. Mandantes in uirtute sanctæ obedientiæ Ab-
batissis, ac Priorissis, & monialibus dictorum mo-
nasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomo-
documque exemptis, & quibuslibet exemptionis,
& immunitatis, priuilegijs munitis ac suffultis, &
quibusuis regularibus quouismodo subiectis, ut con-
stitutiones, & ordinationes, aliaq. præmissa, firmi-
ter, & inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis præ-
textu, aut quæsito colore contrauenire, aut se eis
opponere quomodolibet audeant uel præsumant.
ipsis autem Episcopis & ordinarijs præcipimus, ut

illa iuxta dictarum & præsentium litterarum tenorem, debite executioni realiter, & cum effectu demandari curent, & faciant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ idem PIVS prædecessor in suis litteris uoluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXI. Aprilis. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorietius.

PIVS, PAPA V.

AD FVVRAM REI MEMORIAM.

D ROMANVM maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilii Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuiniq. cultus augmentum recte, & salubriter facta, & ordinata esse dicuntur, quo firmiter ab omnibus obseruentur, & illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio robore, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Prædixis Presbyter Cardinalis, Borromæus uocatus; qui ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione apostolica præesse dignoscitur, Nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali synodo Mediolanensi proxime per eum celebrata, cuius celebrationi ipse præfuit, inhærendo decretis ipsius Tridentini concilii super constituendis, & propagandis Seminarijs Clericorum suæ Prouinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, & ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur, & est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino concilio Prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberet, ut

Semina-

Seminarium Clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omnique ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula, quæ pii, & sancti huius operis institutionem, & progressionem adiuuare possent. Itaque nos prouincie nostræ statu, & Ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum personatum officiorum; præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel conditionis fuerint, etiam Hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem iuxta constitutionem concilii Viennensis, & beneficiorum quorumcumque; etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, uel alius Ecclesijs, Monasterijs, uel Hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum; etiam ex quibuscumque alijs Ecclesiasticis redditibus; seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum; in quibus tamen seminaria discipulorum, uel docentium, ad communem Ecclesiæ bonum promouendum actu nõ habentur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione reddituum; qui superflui essent ultra convenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratres sancti Ioannis

Hierosolymitani duntaxat exceptis, eamq; supra scriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminariis in singulis prouinciæ nostræ diocælibus exigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alius forsan, ex dictis fructibus soluant; retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus, eiusdem Tridentini concilij auctoritate, quibusuis, quoad omnia, & singula supradicta privilegiis, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam inmemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hætenus facta reperitur, exigi iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacre Tridentinæ synodi iussu ad id munus delegati fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum millesimum, quingentesimum, sexagesimum sextum, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatem singulis Prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfati erunt, consilio, & Metropolitanis scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri anni redditus, & imminuere, uel uniuerse, uel sigillatim, atque iis etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilii

cilii Tridentini intra sex menses Ecclesiastica aliquot simplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel etiam præstima, uel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes huic collegio, seu seminario applicent, & insorparent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, & idonea uidebuntur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium præiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduertent, dispiciant si quæ alia sint, quæ seminario attribui possint, de quibus iis Metropolitanum admoneant qui ut res ex sententia confici possit, a Sanctiss. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit. Hæc autem unio beneficiorum ex præscripta concilii Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones, & applicationes suspendi, uel impediri possint; sed omnino quacumque uacatione, etiam si in curia effectuum suorum sortiantur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum, in totum, uel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singulis beneficiis ut supra detracta, & incorporata ab Episcopo prout res ipsa exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præmissa prout in ipsa Prouinciali synodo recte, pie, atque prudenter gesta, constituta, & ordinata fuerint, debite executioni demandari, omnia, & singula superius narrata ad sancti operis seminariorum huiusmodi commodum, & incrementum constituta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa nostra scientia confirmamus & approbamus; ac illis perpetua, & inuiolabilis nostræ firmitatis robur adiicimus, eaq. per nos confirmata, & approbata fore, &

esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus & quibuscumque exemptionibus, & priuilegiis munitis, etiam nullius diocesis in concilio Tridentini generalitatem, quos illa quomodolibet concernunt, & in postum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus, suppletes omnes & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsitan interuenerint in eisdem: Necnon presentium litterarum & in eis contenta quæcumque ex quauis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nullitatis uicio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus notari, uel impugnari posse; sed suos plenarios, & integros effectus sortiri; & irrefragabiliter obseruanda esse. Sicque per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopalis dignitate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere; ac quidquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ præfatæ, illiusque ciuitatum, & diocesium, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indulcis, & litteris Apostolicis illis, & quibusuis eorum personis, & locis Ecclesiasticis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiã derogatoriis de rogatoriis, aliisque efficacioribus, & inuolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere uel in specie, ac alias quomodolibet concessis, ac etiã iteratis uicibus approbatis, & inuocatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut ali-

qua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores ac si de uerbo ad uerbum insererentur, presentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xviii. Aprilis. M D L X V I. Pontificatus nostri. anno primo.
Gz. Glorierius.

P I V S, P A P A V.

A D F V T V R A M R B I M E M O R I A M.

OMANVM decet Pontificem, iis, quæ iuxta sanctorum Patrum decreta prouide gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere.

Cum itaque sicut, dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borthomæus nūcupatus, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex cōcessione, & dispensatione Apostolica præfese dignoscitur; Nobis nuper exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum concilium Tridentinum super personis ad Cathedrales; & superiores ecclesias promouendis, certisque tunc expressis earum qualitatibus, & sufficientiâ requirendis, sollicitè tractâs, ac prudenter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoque bonorum & doctorum uirorum testimonio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum uarietate, poterat adhiberi, mandauerat, ut in Prouinciali synodo per Metropolitanam habenda, quibusque locis, & Prouinciis præscriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, præfati Rom-

ni Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio appro-
 banda, quæ magis eisdem locis utilis, & opportuna esse
 uideretur. Idcirco ipse **CAROLVS** Cardinalis, &
 Archiepiscopus, suæ Prouinciali synodo in Domino
 conuocata, & ipsi synodo prouinciali, sic conuocata,
 eodem **CAROLO** Cardinale, & Archiepiscopo
 præfidente, dicto concilii Tridentini mandato, quo
 ad qualitates futuri Episcopi suæ Prouinciæ require-
 das, ut par erat obediens, præscripsit super hoc
 formulam tenoris subsequentiæ. Quoniam statuit
 sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali syno-
 do forma examinis, seu inquisitionis, aut instructio-
 nis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum
 omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tri-
 dentina synodus in promouendo ad Episcopatum
 postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, San-
 ctiss. D. N. arbitrio, comprobendam proponimus.
 Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ
 nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in
 cuius diocesi is maiorem eius anni partem uersatus
 fuerit, mandato a Summo Pontifice accepto, ex quin-
 que probatis & doctis, ac iuratis, omniq. exceptio-
 ne maioribus testibus, de eius fide, uita, & moribus
 cognoscat in hunc modum. An sit bona existimatio-
 nis. An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit.
 An hæreticorum libros legerit, habeatue. An cum
 hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo faue-
 rit. An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eu-
 charistiam sumat, ac Missæ intersit. An sacris ordi-
 nibus sit initiatus, & quætipriem. An sit criminolus,
 uel uitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimi-
 citias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopa-
 tus. An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis,
 & quot. An familiam suam prudenter, & catholicæ
 regat. An Bigamus. An excommunicatus, aut suspen-
 sus. An Apostata. An ei publica penitentia imposi-

ea fuerit. An aliquando insanierit, aut a demone us-
 xatus fuerit. De natalibus uero, ætate, gradu, & cor-
 poris habitu, a duobus, uel tribus testibus fidedi-
 gnis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cogno-
 scat. An legitimo matrimonio natus sit. An hereti-
 ci filius, neposue sit. An trigessimum annum consece-
 rit. An in uniuersitate studiorum Magister, siue Do-
 ctor, aut licentiatuſ in sacra Theologia, uel iure Ca-
 nonico merito sit promotus, aut publico alicuius
 Academix testimonio idoneus ad alios docendos
 ostendatur. Et si regularis fuerit, an a Superioribus
 suæ religionis similem fidem habeat. An aliquo ui-
 tio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte
 laboret, An Comitiali morbo tentetur. De doctri-
 na autem, sic periculū faciat. Adhibitis tribus Theo-
 logix, eodēq. iuris Pontificii peritis, quos, si ibi
 non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promo-
 uendum undecumque euocatum interroget. Quid
 differat inter Sacramenta ueteris, & nouæ legis.
 Quot sint Ecclesiæ sacramenta, & quomodo singula
 nomenclentur. Quæ sit eorum materia, forma, mini-
 ster. Quod officium Presbyteri, Diaconi, & Subdia-
 cono, quodue minorum ordinum. Quæ præcepta diui-
 ba, quæue consilia Euangelica. Duos item locos ei
 proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum
 noui testamenti, a mane ad uesperam dato spatio ad
 cogitandum. Quibus interpretatis percunctanti-
 bus etiam aliquid de iure Pontificio, ita responde-
 bit, ut, etiam si Theologus sit, tamen se iuris Canoni-
 ci in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non om-
 nino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula
 præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodem Episcopo
 fidei professionem faciat. Quod si promouendus, in
 pluribus ciuitatibus, uel diocesisibus proximum trien-
 nium moratus fuerit, eius fidem, uitam, & mores illi
 etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manserit,

sit, a Summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum conferere, rogati, suo testimonio comprobent, idq. scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit. Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata ad Sanctiss. Romanum Pontificem ob signata, quamprimū mittat. Idē C A R O L V S Cardinalis, & Archiepiscopus Nobis humiliter supplicauit, ut præinsertam formulam iuxta eiusdem generalis concilij decretum, Apostolicæ approbationis robore stabilire, ac alias eius obseruationi prouidēre dignaremur. Nos igitur formulā prædictā, singulisq. illius capitibus, & articulis diligenter uisis, & perpensis, illa æqua, & saluberrima, ac digna, quæ sedis Apostolicæ auctoritate stabiliantur, esse censentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, formulam, ac omnia & singula in ea contenta prædicta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac illa in quibuscumque processibus super persona ad regimen alicuius ex Metropolitan. alijsque Cathedralibus Ecclesijs ipsius Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, uel obitum, aut translationem, uel priuationem, seu alias quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro tempore uacantis assumenda, suisq. qualitatibus, & sufficientia, tam in eadem prouincia, quam extra eam, ubilibet, & a quibuscumque faciendis, inuolabiliter obseruari uolumus, ac districte præcipiendo, mandamus: Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub anno Piscatoris, die xxiiii. Maij, M D L X V I. Pontificatus nostri anno primo.

Cz. Glorierius.

PIVS,

P I V S, P A P A V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

INTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercet, illa frequentior occurrit, ut ordinationes & statuta, quæ circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruati procuremus. Cum itaque, sicut accepimus nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO tit. sanctæ Præxedis Presbytero Cardinali Borromæo nuncupato, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente quamplura saluberrimæ statuta, & decreta ad mores dilectorum filiorum Cleri sæcularis totius Prouinciæ Mediolanensis reformandos pertinentia, & præsertim honestatem, decorum reuerentiam, ornamenta Ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq; circumstantias in Ecclesiarum sacramentorum administratione, Missarumq; celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, & pieturarum decentias, uitz honestatem, frugalitatem, morum correctionem, & moderationem, Archiuiæ & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum Ecclesiasticorum conseruationem, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum Ecclesiasticorum dispensationem pertinentia non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint. Quæ cum non solum licita, & honesta, sed etiam Ecclesiæ Dei pluri

num utilia & apprime laudabilia existant, ab omnibus Dei ministris æqualiter expedit observari. Hinc est, quod nos bonum civem utilitati, honestatiq. Reipublicæ nunquam refragari, sed sanctis patriæ legibus libenter obtemperare debere considerantes, ac totos statutorum, & decretorum prædictorum documentorumq. desuper confectorum & inde sequutorum tenores, de quibus plenam, & distictam informationem a præfato CAROLO Cardinale oretenus nobis factam accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio & ex certa scientia nostra omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta in provinciali synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita & publicata, ac pro ut illa concernunt, alia in dictis documentis contenta, in omnibus, & singulis Ecclesiis, Monasterijs, Prioratibus, Præposituris, Hospitalibus, & aliis piis locis Ecclesiasticis, secularibus, uel etiam regularibus commendatis, etiam nobis, & Apostolicæ sedi immediate subiectis, etiam nullius diocesis, aut aliter quomodocumque exemptis in universa provincia prædicta constitutis, ac per quoscumque earundem Ecclesiarum & locorum Prælatos, Abbates, Priores, Præpositos, Rectores, Superiores, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas seculares, aut illa ex concessione, uel dispensatione Apostolicâ in commendam aut administrationem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarii, Acoluthi, Cappellani, ac Romanæ curiæ officiales, etiam officia sua actu exercentes, etiam familiares nostri, & continui commensales, etiam veri & antiqui, aut alias in nostris, seu Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & prædictæ Sedis seruitijs & obsequijs insistentes, existant, quos omnes ratione beneficiorum quorumcumque personalem residentiam requirentium,

in

in dicta prouincia per eos quomodolibet obtento-
rum, & obtinendorum, sub sententijs censuris, &
pœnis a concilio Tridentino alijsq. factis canonibus
contra non residentes latis & impositis, ad personam
lem residentiam districte per locorum Ordinarios,
seu eorum in spiritualibus Vicarios generales dictæ
prouinciæ cogi et compelli uoluptus, nec eis con-
stitutionem se. re. Eugenij Papæ IIII. prædeces-
soris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis edi-
tam aut quæcumque priuilegia & indulta Apostoli-
ca etiam per nos ad id illis in genere, uel in specie
quomodolibet concessa desuper suffragari intelli-
gimus, uel alias quomodolibet exemptos, ac nobis,
et dictæ sedi, ut præfertur, immediate subiectos,
etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo ta-
men de prædicta prouincia existant, cuiuscumque
dignitatis, status, gradus, condicionis et præemi-
nentia fuerint, in omnibus, et per omnia integre,
ac sub sententijs, censuris, et pœnis, in eis forsi-
tan contentis, recipi, et admitti, obseruari, præ-
stari et debite executioni demandari, nec quem-
piam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptio-
nis, immunitatis, priuilegii, uel alio prætextu ex-
cusare debere auctoritate Apostolica tenore præsen-
tium, perpetuo statuimus, et ordinamus: dictaq.
prouincialia statuta, ordinationes, et decreta ad Ec-
clesias Monasteria, et alia loca, ac eorum Superio-
res, Capitula, et alias personas seculares huiusmo-
di extendimus, et ampliamus: Vniuersis earundem
Ecclesiarum, Monasteriorum Prioratum, Præpo-
siturarum, aliorumq. locorum Prælatis, Superiori-
bus, & Capitulis prædictis in uirtute sanctæ obedi-
tiæ districte præcipiendo, mandantes quatenus ea-
dem prouincialia statuta, ordinationes & decreta
iuxta eorum formam & tenorem in suis Ecclesijs,
Monasterijs & alijs locis publicent, & publicari, ac

per

per eorum Capitula, canonicos aliasq. personas sæ-
 culares huiusmodi integre obseruari faciant, alio-
 quin si super hoc per locorum Ordinarios moniti
 in præmissorum executione & obseruatione cessa-
 uerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu
 alias neglexerint, ipsum Metropolitanum uel gene-
 ralem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam
 seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino
 supplere uolumus, committimus & mandamus; nec
 non eosdem Superiores, Prælatos, ac Commenda-
 tarios, Capitula, canonicos, & personas sæculares
 prædictas ad præmissorum omnium obseruationem
 teneri & efficaciter obligatos esse, censurisq. & pœ-
 nis tam ecclesiasticis, quam pecuniarijs præfati C A-
 R O L I Cardinalis, ac pro tempore existentis Ar-
 chiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus
 Vicarij generalis arbitrio, moderandis, & applican-
 dis, ad id compelli posse. Sicq. per quoscumque Iu-
 dices & Commissarios etiam sanctæ Romanæ eccle-
 siæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis
 aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctori-
 tate, iudicari & diffiniri debere; ac quicquid super
 his secus a quoquam quauis auctoritate scienter uel
 ignoranter attentari contigerit, irritum & inane
 decernimus. Non obstantibus exemptionibus &
 immunitatibus alijsq. præmissis; necnon Eugenii
 Papæ IIII. prædecessoris huiusmodi in fauorem
 curialium dictæ sedis edita, alijsq. constitutioni-
 bus, & ordinationibus apostolicis, necnon ecclesia-
 rum & locorum prædictorum iuramento, confirma-
 tione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis,
 statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque,
 indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque Præ-
 latis, Capitulis, Superioribus, & personis alijsq.
 præmissis sub quibuscumque tenoribus, & formis,
 ac cum quibusuis etiam derogatorijs derogato-
 rijs,

rijs, alijsq. efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusq. & alijs decretis etiam iteratis vicibus, etiam per nos quomodolibet concessis; approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil penitus omissio, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VI. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

P I V S, P A P A V.

A D F V T V R A M R E L M E M O R I A M.

INTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes, & statuta, quæ tam in generalibus, quam Prouincialibus synodis, circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accipimus, nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, C A R O L O

sit. **Sanctus Prædicator Cardinali Borro-**
mæo nuncupato, qui etiam **Ecclesiæ Mediolanensî**
ex concessione & dispensatione Apostolica præfice-
dignoscitur, illi præsidente, quam plurima saluber-
rîma statuta, & decreta, ad honestatem, decorum,
reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon lo-
cum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in ec-
clesiasticorum sacramentorum administratione, mis-
sarumq. celebratione, obseruanda, ac sepulturas,
funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu
prædicationes, representationes, & picturarum de-
centias, archiuis, & alia ad scripturarum, iurium,
& aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruatio-
nem pertinentia, non minus religiose, quam sapien-
ter ordinata fuerint; quæ cum non solum licita &
honestæ, sed etiam ecclesiæ Dei plurimum utilia,
& apprimè laudabilia existant, ab omnibus Dei Mi-
nistris, tam regularibus, quam secularibus, æqua-
liter expedit obseruari. Hinc est, quod nos toto sta-
tutorum, & decretorum prædictorum, documento
rumque desuper confectorum, & inde secutorum
tenores, de quibus plenam, & distinctam informa-
tionem, a præfato C A R O L O Cardinali orato-
ris nobis factam, accepimus, præsentibus pro suf-
ficienter expressis habentes; ac omnia & singula sta-
tuta, ordinationes, & decreta supradicta in Prouin-
ciæ synodo Mediolanensî sic, ut præfertur, edita & pæ-
blica, ac, prout illa concernunt, prædicta in dictis
documentis contenta, in Mediolanensî ciuitatis
diocesis, & totius Prouinciæ omnibus & singulis re-
gularium personarum utriusq. sexus ecclesijs, Mo-
nasterijs, Domibus quorumcumq. etiam Cister-
ciens. & Humiliatorum ordinum, & alijs regulari-
bus locis, etiam nobis & apostolicæ sedi immédia-
te subiectis, etiam nullius diocesis, in uniuersa Pro-
uincia prædicta constitutis, ac per quoscumq. eccle-
siarum,

fiarum, Monasteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum huiusmodi Superiores, etiam generales, ac illorum utriusque sexus personas districte obseruari uolentes: Motu proprio & ex certa nostra scientia, eidem CAROLO Cardinali per presentes committimus & mandamus, quatenus omnes & singulos dictarum ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & regularium locorum Superiores, etiam generales, & personas regulares, etiam exemptas, utriusque sexus, ut infra sex menses post presentium publicationem, omnibus & singulis statutis, ordinationibus, & decretis predictis realiter & cum effectu parere debeant, auctoritate nostra, moueat, & requirat: Et si ipsi sic moniti, ut præfertur, parere in omnibus, uel in aliquibus distulerint, uel neglexerint, dictus CAROLVS Cardinalis, post lapsum dictorum sex mensium, nobis quamprimum significare & referri curet, ut opportunum desuper remedium, prout nostro incumbit officio, in his quanto citius adhibere ualeamus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus, aliisque præmissis, & apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, locorum, Monasteriorum, Domorum, eorumdemque Superiorum, & ordinum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque ordinibus, Prælati, Superioribus etiam generalibus, conuentibus, & personis, aliisque præmissis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatorijs derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis, etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti eorum derogatione, de illis eorumque to

sis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiui-
dua, non autem per clausulas generales, idem impor-
tantes, mentio, seu quavis alia expressio habenda,
aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda fo-
ret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, ni-
hil poenitus omisso, & forma in illis tradita, obser-
uata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter ex-
pressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore
permaneris, hac uice duntaxat specialiter, & ex-
presse derogamus; ceterisq. contrariis quibuscum-
que. Dat. Romae apud sanctum Petrum sub annulo
Piscatoris, die xxvii. Iunii. M. D. L X V I. Ponti-
ficatus nostri anno primo.

Cz. Glorierius,

OS CAROLVS BORRHO-
MAEVS, miseratione diui-
na, S. R. E. tit. sanctæ Pra-
xedis, Presbyter Cardina-
lis, Archiepiscopus Mediolanensis,
ex mandato, quod a Sanctissimo D.
N. PIO Papa V. suis his supra pro-
ximis litteris, die x x v i i. Iunij datis,
habuimus, Apostolica eius auctorida-
te, omnes & singulos Monasterio-
rum, & regularium, quæ Mediolani,
& in nostra dioecesi, ac prouincia sunt,
locorum Superiores, etiam Genera-
les, & personas regulares, etiam exem-
ptas, utriusque sexus, requirimus, ac
semel, iterum, tertio, trinaq. hac mo-
nitione præmissa, monemus, ut quæ-
cumque constitutiones, & decreta,
hac Prouinciali synodo a nobis confe-
cta, illis litteris expressa continentur,
iis ad sex menses, postquam in lucem
edita sunt, re ipsa omnino obtem-
perent. quod si qui ex iis facere negle-
xerint, uel distulerint; eos omnes &

singulos monitos esse uolumus, con-
fecto illo sex mensium spatio, nos,
quemadmodum mandatum est, id
Sanctissimo D. N. quam primum si-
gnificandum, ac referendum curatu-
ros, ut eius Sanctitas pro summo suo
Pastorali officio, & ea singulari, qua
tenetur, restituendæ iamdudum laba-
scentis ecclesiasticæ disciplinæ cura,
ac sollicitudine, opportunum huic rei
remedium, ea, qua solet uigilantia, ad-
hibeat. Datum ex nostris Archiepisco-
palibus ædibus, die septimo Septem-
bris. M. D. LXVI.

Concordat cum originali.

*In cuius rei fidem; & testimonium subscripsi
Ego Christophorus Venegonus, curia Archi-
episcopalis Mediolanensis notarius.*

INDEX RERVM OMNIVM, quæ hoc constitutionum libro continentur.

A.

- ABBATES** oneribus ecclesie, eorum ad
administrationi commissis satisfaciant. 149
- Abbatissa**, uide Præfata monialium.
- Abortum procurantiam absolutio**, Epi-
scopo reseruata. 43
- Absentes inferiores curati**, a quibus ad Episcopum
deferendi. 84. ob eorumq. absentiam, qua poena pu-
niendi. 80. 82
- Absentia Episcopi** a quibus, & cui significanda. 80.
ijsq. sine licentia absens, qua poena mulcandus. 79
- Absentia causam** quos Episcopus docere debet. 80
- Absentia facultas** a quo petenda. 80. studij causa qui-
bus condicionibus datur. 82. & 3. concessa, Episcopo
intra duos menses exhibenda. 78. eius licentia qua
in re non pro fit. 104
- Absentibus ad residendum tempus præstitutum**. 82,
eius rei causa edictum proponendum. 81
- Absentium a suis ecclesiis, tam Episcoporum, quam
inferiorum curatorum fructus Hospitalibus attri-
buti.** 79. 80. eorum exigendorum cura ad quos per-
tineat. ibid.
- Absolutio confessione** quibus & quo casu aliquando
non danda. 43. 44. uide confessio.
- Absinentia in quadragesima**, uide quadragesima.
- Abusus quauis causa in indulgentias introducti a Me-
tropolitano ad Sum. Pontificem deferendi.** 215. in
nouæ Missæ celebratione tollendi. 35. 36
- Abutentes Eucharistiæ, & sacris rebus ad magicas ar-
tes, non absoluenti, nisi ab Episcopo.** 44

Abu-

- Abtentibus sacra scriptura occurritur. 5
- Accessu ad iudæorum synagogas, conuiuia, nuptias, dies festos, christianis interdicitur. 208
- Acoluthi functiones. 117
- Actio gratiarum in mensa. 66
- Actiones & repræsentationes sacrae ne agantur. 16
- Actiones in processionibus pro foribus ædium, & in uia prohibentur. 132
- Addicta sacris ad profanum usum non commodentur. 131.
- Aditus & usus Hospitalium circulatoribus, & alijs eiusdem generis nebulonibus patere non debet. 164
- Aditus & fenestrae in monialium monasterijs, per quas in externam ecclesiam introspecti potest, obstruantur. 190
- Aditus ad monialium monasteria uisis docendi causa ueratur. 196. & quo casu aliquando, & cui permittitur. ibid.
- Aditum caponatum clericis interdicitur. 76
- Administrandis & conseruandis bonis & iuribus ecclesiasticis ratio multiplex præscripta. 140. 141. & seq.
- Administratio baptismi quando domi permittitur. 25. a quibus instante periculo ea fieri licet. uide baptismus.
- Administratio sacramenti confirmationis, uide confirmatio. Extrema unctionis, uide, extrema unctio. Sacri ordinis, qualis, uide sacer ordo.
- Administratio piorum locorum, quæ & qualis. 160. 161. & seq.
- Administration ratio a quibus monialibus, & quibus reddenda. 176
- Administratores piorum locorum iurati munus suum exequatur. 161. omnium bonorum, & curium inuentarium conficiant. 141. eorum locorum fructus quo modo, & quibus distribuant. 162. eorumq; fraudi occurritur. ibid. exigant fructus pijs locis, & fabricis

- bricis attributos non residentium. 80
- Admissionis puellarum ad religionem suscipiendam
præscriptus modus. 177. 178. & seq.
- Aduentus diebus Dominicis Episcopi solemni Missæ,
ac diuinis officis intersint. 137. hoc tempore paro-
chi prædicent.
- Adulterantium stateras, mensuras, absolutio, Epi-
scopo reseruata. 44. Aduocati in foro Episcopi quo
iureiurando obstringendi. 100. miserabilium perso-
narum constituendi. 106
- Aduocationis officium in foro sæculari clericis pro-
hibetur. 77. quibus ex causis permittitur. ibid.
- Aedes canonicales restituendæ. 74. a canonicis habi-
tandæ. ibid.
- Aedes clericales. ibid.
- Aedes ecclesiarum quibus non locandæ. 73. a mulieri-
bus non incolendæ. ibid.
- Aedium Episcopi ornatus qualis. 65
- Aedificatio monialibus prohibita. 177
- Aedificatio Oratoriorum. uide Oratoria.
- Aedificiorum magnificentia Episcopis uetatur. 72. cle-
ricis item. 73
- Aegris confessio a medico & parocho suadenda. 40. &
quæ ijs in culcanda. 41
- Aegrotantium monialium curæ Præposita qualem se
illis præbeat. 177. earum cura. ibid. uide moniales. 77
- Aegroti a parocho inuisendi. 25
- Aetas nouitij ad professionem admittendis præscri-
pta. 181. puellis item ad religionem. 178
- Aetatis inquisitio, ab eo, qui creandus est Episcopus.
53. uide inquisitio.
- Affectatæ sordes in habitu clericali ne appareant. 71
- Agri ecclesiæ iudæis non locandi. 209
- Aleatores publici grauius puniendi. 154. qui item
aleatoriam exercent, & qui intersunt. ibid.
- Alexæ ludo clericis interdictum. 75

Alexandri III. Constitutio.	23
Alienatio fructuum ecclesiæ pendentium uetatur.	145
Alienatio monialibus prohibita.	177
Alienæ diœcesis clerici. uide clericis.	
Allegoriarum usus qualis.	9
Altare maius ornandi cura.	110
Altaria sub dio sepicienda. 128. ne spolientur, cura est ecclesiæ custodum. 115. non consecrata, in uisitatio ne consecranda. 91. eorum ornamenta. uide ornamenta.	
Altaribus in ecclesia adherere uetitum.	128
Ambiguarum res & obscuræ in sacra concione prohibentur.	11
Ambitiosa petitio beneficij ecclesiastici prohibetur.	56
Ambitiosæ in mortuorum corporibus decorandis arrogantiæ occurritur.	140. 141
Ambitus monialibus uetatur.	168
Amiffas res qui sciens, & monitus non indicarit, quando non absoluendus. 43. uide confessores.	
Angelicæ salutationis explicatio concionatoris est. 11	
Animaduersio in clericum, qui maledixerit Episcopo. 63	
Animalium locationes, societates, quæ usuram faciunt, prohibite.	158
Anni quattuor temporibus ieiunium seruandum.	45
Anniuersaria mortuorum pietatis ratione a parochia suadenda.	134
Anniuersariæ exequiæ pro mortuo Episcopo, quotannis, & quamdiu, & cuius sumptibus faciendæ. [134	
Annuli ad magicos & superstitiosos usus uetantur.	18
Annulus clericis prohibitus.	72
Annulus Episcopalis.	63
Antonina, uide summa.	
Apocrypha e diuinis officiis tollenda.	118
Apocryphorum librorum historiæ concionanti uetantur.	10

Apoptata moniales ad sua monasteria redire cogenda.	
192. in Conuertitarum numerum quando adscriben	
da. <i>ibid.</i>	
Apparatus Episcoporum in Episcopalibus ædibus,	
qualis.	65
Apparatus sumptuosi in die festo monialium prohi-	
bentur.	206
Apparatus & ornatus sepulchrorum amoueat.	140
Applicatio beneficiorum simplicium Seminario facien-	
da.	51.52
Approbandis confessoribus, quæ ratio ab Episcopo	
habenda.	42
Approbatio eorum, qui monialibus inserviunt, ad	
quem spectet.	206
Aqua baptismalis, uide fontes.	27
Aquæ benedictæ sæpius renouanda cura.	110
Arbores iniuriæ causa incidentium absolutio Episco-	
po reseruata.	44
Archidiaconi munus suum ipsi obeant 102. eorum of-	
ficiu in describendis clericorum nominibus.	48.
eo de genere liber diligenter ab eis custodiendus.	
49. uide liber. ad eos, qui in diocesi sunt, deferen-	
dum Vicarij foranei munus.	87
Archipresbyteri. 102. qui in diocesi sunt, Vicarij fora-	
nei munus ijs deferendum.	87
Archiuij in cathedralibus & collegiatis ecclesijs insti-	
tutio. 142. eius occludendi ratio. <i>ibid.</i>	
Arioli coercentur.	18
Arma clericorum, quæ.	75
Arma familiaribus Episcopi prohibentur. 67. Clericis	
item.	75
Armilla clericis interdicta.	72
Ars medendi clericis prohibita.	77
Artes bonæ instituendæ, uel renouandæ, studio ma-	
gistratum & principum.	154
Artes quæ clericis permissæ.	77

Q 4

Artes

Artes magicæ uetitz. 17
 Artifices famulos blasphemos eiiciant. 20
 Artium illiberalium exercitatio diebus festis prohibi-
 ta. 20
 Aſſecla ſcœminarum ne ſit clericus. 78
 Aſſignatio proprii muneris dignitatibus, & officijs, a
 quib. facienda. 103
 Aſſiſtens ſacerdos, qui, & eius officium. 126
 Aſſiſtendi munus qui præſtare debent. 126. quibus ac
 tribuendum ibid. ab eo qui immunes. ibid.
 Aſtrogorum licentia, & eorum, qui illos conſultunt,
 coercetur. 18
 Atrium canonicatum ædium. 74. eius ianua quota ho-
 ra claudenda, aperiendaue. ibid. in eccleſiarum a-
 trio nihil uenale proponatur. 129
 Atributio fructuum reſiciendis & ornandis eccleſiis. 81
 Auaricia iudæorum ſtudio principum coercenda. 210
 Auguria. auſpicia uetantur. 18
 Aula Episcopis uetantur. 64. auro, argento ornata.
 ibid. acu picta, uide ſupellex.
 Auerſus ab Euchariſtiæ ſacramento, in eccleſia ne quis
 ſedeat. 128
 Auri, argenti uſu quibus interdicitur. 154

B.

Baliſta clericis prohibita. 75. in eccleſiam ne inferatur.
 129
 Baptiſmalis aquæ fontes. uide fontes.
 Baptiſmus domi prohibetur. 25. quo caſu permittitur.
 ibid. a quo tum adminiſtrari poteſt. ibid. eius forma.
 ibid. in eo quales compadres eligendi. 26. qui non
 admittendi. ibid. ab ijs nihil donandum. ibid. ante
 nonum diem infans baptizandus. 25. baptizatus
 recte domi, in eccleſia poſt ſiſtendus. ibid. baptiza-
 tum infantem in altare collocandi conſuetudo tol-
 lenda. 26. baptizatus iudæus cuius curæ tradendus.
 26.

26. quorum consuetudine non utatur. 129. de baptizatis librum parochus habeat. 27
- Barba a clericis non studiose nutrienda. 70. a superiore labro recisa. ibid.
- Bellaria in mensa Episcopi prohibentur. 66. idem ad clericos pertinet. 72
- Benedictio in mensa. 66. 72
- Benedictio sponsorum quando facienda. 152. non procrastinanda. ibid.
- Beneficia ecclesiastica obtinentes hospitalitatem exercent. 147. uide hospitalitas, inuentarium cōficiant. 142. uide inuentarium.
- Beneficia simplicia Seminario applicanda. 52. quæ uniri non prohibentur. 104
- Beneficia obligantes in eorum gratiam, qui simoniace contrahunt, ut simoniaci puniendi. 55
- Beneficiati collegiatarum una cum earum præfectis processiones obeant. 138
- Beneficij collati litteris conficiendis merces notario præscripta: uide Notarius.
- Beneficijs quibuscumque immunibus pristina munera restituenda. 103. 104. quibus residentia debeatur, etiam si curata non sint. 84. iis conferendis & accipiendis præscripta ratio. 52. 53. & seq.
- Beneficium ecclesiasticum nulla ambitione quærendū. 56. eius conferendi ratio præscripta. 53
- Bibendi usus in ecclesia contrahendis matrimonijs nõ adhibendus. 152
- Bibliam clerici quattuordecim annorum habeant. 69
- Bibliopolæ regulas indicis seruent. 5
- Bibliothecæ qua ratione uisitanda. 94
- Birretum crocei coloris iudæi ferant. 208
- Birretū in altari a sacerdote celebrāte poni uetatur. 37
- Birreto clericali in choro utendum, non pileo. 123
- Blasphemandi temeritas coercetur. 108
- Blasphemans clericus qua pœna puniendus. 109

- item ibid.
- Blasphemi accusandi. 19. eos accusantibus indulgentiæ tributa. 20. serui domo eiiciendi. ibi, quando ad sacram communionem & confessionem non admittendi. 29. iis pro modo culpæ pœnæ propositæ. 19. grauis pœna a confessore imponenda pro ratione culpæ. 19
- Bona Apostatarum monialium post earum obitum cui restituenda. 192
- Bona ecclesiastica in quem usum conuertenda. 146. ea occupantes. 151. quibus ea non locanda, aut in emphyteosim danda. 144. non pignori, neq. locationi iudæis danda. 209. iis conseruandis, dispensandisq. præscripta ratio. 141. 142. & seq. feudi nomine datis, conseruandis modus præscriptus. 144. quouis modo caducis factis, caducitatis pœna quomodo remittenda. 143. eorum locationes, quæ ab Episcopo recognoscendæ. 144. inuentarium quibus in ecclesiis conficiendum. 142
- Bona monasterija Præfecta & monialibus quomodo alienari, locari non licet. 177
- Bona piorum locorum quibus non locanda. 162. quomodo. ibid.
- Bonifacij VII. constitutio. 105
- Bruta ab ecclesia expellendi cura. 117
- Boues in monasteriis monialium non alantur. 117

C

- Cadavera in ecclesiam quo tempore non inferenda. 135
occisorum a iudicibus & a notariis maleficiorum in ecclesia non inspicienda. 130
- Cæremonix in Missæ celebratione quæ seruandæ, 35.
36. in exorcismis fontium, & sponzorum benedictionibus. 24. quæ canonicis & ceteris clericis in diuinis officiis præscriptæ. 121. 122. & seq.
- Cæremoniarum magister, uide magister.
- Calcaria inaurata Episcopis prohibentur. 64

Calcei clericorum quales .	72
Calendarium dierum festorum .69. cuius cura eden- dum .	118
Calices ad sacrificium Missæ quales .	35
Calice consecrato uinum populo, sumpta Eucharistia, ne præbeatur .	30
Caligæ clericorum .	72
Cambia quæ uerantur .	156
Camisæ clericorum. 71. collare. ibid.	
Campanæ pulsandæ officium. 110. eius sonitu ad profe- quendam sacrosanctam Eucharistiam præmonendus populus. 31. diuina officia significanda. 121. eius usus ad supplicii significationem non adhibendus .	115
Cancellariis Episcoporum modus præscriptus .	99
Cancellus monialium intimus, qualis .	189
Candelæ in Missa quousque non rettinguendæ . 38. ea- rum numerus & ratio . 119. ad diuina officia qui eas præparet. 110. in mortui funere sacrificiæ addicuntur. 137. & in quem usum. ibid. eas Rectoribus ecclesia- rum uendere non licet. ibid. neque in ecclesia uendi- tentur sacerdote rem diuinam faciente .	38
Canes ab ecclesia eiiciendi cura. 117. uenatici in eccle- siam ne inducantur .	128
Canones pænitentiales sciant confessores .	44
Canonicæ ædes restituendæ. 74. a canonicis habitan- dæ. ibid.	
Canonicatibus ordo sacer non annexus, annectatur . 107. annexi ordinis munus per eos præstandū . ibid.	
Canonicæ horæ, uide horæ .	
Canonici processionum munus obeant . 131. a quibus absentiæ facultatem petant. 104. qua in re ijs absen- tiæ licentia non profit. ibid. non residente Episcopo Metropolitanum certiozem faciant. 80. tres initio an- ni in cathedralibus ecclesiis cur deligendi . 102. suū munus ipsi obeant. ibid. in canonicalibus ædibus ha- bitent. 74. quo tempore Capitula non habeant. 108.	

- in choro una cum aliis canant. duo ex iis ab Episcopo adhibendi ad assignandum singulis in ecclesia dignitatibus proprium munus. 103. ad ordines annectendos. 108. ad attribuendum assistendi munus. 125. ad archidiaconum constituendum. 141. bonorum & iurium ecclesie inuentarium conficiant. ibid. his sacras conuersiones audiendi dies prescribuntur. 14. eorum in diuinis officijs, & celebrante Episcopo munus. 107. in eo deducendo officium. 127. eorum pactio, collusio, remissio sublatã. 105. quando permittitur. ibid. ex iis constituatur hebdomadarius. 107. quando distributionibus multentur. 107. 108. 121. 123. 124. 131. hora iis prescripta, qua conueniant ad diuina officia. 122. ad supplicationes. 131
- Canonice hebdomadarius, uide hebdomadarius.
- Cantores clerici. 121. quibus uestibus in choro induti. ibid.
- Cantus in diuinis officijs qualis. 120. 123
- Cantu profano monialibus interdicitur. 183. figurato item, præter organiciam. 197. is in die festo ecclesie monialium non adhibeatur. 206
- Capitula quo tempore a canonicis non habenda. 108
- Capituli officium Episcopo non residente. 80. eo mortuo, quale. 134. 135
- Capituli thesaurarius, uide thesaurarius.
- Capitulum quibus in rebus ab Episcopo adhibendum. uide Canonici.
- Cappellani monialium quales. 123. a quibus deligendi. ibid. regulæ iis prescriptæ. ibid.
- Capse in singulis monialium monasterijs constituantur ad usum communis pecunie conseruandæ. 176. earum claudendarum & aperiendarum ratio. ibid.
- Carcer a quibus, & quo tempore uisitandus. 101. eius custodibus taxa prescripta. 100 qui carcere tenentur, qua ratione res eorum seruandæ. 101. cibus a quo iis suppeditandus. ibid.

- Carta notariorum qualis 99
- Casus Episcopo referuati. 44. eos apud se descriptos habeant confessores 41
- Casus conscientie clerici a quibus percipiant 41
- Casus, qui usuram sapiunt. 156. 157. & seq.
- Catechismus ad parachorum usum. 25
- Catechumeni quo modo ad baptismum admittendi
 211. quando baptizati, cuius curae committantur. ibid.
 quorum consuetudine non utantur. 211. diebus festis
 que munera obeant. 211. domus ad eorum usum para-
 ta. ibid.
- Catellus monialibus prohibetur 105
- Cathedralis ecclesia primum uisitanda . 90. si tenuis,
 huic rei consultum. 215. in administratione sacramen-
 torum non discedat a ritibus Romane Ecclesie . 24
 in earum uisitatione que dispicienda. 90. in ea peni-
 tentiarius instituendus. 41. prebenda theologalis. 7.
 archiuum. 141. si nullae, aut tenues in ea distributio-
 nes, quo modo pronisum. 185. in eius sacristia cellu-
 lae ad quem usum constituendae. 37. tres in ea ex Ca-
 pitulo ad quem usum deligendi . 84. certo eius loco
 hae constitutiones asseruandae 215
- Cauponarum aditus, & usu clericis interdicitur. 76. mere-
 tricibus in eis pernoctare, nisi itineris causa 153
- Caupones, & alii, qui circulatorum & id genus homines
 recipiunt, puniendi 154
- Celebratio Missae, uide Missa.
- Celerarum officio que moniales non fungantur. 170. ad-
 ministrationis suae rationem perscriptam habeant
 176. quo tempore reddant. ibid. uide scriba.
- Cellae monialium apertae. 188. a Discreta uisitandae. ibi.
 eas Praefecta quam ob causam inquirat 187
- Cellulae in sacristiis constituendae ad sacerdotum me-
 ditationis usum 37
- Cerei, & alia id genus in funere mortuorum, addicta sa-
 cristiae. 137. uide Rectores. in exequiis mortui Epi-
 scopi,

- scopi, quot accendantur, & cuius sumptibus . 134
- Chiromantia uetita . 17
- Chirothecæ a sacerdote celebrante in altare non ponantur . 37
- Choreæ diebus festis uentur. 21. in nouæ itē Missæ celebratione . 35. clericis prohibetæ. 208. cum iudæis item . 75
- Chorus quo modo constituendus . 119. in eo ministri quo habitus induiti, ibid. quo modo uersandum. 123. recedendum ab eo . 124
- Chori magister, uide magister chori, seu præsidens .
- Chrisma an recte conseruetur, & suo tempore mutetur. 93. a laicis in baptismo non attingatur. 27. eius consecrationi qui interfint. ibid. tempus administrationis a parocho denunciandum . 28
- Christiani iudæis medicis non utantur. 209. neque eorum opera matrimonijs contrahendis. ibid. nec apud illos cibum capiant . 208. neq. cum illis contrahant diebus festis. 209. in eorum famulatu non sint. 208. ad eorum dies festos & synagogas non accedant . ibid. cum eis non ludant; non choreas ducant. ibid.
- Christianæ mulieres iudæarum opera non utantur ad fucum & ornatum. 208. non earum nutrices . 209
- Christianorum dignitates & officia iudæis obtinere non licet. 209. uide iudæus .
- Chrysostomi liber de sacerdotio parochis proponitur. 69.
- Cingari .)
Circulatores .) eiciendi . 154
- Clatri lamina quemadmodum compacta in ædibus monialium . 204
- Clausura monialium. 188. eiusq. tuendæ diligens præscripta ratio. 189. 190. & seq. uide ostia, fenestræ, cancelli, uirgæ ferreæ, clatri lamina, fenestellulæ .
- Clericalis habitus & clericis induendus. 70. non sordidus. 71. tonsura deferenda. 70. eius forma, ibid.

- Clericalium ædium habitatio, locatio quibus prohibentur. 73
- Clericatus functiones minorum ordinum quo casu imponendæ. 104
- Clerici singulis mensibus semel saltem communicent. 62. eius officii a parochio admonendi. ibid. a quibus casus conscientie percipiant. 41. quot in conuiuio mensa. 76. in itinere cum mulieribus in cauponis ne discumbant, ibid. iis præscripta mensis ad referendam nomen suum in librum de clericis. 48. quæ omnino prohibita. 71. 72. & seq. aduocandi & procurandi officium quibus ex causis peemititur. 77. horas canonicas intermittentibus pœna proposita. 68. studii causa absentibus præscriptæ condiciones. 82
- Clericis alienæ diœcesis celebratio Missæ prohibetur sine testimonialibus litteris. 33
- Clericis rusticianis diuersoriû in urbe constituendû. 76
- Clericis quattuordecim annorum libri ad legendum præscripti. 69
- Clericorum uita qualis. 60. uestitus & cultus. 69. 70. uia toria uestis. 72. coma, barba. 70. mensa, suppellex. 72. arma, uide arma. seminarum. uide seminarium.
- Clericus maledicens Episcopo, punitur. 63
- Clerus in funere quem ordinē seruet. 136. diœcesanus uiros eligat, qui urbanis congregationibus intersint. 146
- Cœmentum dirutæ ecclesiæ & sacelli ad profana ædificia non adhibendum. 128
- Cœmiteria. uide sepeliendi mos. in ijs nihil uenale proponendum. 128
- Collatio beneficiorum qualis. 52. uide beneficium, simonia. 33
- Collectæ in missa quot dici possint. 35
- Collegiatarum uisitatio. 90. in earum sacrificiis cellula constitutendæ. 37. præbenda theologalis institutenda. 7. Archivium constituendum. 142. inuentarium. ibid.

ibid. in earum certo loco hæc constitutiones afferuntur. 215. si in his tenues, aut nullæ sint distributiones, huic rei consulendum. 185. unde præpositus seu Præfectus.

Collocutio cum externis, moniali prohibetur. 194. quando, & quo modo permittitur. 195. quo potissimum tempore utatur. ibid. sacerdoti quando prohibita. 37

Collusio canonicorum sublata. 105

Colloquia canonicis in choro prohibita. 123

Colloquium cum mulieribus in ecclesia vetitum. 128

Color in uestitu clericorum qualis. 71. eius varietas in Episcopi sapientissimi, nulla. 64. quo colore eius familiaræ uestes. 67. quo puellæ in monasterijs utantur. 200. quo biretum iudeorum. 208. quo in em iudearum capitis integumentum, ibid.

Comædiæ clericis prohibita. 75

Comestiones confraternitatibus tollenda. 165

Comitatus Episcopi uisitantis. 94

Communiã de ratione diuinorum officiorum. 118. de ministris. 101

Communis uitæ monialium usus. 185

Commatres. 27. 28

Compatres quales in baptismo deligendi. 27. qui non admittendi, ibid. nihil dent susceptis baptismo infantibus. 27. neque in confirmationis sacramento. 28. quid pro officio suo præstare debent. 27

Concilij Tridentini decreta a concionatoribus populo inculcanda. 12. diocesana synodo recipienda. 2. eiusdem decretum contra occupantes bona ecclesiastica. 146. quibus diebus communi lingua populo recitandum. 146

Concilium Tridentinum de prædicatione uerbi Dei. 7. de editione & usu sacrorum. 6. de obseruandis in celebratione Missæ. 37. 33. de dignitate ab Episcopo retinenda. 62. de ciborum delectu. 45. de habitu clericali

ricali fumendo. 70. de Seminario clericorum. 49. de
 pœnitentia publica. 45. de ratione in conferendis or
 dinibus. 48. de examine eorum, qui præficiendi sunt
 parochialibus ecclesiis. 58. qui cathedralibus. 59. de
 vicariis Perpetuis. 207. de præbēda theologali. 7. de
 uita & honestate clericorū. 60. de residētia. 79. de in
 uocatione sanctorū. 14. de decimarū solutione. 146.
 cōtra occupātes bona ecclesiastica. ibid. de uisitatio
 ne. 89. 94. de litteris dimissorijs. 99. de formula diui
 nis officijs præscribēda. 102. de reformatione matri
 monij. 152. cōtra abutētes sacra scriptura. 5. de quar
 ta funeralium. 137. de hospitalibus & pijs locis,
 192. de hospitalitate, exercenda. 148. de piorum lo
 corum administrationis ratione reddenda. 162. de
 puellis ad religionem admittendis. 178. 181. de noui
 tijs ad professionem recipiendis. 181. de monialium
 numero. 167. de ætate Præfectæ monialium. 169. de
 locationibus bonorum ecclesiasticorum. 137. de u
 nionibus recognoscendis. 144

Concionatores, quales. 12. monialium. item. 202. a qui
 bus deligendi. ibid.

Concionatores semel in mense saltem ab Episcopo in
 uniuersam diœcesim mittendi. 9. a quibus sustentan
 di. ibid.

Concionator fabulas uitet. 10. quæ miracula non nar
 ret. ibid. hæreticorum argumenta omittat. ibid. quan
 do, & qua ratione referat. 10. res dubias & obscuras
 uitet. ibid. inanes quæstiones fugiat. 11. paupertatis
 nomine quando neminem commendat. 13. prauas
 consuetudines reprehendat. 11. Dominicam oratio
 nem, Angelicam salutationem, sacramentorum uim
 explanet. 11. qui doctrinam christianam iudæis præ
 dicet. 210

Concionatoribus quando cum monialibus colloqui
 non licet. 202. ratio quædam prædicandi proposita.
 9. 10. & seq. ut supra.

- Concionatoris est admonere abutentes sacra scriptura .
 6. eius officium in exagitandis uitiiis. 11. quale in mo-
 nendis Prælatiis. 11. quæ eius ratio in docendo & mo-
 nendo populo. 11. qui modus in Saluatoris passione
 exponenda. 16
- Concio sacra quo tempore habenda. 13. in Missa a pa-
 rocho non omittenda. 37. in Missa conuentuali. 37.
 in funere qualis. 139
- Conciones sacræ a quibus assidue audiendæ. 13. iis au-
 diendis loca mulierum distincta. 14. earum ad iudæ-
 os præscripta ratio. 211
- Conditiones in licentiis non residentium studii causa,
 quæ. 83
- Conducere aliena prædia clericis prohibitum. 77
- Confessio peccatorum quo modo facienda. 42. paro-
 cho semel in anno. 42. ægris a medico, & parochio
 suadenda. ibid. a sacerdotibus singulis saltem hebdo-
 madis facienda, etiam si mortalitèr non peccarint.
 36. quo loco non audienda. 41. 42. a quo audiri non
 possit. 41. usque ad hebdomadam sanctam non diffe-
 rensa. 42
- Confessio in Missa nõ inchoanda nisi omnibus ad Mis-
 se ministerium necessariis præparatis. 38. flexis ge-
 nib. in ea sint fideles, ibid.
- Confessiones mulierum, uide mulierum.
- Confessionis locus, ubi moniales confitentur, qualis.
 203.
- Confessores, quales. 41. Episcopi iudicio probandi. 41.
 canones pœnitentiales sciant. 44. quos non absoluât.
 43. casus reseruat apud se scriptos habeant. 41. mo-
 neant quam graue peccatum sit, abuti sacra scriptu-
 ra. 5. eorum nomina sacrilitæ foribus proscribenda.
 41. sedes in ecclesiis constituendæ, ibid. diligentia in
 examinanda fœneratorum conscientia. 43
- Confessores monialium, quales. 204. a quo probati. ibi.
 quando mutandi. ibid. septa monasterii sine permissu
 superio-

- superioris non ingrediuntur. *ibid.* in earum monasterijs non morentur, non cibum capiant, non cubent. 204. alia regulæ iis præscriptæ. *ibid.* mortua moniali quomodo septa monasterii ingredi possint. 177. eorum cautio in imponendo nouitiæ puellæ nomine. 180. semel legant & explicent monialibus decreta in his constitutionibus ad eas pertinentia. 207. 208
- C**onfirmationis sacramentum cui non præbeatur. 28. in uisitacione si opus erit ministretur. 90. iterari nefas est. 28. eius uis a parochio explicanda. *ibid.* administrationis dies denunciandus. *ibid.* nihil a compatribus largiendum. 28. confirmati, eorumq. compadres a parochio describendi. *ibid.*
- C**oniectores somniorum coercentur. 17
- C**onseruandis & dispensandis bonis Ecclesiasticis ratio multiplex præscripta. 140. 141. uide bona ecclesiastica.
- C**onspectus e uicinis ædibus in monialium monasteria prohibetur. 191
- C**onstitutiones has clericus quattuordecim annorum habeat. 69. moniales frequenter legant. 207. populo concionatores inculcent. 12. earum interpretatio ad quem spectet. 212. eæ proxima diocesana synodo publice recitentur. 214. quo loco asseruentur. *ibid.*
- C**onstitutiones ecclesiarum cathedralium & collegiatarum recognoscendæ, an ulla in re repugnent Tridentini concilii decretis. 214
- C**onstitutiones aliquæ ordinis sui a monialibus quoti die legendæ. 207. 203
- C**onstitutiones Innocentii. III. 40. 64. Bonifacii. VIII. 105. Alexandri. I I I. uide Alex. concilii Viennensis 49. 161. Leon. X. 6. 18. 68. Pauli. I I I. 211. Pii. I I I. uide Pii.
- C**onsuetudo edendi, bibendi &c. in sacris supplicationibus & suburbanis ecclesiis uisitandis, tollenda. 133. in ecclesiis bibendi. 152. cyathi frangendi in contrahendis

hendis matrimoniiis .	ibid.
Contractus libellarii, qui prohibentur .	158
Contractus uetiti .	157. & seq.
Controuersia de priori loco in processionibus a quo tollenda .	132
Controuersis, quæ in mortuis efferendis inter parochos sæculares, & regulares oriuntur, occurritur .	136.
Contumacia monialium punitur .	89
Contumaciæ non residentium occurritur .	81
Conuersis monialibus regulæ præscriptæ .	199
Conuiuia in Missæ nouæ celebratione tollenda. 35. iudæorum, christianis prohibita . 208. quibus clerici non intersint, 76. quando & quot interesse possint .	ibid.
Corporalia munda in Missæ celebratione .	35
Corporis Christi sodalitates in parochiis instituendæ .	31.
Crucis in processionibus quo modo a clericis ferantur. 132. singularum ecclesiarum clericis in funere præferantur .	135
Cubare in foresteriis monialium prohibetur .	204
Cubicularii Episcoporum nihil a clericis accipiant, quibus ordines conferuntur .	48
Cuitellus ad domesticum uitæ usum clericis permittitur .	75
Cultus dierum festorum. 20. uide festorum dierum .	
Cultus diuinus, absentibus ecclesiæ ministris, ne deferatur, prouisum .	104
Cultus ecclesiarum, uide ecclesiarum .	
Cura quæ æ grotis monialibus præstetur .	197
Cura & tutela clericis prohibita .	77
Curatæ ecclesiæ, uide parochiales .	
Curati ubi habitent. 74. quibus in diocesi obtemperet, 89. quoties in hebdomada Missam celebrent, 62. ad funus & alia officia uocati, quando a suis ecclesiis	non

non recedant. 42. uide Rectores, presbyteri, sacerdotes & clerici .

Custodes ecclesiæ obseruent contra decorum ecclesiæ delinquentes. 115. quæ ornamento ecclesiæ officiunt, prohibeant, & arceant . ibid. in ecclesia pernoctari non patiantur, ibid. uigilet, ne altaria spolientur. ibi.

Custodes bestiarum, monente parochio, diebus saltem festis Missam audiant . 39

Custodes carceris, uide carcer .

Cyathi frangendi usus contrahendis matrimonijs tollitur . 153

D

Deambulare in ecclesia prohibitum. 112. ibi deambulantes a quo monendi, expellendique . 116

Debita ecclesiis officia & onera præstentur . 141

Debitorum ecclesiarum & piorum locorum, procuratores eorum, syndici, & ministri esse non possunt. 161

Decanus clauem asseruet atrii ædium canonicalium. 74

Decima Seminario attributa . 49. 50. unde soluenda, ibid. qui ab ea immunes. ibid. augeri possit. 51. eius exigendæ ratio . ibid.

Decimarum solutio . 146

Decrera huius synodi de uita & honestate clericorum, & diuinorum officiorum celebratione quattuor anni temporibus legantur . 215

Delectus personarum in piorum locorum hospitalitate non habendus . 147

Denunciations in matrimonio non procrastinandæ, 152. quibus diebus faciendæ. ibid.

Depositi nomine quidquam custodire, monialibus prohibetur . 197

Diaconi, si muneri suo desint, mulctantur, 127. quo saltem tempore Eucharistiam sumant, 127. tonsuram ferant, 70. quibus ministrent, 126. quo habitu induiti. ibid. quibus diebus . ibid

- Die Sabbati Missæ de beata Virgine . 37
- Diebus dominicis & festis intia fidei a parocho pueris tradenda . 6
- Diebus festis, uide festis diebus .
- Dierum festorum calendarium , uide calendarium .
- Dignitatis ab Episcopo retinendæ præscripta ratio . 62
- Dignitatibus in ecclesia præditi in choro psallant, &c. 106. ecclesiarum, quæ sibi commissæ sunt , oneribus satisfaciant , 149. iis singulis proprium munus assignandum. 103. assignatum præstetur per eos, qui illas obtinent. ibid.
- Diligentia contra hæreses adhibenda . 45
- Dimissorii litteris tempus præscriptum . 34
- Diocesana synodo, quæ præstanda . 2
- Dioceses implicatæ , distinguendæ . 23
- Discretæ quales. 173. earum numerus. ibid. in negotiis paulo grauioribus a præfecta in consilium adhibendæ. 173. quot suffragiis creentur. 169. quæ moniales Discretæ fieri non possunt . 170. ab iis accusentur contumaces moniales apud Superiorem. 171. nisi fecerint, pœna constituta. ibid. a maiori Discreta asseruetur clavis capse , in qua custoditur pecunia communis . 176. ex una cum Præfecta singularum monialiû cellas inquirant. 187. antiquior Discreta quando benedictionem faciat. 188. una ex iis quando omnes cellas uisitet . ibid.
- Distinguendarum parochiarû ratio. 23. uide parochiæ.
- Distributiones quotidianæ a quo , & quo modo diuidendæ. 115. quibus non dentur. 105. non inseruientium, quibus accrescant. ibid. quando usibus ecclesiæ addictæ sint. ibid. si tennes, qua ratione augendæ. ibi. earum amissio quibus ex causis . 107. 108. 115. 122. 123. 124.
- Diuerforium ab Episcopo in urbe paretur ad rusticorum clericorum hospitium . 76. qui eo non recipiendi . ibid.

Diuina
 Diuina
 qui c
 Diuini
 qui c
 220
 tio a
 Diuina
 Doctri
 pisc
 Domi
 non
 Domi
 Domu
 fast
 ber
 Domu
 tue
 Dona
 Dorn
 Dorr
 Eccl
 Eccl
 pe
 ne
 ti
 i
 g
 i
 Ecc
 p
 Ecc
 Ecc
 Ec

Diuinationes prohibitz .	17
Diuinatores puniendi. 17. qui eos consulunt item, & qui cuique auctores sunt, ut hi consulantur. ibid.	
Diuinis officiis formula præscripta. 101. quæ uoces, & qui cantus in iis adhibendi. 120. a monialibus item. 220. quo modo ad ea conueniendum. 121. eorum ratio ad quam regulam dirigenda.	118
Diuinum officium clericis omittētibus occurritur .	68
Doctrinæ inquirendæ ratio ab eo, qui creandus est Episcopus .	59
Domicilium in hæreticorum locis, mercaturæ, alioue nomine prohibeatur.	4
Dominica oratio a concionatoribus explicanda.	11
Domus ad Catechumenorum usum parata. 210. ecclesiasticarum personarum quibus maxime patere debet.	148
Domus & ædificia hospitalium, sarcienda, & restituenda.	160
Dona a monialibus quo modo non accipienda.	186
Dormiendi locus monialibus præscribitur.	188
Dormientes in ecclesia, a quo expellantur.	116

E

Ecclesiã polluentiu absolutio, Episcopo reseruata.	49
Ecclesiarum cultus. 128. in iis diuinorum officiorum tēpore, deambulationes, nugæ, circuli, negociationes, cum mulieribus colloquia, multorum irreuerentia, mendici uagantes, res uenales, uenatici canes. 116. & 17. uolucres, hastæ, sclopeti, balistæ, & alia id genus, pernoctationes, excubiæ prohibentur. 128. 129. earum fores qua hora claudendæ. ibid.	
Ecclesiæ collapsæ restituendæ. 127. earum materia ad profanos usus non adhibenda.	128
Ecclesiæ parochiales, uide parochiales.	
Ecclesiæ perfugium quando denegatur facinorosis. 131	
Ecclesiasticarum personarum domus. uide domus.	

- Ecclesiasticæ res , iura , personæ , earumq. immunitas
Principibus commendantur. 146
- Ecclesiastici fructus, si uberes sunt, in quem usum con-
uertendi. 148. 149. & seq.
- Ecclesiis nuper erectis præfecti sacerdotes quo modo
sustentandi. 23
- Edictum proponendum in examine eorum , qui præfi-
ciendi sunt parochialibus ecclesiis. 56. tempus ei rei
faciendæ præscriptum . ibid. contra non residentes .
81. 82. de licentijs studij causa concessis , Episcopo
exhibendis. 69. de clericali habitu : 82
- Electio monialium ad officia qualis. 169. 170
- Eleemosyna cum offertur , quo uasis genere accipien-
da. 145. quo modo præbenda. ibid. inter concionan-
dum a nemine petenda. 13. hospitalium nomine cū
petitur, quæ seruanda. 163
- Ephippiis inauratis Episcopo interdicitur. 64
- Episcopi ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisfaciant .
149. in cōsuetudine Principum quo modo se gerant
62. prædicent. 7. impediti, per alios tamen prædican-
di munus præstent. 6. quam rationem habeāt in pro-
bandis confessoribus. 41. certam mercedem familia-
ribus constituent. 55. curent, ut clericali habitu cleri-
ci induantur. 69. 70. ut canonici in canonicalibus æ-
dibus habitent. 74. ut pristinæ ministris ecclesiæ fun-
ctiones restituantur. 115. index prohibitorum libro-
rum seruetur. 5. dies festi colantur. 20. præbēda theo-
logalis in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis, con-
stituatur. 7. quæ implicatæ sunt diœceses, distinguā-
tur. 24. ad sacerdotalem meditationis usum cellulæ
in sacristiis constituentur. 37. Eucharistia in maiori
altari collocetur. 30. taxas notariis præscribant. 95.
quas res profanas ad ornatum fugiant. 64. 65. in Mis-
sæ nouæ celebratione, quæ tollenda curent. 35. e con-
fratrijs commestiones tollantur. 165
- Episcopi officium in distribuendis in uniuersam diœce

sim concionatoribus. 9. in administrandis sacramen-
tis. 24. in cognoscendis iis, qui in quavis ecclesia Mis-
sam celebrent, uel sacerdotem qui celebret, exhibe-
re debeant. 32. in admittendis presentatis, aut ele-
ctis. 53

Episcoporum diligentia in statu uniuscuiusq. paro-
chiz cognoscendo. 85. in conferendis sacris ordi-
nibus. 47. 48. in uisitando, uide, uisitatio, in consti-
tuendo Seminario. 49. in ijs, quæ pertinent ad matrî
monij sacramentum. 152. mensa qualis, uide men-
sa, uestitus qualis. 63. supellex. 64. domus. 65. eorum
in ea regenda officium. 66. assiduitas in audiendis
sacris concionibus. 12. hospitalitas. 147. auctoritas
in augenda Seminarij decima. 52

Episcopus quibus saltem diebus Missam celebret. 62.
solemnè Missam & Vesperas cantet. 125. diuinis of-
ficijs & solemnî Missæ intersit. 127

Episcopus mortuus quo modo sepeliendus. 134

Episcopalis equi ornatus. 63

Equi ab Episcopo non alendi, nisi necessarij. 65. in mo-
nasterijs monialium non alantur. 194

Escarum lenocinia ab Episcopo fugienda. 66

Eucharistia a clericis, diaconis, & subdiaconis quando
saltem sumenda. 62. in Missa, cum sustollitur, ne-
mo stet. 128. ne in septis monasterij afferretur. 184.
quo loco in ecclesijs, & quo modo seruetur, cura
est Episcopi. 30. sumenda Paschæ tempore. 29. ex-
tra parochiam sumere non licet, ibid. sumentes quo
habitu esse debent. 30. raro sumentes a sacerdote di-
ligentius admonendi. ibid. de eius ui & ratione ado-
lescentes a parochio instruendi. ibid. ab eius sum-
ptione qui prohibentur. 29. ea sumpta, uinum ca-
lice consecrato non præbeatur populo. 30. maribus
separatim a fœminis præbeatur, ibid. ad ægrotos
quo modo deferatur. 31. die festo corporis Christi
a quo circumferenda. 32

Examen eorum qui præficiendi sunt parochialibus .

56. qui cathedralibus item. 57. uide inquisitio.

Examen puellarum, ad religionem suscipiendam quale . 178

Excommunicati a quo arceantur ex ecclesia . 116

Excubiæ populi in ecclesiis prohibentur . 128

Exequiæ mortui Episcopi, quo modo peragendæ . 134. 135

Exequiis mortuorum faciendis, ordinis ratio præscri-

pta. 136. debita lumina a quibus præstentur. 137. ea-

rum curatoribus quantum persoluumdum . 138

Explicatio harum constitutionum Metropolitano re-

seruata . 213

Externa uestis clericorum, qualis . 71

Extrema unctio ægroto quando adhibenda. 47. qui ei

interfunt, quale illorum & parochi officium. ibid.

Extremi iudicij certum tempus prædicari nõ licet. 10

Exorcismi quibus libris sumantur . 117

Exorcistæ functiones. 117. quibus Episcopus id mu-

nus permittat. ibid. a quibus cauendum sit. ibid.

Exules in ecclesiis non recipiendi, nisi consulto or-

dinario . 130

F.

Fabulæ clericis interdictæ. 75. ineptæ a concionatore

non narrentur . 10

Facinorosi homines in ecclesiam confugientes, quo-

modo, & quando recipiendi. 129. ad confessionem

& communionem quando non admittendi . 29

Facultates celebrandi eodem die plures Missas, nul-

læ. 34. in oratoriis sexto quoque mense renouan-

dæ. 32. non generatim, sed nominatim conceden-

dæ. ibid. clericis alienæ diocesis non permittendæ

sine dimissoriis Ordinarii litteris. ibid.

Facultates Episcopis ex iis decretis datas, qui exequan-

tur . 213

Facultates
Falsus testis
Familiaris
necicia
ranc. 6
Familiæ
Famosarum
Famuli b
Famuli m
Fenestell
struan
conce
dæ.
Fercula
tur. 6
Ferculo
cum
Ferrare
Festor
mir
cul
dir
Festu
co
fig
Feud
no
ta
Fide
Fide
Fid
d
Fid
Fl

- Facultates, uide licentiæ.
 Falsus testis, uide testis.
 Familiares Episcopi, quales. 66. ne loco mercedis beneficia ecclesiastica, sibi proponant. 56. arma ne ferant. 67. quo modo induant. ibid.
 Familiæ Episcopi numerus. 67. præfectum, qualis. ibid.
 Famofarum mulierum habitatio, uide habitatio.
 Famuli blasphemii domo eijciantur. 20
 Famuli monialium quales. 206. 207
 Fenestellæ collocutionum monialibus quales construuntur. 189. quando aperiendæ. ibid. quibus non conceduntur. 190. earum claues a quibus custodiendæ. 189
 Fercula in mensa Episcopi quot ad summum adhibeantur. 66. in mensa uisitantis Episcopi. 94
 Ferculo uno contenti presbyteri & Vicarij foranei cum conuentum habent. 87. 88
 Ferrarolum clericis prohibitum. 72
 Festorum dierum cultus. 20. in ijs hæc utantur, certamina, choreæ, saltationes, ludi equestres, spectacula, personatorum hominum ambulationes, nundinæ officinæ apertæ. 20. 21
 Festus dies ecclesiæ monialium apparatu non magnifico celebretur. 206. non musici admittendi. ibid. non figuratus cantus. ibid.
 Feudatarij bonorum ecclesiasticorum inuestituram renouent. 143. quo modo id faciant, pœnæ constitutæ. ibid.
 Fide iubere pro alijs non licet clericis. 77
 Fidei initia a parochis pueris tradantur. 6
 Fidei professio a quibus, quando, & quo modo fieri debeat. 2. 3. eam impediētes puniantur. 3
 Fideles semel in anno proprio parochis peccata confiteantur. 40. in Missæ auditione quo modo se habeant. 39
 Florum & fruticum uasa monialibus uetita. 197

Fœminæ, uide mulieres.

Fœneratores quando ad communionem non admittendi. 29. quando non absoluedi . 43

Follis ludus clericis prohibetur. 75

Fontes baptismalis aquæ in singulis parochiis. 27

Foranei Vicarii, uide Vicarij.

Forasterijs monialium uesci prohibitum. 204

Foribus ecclesiæ nihil uenale proponendum. 128. uide, ecclesiarum.

Foribus sacritiæ, uide sacristia.

Formula iuris iurandi, quod ij præstare debent, quibus quouis modo collatum est beneficium. 94. quod

Notarij præstent. 97

Formula uisitandi, uide uisitatio.

Formula curiæ testimonium a Notarijs quo modo dandum. 96

Forum iudiciale Episcopi. 95. uide Notarii, aduocati, custodes carceris.

Frenis inauratis Episcopo interdicitur. 64

Fructus non residentium, quibus locis attribuantur. 79

Fructuum genera in Episcopi mensa quot apponi liceat. 66

Fugitiuæ moniales, uide Apostatae.

Functiones minorum ordinum, qua ratione ad usum reuocandæ. 115. tempus ad id præscriptum. ibid. clericatibus imponendæ. 102

Funus Episcopi cuius sumptibus, & quo modo peragendum. 134. 135

G.

Ganeæ tollendæ. 154

Gemmarum usu quibus interdicitur. 154

Genua flectenda in confessione, & grauioribus Missæ misterijs. 39

Geomantia prohibita. 17

Globi ludus clericis uetatur. 75

Gratiarum actiones, uide actio gratiarum.

H.

- Habitatio canonicorum ubi. 74. parochorum. 73. monialium regularibus uiris uicina prohibetur. 191. famosarum mulierum item. ibid. mulierum in ædibus clericalibus uetita. 73
- Habitatio ecclesiis uicina uetatur iudæis. 209
- Habitus clericalis, uide clericalis.
- Habitus monialis induendi ratio præscripta. 182
- Hæredes mortuorum ad comparanda in funere necessaria compellantur ab Episcopo. 137
- Hæreticorum consuetudo ab omni loco remouenda: 4. 5. opiniones in sacra ad populum concione non referantur. 10. eas redarguendi modus. ibid.
- Hæretici, ac hæresis nomine suspecti aceusentur. 4. 5. de hæreticorum signibus qui ueniunt, eorum uitæ rationem cognoscant parochi. 4. in eorum locis catholici ne instituantur, aut commorentur. 5
- Hæretici a quo arceantur ex ecclesia. 116
- Harpichordium monialibus permittitur. 197
- Hastæ, in ecclesiam non inferantur. 128
- Hastiludia clericis uetita. 75
- Hebdomadarius canonicus e quibus constituatur. 107. quibus diebus Missam solemnem celebret. 125. eius officium. 107. successor. ibid. si muneri suo defuerit, qua pœna mulctetur. ibid.
- Historiæ ex apochryphis libris nõ narrentur. 10. quæ pingi prohibitz. 15
- Histriones eiiciantur. 154
- Homiliarius liber ad parochorum usum. 8
- Homicidæ uoluntarij non absoluendi nisi ab Episcopo. 44
- Homines facinorosi, uide facinorosi.
- Hora clericis præscripta, qua noctu non exeant. 74. qua ad diuina officia conueniendum est. 122. ad sup

- plicationes. 135
 Horæ canonicæ non intermittendæ a clericis. 68. com
 mode diuidantur. 119. quottidie in choro dicendæ .
 ibid. beatæ Virginis non omittantur. ibid.
 Hospitalia qua ratione administrantur. 160. 161. eo-
 rum ædificia ruinosa farciantur . ibid. eorum aditus
 quibus patere non debet. 164. eorum administrato-
 res iurati munus suum exequantur. 161. qui esse non
 possint. ibid. qui male administrant, quo modo pu-
 niantur. 162. administrationis rationē reddant. ibid.
 eorum bona quo modo locentur. 162. non alienen-
 tur. 163. suis uisitandis quæ ratio præscripta. 93. ijs im-
 posita onera præstentur. 163. eorum elemosynis pe-
 tendis ratio & locis ipsis & petentibus præscripta .
 163. eorum in hospitiiis maris a fœminis separatim
 hospitentur. 164
 Hospitalitas a quibus & in quos exercenda. 148
 Humi sepultura detur. 149
 Hydromantia uetita. 17
 Hymnorum uersiculi in choro distincte pronuncien-
 tur. 120

I

- Ianitrices monialium quæ creari non possint. 170
 Ianuæ septorum monialium qua diligentia custodien-
 dæ. 174
 Ieiuniū quale. 45. 46. Quadragesimale. ibid. quibus die-
 bus præscriptum. 45. Rogationum tempore in Me-
 diolanensi ecclesia. ibid. iustæ excusationes ab eo .
 46. eius cultores quæ caueant. ibid.
 Illiberalium artium exercitatio, uide Artium .
 Imagines quæ & quando non ponendæ. 14. quæ delen-
 dæ, uel corrigendæ. 15. inconsulto parochio non ef-
 fingendæ. ibid. earum habitus ornatus locus ab Epi-
 scopo inspiciendus. ibid.
 Immunitas ecclesiastica ne ulla ex parte pioletur, pro-
 uisum.

uisum.

129. 130

- Impedientes professionem fidei, uide fidei.
- Incendiarij.) non absoluantur.
- Incœstum admittentes.) nisi ab Episcopo. 44
- Index prohibitorum librorum seruetur, 5
- Indulgentia blasphemos accusantibus & iudicibus ip-
sis tributa. 20
- Indulgentiæ quo modo publicentur. 13
- Infames in notariorum collegium non recipiantur. 96
- Infantes piis locis exponentium absolutio quando E-
piscopo reseruata. 44
- Infideles a quo arceantur ex ecclesia. 116
- Ingressus monasteriorum, uide Monasteria.
- Innocentii. III. Constitutio de confessione. 40. Decre-
tum de Rocheto. 64
- Inquisitio diligens de fide, uita, moribus, natalibus,
ætate, corporis habitu, doctrina eorum, qui cathed-
ralibus ecclesiis præficiendi sunt. 57. 58. eorum fi-
dem, uitam, qui comprobent. 59
- Inquisitionis officium Principum ope, ac studio adiu-
uandum. 45
- Inquisitionis ratio in uisitatione de scholis. 93. de bi-
bliothecis. 94. de hospitalibus. 93. in parochiis. 92.
de dignitatibus & canonicis. 91. Vicariis foraneis
præscripta de Presbyterorum uita & moribus. 88
- Inquisitio diligens parochi in sua parochia, uide pa-
rochi.
- Insolentia sepulchrorum, uide sepulchra.
- Institutio pia & christiana a ludi magistris tradenda. 6
- Interpretatio harum constitutionum Metropolitano
reseruata. 213
- Intortitia, uide cerei.
- Inuentarium omnium rerum, ad ecclesias pertinen-
tium. a quibus conficiendum. 141. eius conficiendi
ratio. ibid. a quo, id, ubi, quo modo asseruandum. 141.
eius exempla. 142

Inue-

- Investigatio diligens per alios ab Episcopis in singulis parochiis adhibenda.** 86.
- Inuestitura in ecclesie bona feudi nomine data qualis.** 143.
- Ioci in choro prohibiti.** 123
- Irreverentiae multorum in ecclesia sedentium, aut stantium, occurritur.** 128
- Judaei baptizati cura.** 211. is baptizatus quorum consuetudine non utatur ibid. omnia bona sua babeat, curante Episcopo. ibid.
- Judaei in unum habitationis locum compellantur.** 210. aedes proprias uendant. ibid. ne festis diebus emant, aut uendant. 209. tribus ante Pascha diebus domus suae se contineant. ibid. in quibusuis rebus cum christiano contrahendis sermone nostro vulgari in suis libris utantur. 210. pileo, ac birreto crocei coloris utantur. 208. eis doctrina christiana praedicanda. 210. christianorum famulatus prohibitus. 208. fraudulenta cum christianis contrahendi ratio coercenda, ui de christiani.
- Iumenta duodecim uisitati Episcopo praescribuntur.** 94.
- Iurisiurandi formula Notarijs praescripta.** 96. 97. a presentatis, uel electis praestanda. 53
- Ius suffragij quibus monialibus adeptum, uide suffragia.**
- L.**
- Laboribus monialium praefectae, uide praefectae, locus assignatus.** 176. ibi quotidie lectio adhibeatur. ibid. quae res eo loco prohibeantur. ibid.
- Latici separatim a clericis in supplicationibus procedant.** 132. ijs quando baptizare licet. 25. chrisma attingere non licet. 27
- Lampas accensa ante Eucharistiam.** 30
- Lapides dirutae ecclesiae ad prophana aedificia non adhibendi.** 128

Lateran
Laudat
cio t
Lectio
Lacro
Legata
exce
scop
Lenon
Leoni
mia
bus
Libell
Libel
der
Liber
ex
Liber
Liber
fin
ch
Lib
f
Lib
Lib
e
t
Lib
Lib
Lib
Li
Li
L
L

Lateranense concilium.	6.19.68
Laudatio in funere quo modo prohibetur. 139. concilio tamen de humana miseria permittitur. <i>ibid.</i>	
Lectio sacrorum librorum in mensa Episcopi.	66
LECTORI functiones præscriptæ.	117
Legata pia exigenda. 138. notarij nisi ea denuncient, excommunicati. 297. non absoluedi nisi ab Episcopo.	44
Lenones exterminandi.	154
Leonis X. constitutio de ludi magistris. 6. de blasphemia. 18. de clericis horas canonicas intermittentibus.	68
Libellarij contractus quando nulli.	158
Libellus de casibus conscientie Metropolitani cura edendus. 88. a quibus exponatur. <i>ibid.</i>	
Liber Archidiaconi de clericorum nominibus. 48. eius exemplum quotannis Episcopo tradatur. <i>ibid.</i>	
Liber homiliarius, uide homiliarius.	
Liber parochi de baptizatis & compatribus. 27. de confirmatis. 28. de matrimonijs. 152. hos libros parochus ad aliam ecclesiam transiens successori tradat. 25	
Liber parochi de parochie incolis. 85. quos in eo describat.	86
Liber de receptis ad religionem puellis.	179
Libri hæresis nomine suspecti, neque ex indicis iussu emendati, prohibentur. 5. obscœni pueris legi uentantur.	6
Libri a clericis quattuordecim annorũ, & a parochis, qui potissimum legendi.	69
Libri punctationum, uide punctator.	
Librorum lectio quæ monialibus præscripta. 185. 207	
Librorum indicem impressores seruent.	5
Litterarum mittendarum modus monialibus præscriptus.	198
Litteræ, & alia scripta in choro legi uentantur.	123
Litteræ dimissoriae, uide testimoniales.	

- Locationes, in quibus usura committitur. 158
- Locationes cancellariarum prohibentur. 100. bonorum ecclesiasticorum quales ab Episcopo recognoscendæ. 143. quibus non faciendæ. ibid.
- Locationibus ædium, quæ parochorum, & clericorum sint, modus præscribitur. 74
- Loci mutatio in choro uetita. 123
- Locus meretricibus assignandus. 153. iudæis item, uide iudæi.
- Locus communis monialium uestibus constitui suadetur. 186
- Locus parochis regularibus in funere præscriptus. 136
- Ludi equestres festis diebus prohibeantur. 21. eorum spectaculis clero interdictum. 76. ludis item omnibus. ibid.
- Ludi magistri quales. 6. iudicio Episcopo comprobandi. 3. quos libros interpretari prohibentur, eorum officium in docendo. ibid.
- Lumina funeri debita mortuorum hæredes comparerent. 137. in Missa qui præparet, uide candelæ, sacrista etc.
- Licentiæ non residendi studiorum causa. 82. 83. de negotijs sæcularibus clerico permittendis. 77
- Licentiæ collocationis permittendæ monialibus. 198. & in ijs quæ diligentia. ibid. ingrediendi monasterium monialium non concedendæ, nisi necessarijs casibus. 194. egrediendi e monasterio professæ moniali nulla ratione permittitur, nisi ex grauissima causa, ab Episcopo probata. 192

M

- Magia prohibita. 17. eam profitentes acriter puniendi. ibid.
- Magister cæremoniarum seu chori quos Missæ ritibus instituere debet. 35. officium, antiphonas, psalmos. lectio-

lectiones recitandas denunciēt . 108. ibid. quando standum, sedendum &c. ibid. quos admoneat, & erudiat. 109. tabellam conficiat de tempore & ordine, quo quisque Missam celebret, & alia munera obbeat. ibid. si in officio deliquerit, a quo obiurgetur, & puniatur. ibid. eum omnes audiant. ibid. si tale officium in ecclesia non sit, qui ad id, & a quo constitutur. ibid.

Magister familiæ Episcopi qualis, uide præfectus .

Magistræ, quæ præest monialium laboribus, cura 175.

Magistra nouitiarum quam curam habeat. 174. quibus rebus eas maxime erudiat. ibid. quæ monialis id munus temere sibi assumpserit, qua pœna plectatur. ibid.

Magistratus quo modo a concionatore obiurgandi. 12. eorum studium erga inquisitionis officium. 5. in hæreticorum consuetudine tollenda. 4. in conducendis ludi magistris. 6. diligentia contra blasphemos. 20. uide Principes .

Magistri liberalium artium, uide Artium .

Magistri ludi, uide ludi magistri .

Maledicens Episcopo clericus puniendus . 63

Maledicta in Episcopi mensa non admittenda . 66

Mansionarii. 11. duo singulis hebdomadis in orbem eligendi. 12. eorum officia. ibid. stipendium. ibid. contumacia & negligentia punitur . 113

Mantelletum quale . 71

Martyria non repræsentanda, sed pie narranda . 16

Mas fœminæ præfertur in baptismi administratione .

26.

Mares, uide mulieres .

Matrimonio contrahendo quæ seruentur. 13. 2. denunciations in eo quales. ibid. benedictio quo tempore facienda. ibid. eius contrahendi facultates. ibid. de eo constitutiones lingua communi diuulgandæ. 153

Matrimoniorum liber, uide liber parochi.

Matutinum officium quo tempore, & loco celebrandum. 124. ad id quo tempore ueniendum. 122. quando uesperis dici licet.

Medendi ars, uide ars.

Medici monialium a quo approbandi. 206

Medicis præscriptum officium in ægrorum curationibus. 40. pœnæ si contra fecerint. 41

Mediolanensis ecclesia quibus huius synodi decretis non teneatur. 212. in ea quando ieiunium adhibeatur. 55. 56. Quadragesimalis obseruantix ieiunium. ibid.

Mediolanensis synodi constitutiones, uide constitutiones.

Memoria matrimoniorum ne pereat, ratio adhibita. 152.

Mendici ne eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur. 129. cuius rei admonendi. 164

Mensa Episcoporum qualis. 66. qui ad eam non recipiendi. ibid. uisitantium qualis. 94

Merces notariis præscripta in conficiendis collati beneficii litteris. 54. uide notarii.

Merces certa ab Episcopo suis familiaribus constituenda. 55

Meretricum amictus. 153. ijs locus assignandus. ibid. tabernis meritoris & cauponis interdicitur. ibid. omnis item ornatus prohibeatur. ibid.

Metropolitano huius synodi explicatio reseruata. 212. referatur, si qua de statutis & constitutionibus cathedralium & collegiatarum ecclesiarum dubitatio oritur. 212. eius cura libellus de casibus conscientix edendus a quo explicetur. 88

Ministræ monialium quæ, Præfecta. 169. Vicaria, Discretæ. ibid. Ianitricæ. 170. Rotaria, sermonibus audiendis præpositæ. ibid. sacristiæ præfecta, scriba, seu celeraria. ibid. nouitiarum. 174. magistra, Rationaria.

trix.

trix. *ibid.*

Ministri ecclesiæ, sacerdote Missæ celebrante, a quibus
abstineant. 38. quæ parent ad Missæ ministeriū. *ibid.*
iis omnibus certæ muneris ratio præscribitur. 102

Miserabiles personæ, uide personæ.

Miracula, uide concionator.

Missæ non memoriter dicenda. 36. non operto capite.
ibid. non alicuius gratia retardanda. *ibid.* perlegen-
da a sacerdotibus, antequam ad altare accedant.

37. festis diebus in parochia audienda. 39. ea non
peracta, non discedendum. 38. 39. quibus saltem die-
bus ab Episcopo, sacerdotibus, & curatis celebra-
da. 62. in eius celebratione quæ uitanda. 36. quo mo-
do in ea fideles intersint. 39. in Missæ nouæ celebra-
tione quæ tollenda. 35

Missæ de beata Virgine quando celebranda. 35

Missam celebranti sacerdoti qui minister adfistat. 38
quo habitu indutus. *ibid.* quæ agi ab eo prohibentur.
sacerdote celebrante. *ibid.*

Missas plures eodem die celebrandi facultas concessa
tollitur. 33

Missæ inter concionandum nõ celebrentur. 13. earū ce-
lebratio quibus prohibetur. 33. quibus item in lo-
cis. *ibid.* quo tempore. *ibid.* hora populo commoda
celebrentur. 37. ijs celebrandis ordo seruetur. 34

Monasteria monialium, quæ unienda. 167. quibus adi-
menda facultas recipiendi moniales. *ibid.* eorum
fructus, monialibus extinctis, quibus locis attri-
buendi. *ibid.*

Monasterij septa, uide septa.

Monasteriorum aditus, uide aditus, ingressus. 193.
194. & seq. in ea conspectus prohibetur. 191

Moniales cõmuniter uiuant. 185. omnia ad commu-
nem monasterij utilitatem conferant. 186. uestes
in communi loco afferuent. *ibid.* Moniales dona nõ
recipiant, nisi consentiente præfecta. 186. non am-
biant

biant. 169. cum nemine externo colloquantur. 195.
 & quo potissimum tempore. 195. nemini scribant.
 # 198. cum nemine communicent, quæ ab externis ac
 ceperint. 113. sæcularium uestitu non utantur. 197.
 inani sermone quando tempus non consumant. 195.
 depositi aut custodiæ nomine ne quidquam acci-
 piant. ibid. musicis instrumentis non sonent. 197. ne
 offulas conficiant. 197. missas ad se litteras non le-
 gant, nisi præsentem Præfectam. 198. professæ e mona-
 sterij septis non egrediantur. 192. nihil donent, uen-
 dant. &c. 187. uno loco dormiant. 188. ad benedictio-
 nem mensæ quando conueniant. 188. die, noctuq.
 chorum frequentent. 183. singulæ diuinis officijs in-
 tersint. ibid. quo habitu indutæ. ibid. mentalem o-
 rationem quando habeant. 184. quas res precando
 fugiant. 183. quas meditentur. 184. diebus festis ho-
 ram aliquam in sacra lectione consumant. 185. quan-
 do e mensa discedant. 188. quo ordine discumbant.
 ibid.

Moniales ex una familia, quot in unum monasterium
 recipi licet. 178

Monialibus catelli, speculum, suffimenta, unguenta
 prohibentur. 187. uasa fruticum & florum. 197

Monialium numerus in singulis monasterijs. 167. offi-
 cia quæ & quibus tribuenda. 168. Præfecta, uide Præ-
 fecta. uiolatores non obsoluendi, nisi ab Episco-
 po. 44

Monialium sermonibus audiendis Præfecta, qualis. 173
 eius officium. ibid.

Monialium ad officia electio, uide electio.

Montes pietatis instituendi, curatibus Episcopis. 166

Mortuorum uestes a clericis non sumendæ. 136

Mortuus quando non efferendus. 136

Morum eius inquisitio, qui creandus est Episcopus. 57

Mozeta ab Episcopo adhibenda. 64

Mula Episcopalis quo modo induta. 63

Mulieres Christianæ, uide Christianæ. Iudææ. uide Iudææ.

Mulieres loco a uiris separato sacram concionem audiant. 14. orent. 31. in confessione quo tempore, & quo loco audiendæ. 42. in diuersorio rusticani cleri hospitio ne recipiantur. 76. in clericorum ædibus non habitent. 73

Mulcta clericorum, pijs locis attribuenda. 79. administrantium culpa non exacta, Seminario adiudicatur. ibid. si laicis irrogatur, quo modo distribuenda. ibid.

Mulierum confessiones quo tempore & loco non audiuntur. 42

Munera quacumque ratione, Ecclesiæ ministris attributa, antiquata, ad usum reuocentur. 102

Musica in Diuinis officijs quæ adhibenda. 120. quæ musica instrumenta ab ecclesia excludenda. ibid.

Musici die festo ecclesiæ monialium non admittendi. 206

Mutatio loci in choro prohibita. 123

Mutuum, ex quo committitur usura. 136

N.

Natalium eius, qui Cathedrali ecclesiæ perficiendus est, inquisitio. 58

Necromantia prohibetur. 17

Negligentia Episcopi in comprouincialis Episcopi funere punitur. ibid. clericorum ad diuina officia tardius conuenientium, coercetur. 122

Negocia sæcularia a clerico fugienda. 77-78

Nomen gentilium fœminarum nouitæ moniali imponi uetatur. 180

Notarij pia legata non denunciante non absoluendi, nisi ab Episcopo. 44. mulctarum attributionis instrumenta denuncient. 212. quibus in causis non se interponant. 96. quæ præstare debent ex iurisiurandi formula. 96. 97. fœderalia instrumenta conficientes tenen-

- tenentur. 55
- Notarijs merces præscripta in conficiendis collati beneficij litteris. 54. in officio delinquentibus pœna proposita. 96. 100. taxa præfinienda. 95
- Notariorum collegium instituendum. 95. qui ei non adscribendi. 96
- Notariorum littera qualis. 99. carta. ibid. certus numerus. 96. statuta. ibid. officiales. ibid.
- Novitia monialis cuius ætatis ad professionem recipienda. 181. quo loco examinanda. ibid. quomodo bonis renunciet. 182. antequam recipiatur, Præfectæ officium. ibid. earum cura ad quam spectet. uide novitiarum magistra. 174
- Nundinę in die festo prohibetæ. 20. si in diem festum incidant, quo die faciendæ. ibid.

O.

- Obiurgandi modus a concionatoribus seruandus. 12
- Oblationibus faciendis ratio præscripta. 145. uide elemosyna.
- Observatio parochorum in nouos parochiæ suæ inquilinos. 86
- Odorum suauitates Episcopus non confectetur. 63
- Officia diuina, uide diuina officia.
- Officia minora monialium quæ, & a quibus conferenda. 170
- Officijs monialium tempus præscriptum. 168
- Officium custodum ecclesiæ, uide custodum.
- Officium mansionarij, uide mansionarius.
- Officium punctatoris, uide punctator.
- Officium thesaurarij, uide thesaurarius.
- Offulæ monialium prohibentur donandi causa. 197
- Onera cuique ecclesiæ imposita, præstanda. 149
- Oratio mentalis, qualis. 184. monialibus præscribitur. ibid.
- Oratio XL. horarum, quo loco, & modo in ecclesia habeatur.

I N D E X.

beat. 30. sacramentum ubi eo tempore collocan- dum, ibid. ad eam noctu qui non conueniant. ibid. fœminæ separatim a uiris orient. ibid.	
Orationes in missa quot.	35
Oratoria non facile facienda. 34. qualia sint, quoue loco. ibid. raro ijs utantur illi, quibus est eorum usus concessus. ibid. in ijs quando missam celebra- re non licet.	33
Ornamenta altarium, qualia in celebratione missæ. 35	35
Ornamenta inania excludat Episcopus.	65
Ornamenta sacris addicta ad usum profanum non com- modentur.	131
Ordinis sacræ administratio qualis.	47-48
Ordinibus conferendis nihil accipiatur. 48. ijsq. colla- tis quo loco, tēpore, & quibus, a quo notandum. ibid.	
Ordo sacer portionibus & canonicatibus non anne- xus, annectatur.	108
Ordo qui in choro seruetur. 120. 121. & seq. in proces- sionibus obeundis. 124. in funere mortuorum. 136. in missis celebrandis.	34
Organum in ecclesia, ceteris musicis instrumentis ex- clusis.	120
Ornatus sepulchrorum amoueat. 139. 140	139. 140
Orphanis consultum quo modo.	86
Ostia in monasterijs monialium, collocutioni assigna- ta, perpetuo clausa. 107. quando aperienda. ibid. eorum claues a quibus asseruandæ. ibid. quorum a- ditus in externam ecclesiam, obstruatur. ibid.	
Otia e ciuitatibus tollenda.	155

P.

Pacta exequiarū, & anniuersariorū causa prohibēt. 138	
Pactiones simoniacæ, uide simonia.	
Pactiones quæ usuram sapiunt.	158
Pædagogii professionem fidei faciant.	3
Pallium ad mortuos efferendos, quorum sumptibus	

comparetur. 137. gratis commodetur. 138. si pretio-
so nobiles uti uoluerint, emanr. ibid. id post funus,
ecclesiæ acquisitum. ibid.

Parasiti in mensam Episcopi non admittendi. 66

Parochialem ecclesiam non obtinentes, confessiones
non audiant. 41

Parochiales ecclesiæ quo casu uniendæ. 23. in admini-
stratione sacramentorum sequantur ritus cathadra-
lis ecclesiæ. 24. fontes habeant baptismalis aquæ.

27

Parochialium multitudo a retinentibus dimittenda.

83. contra eos pœna. ibid.

Parochiæ uisitandæ. 90. qua diligentia. 92. 93. earum di-
stinguendarum ratio. 22. 23. in earum sacristiis cellu-
læ ad orandi usum constituendæ. 37. singulis ijs in-
quirendis, certi hominis deligendi. 90.

Parochiæ cuiusque status, qua diligentia ab Episcopo
cognoscendus. 85

Parochianorum sumptibus pallium ad efferendos mor-
tuos comparetur. 137

Parochi quibus diebus fidei initia doceant. 3. si rudes,
quo modo prædicandi munus expleant. 8. quo tem-
pore omnino prædicent. 7. quot saltem diebus mis-
sam celebrent. 62. ne concionem in missa omittant.

37. quos libros sibi comparent. 69. in parochijs soda-
litates corporis Christi instituunt. 31. in processio-
nibus, quam consuetudinem tollendam studeant.

133. Ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisficiant.

149. uiduis, pupillis &c. pietatis officio subueniant.

80. quibus anni temporibus ad cognoscendum gre-
gis statum adhibeatur ab Episcopo. 96. inconsultis
iis sacræ imaginæ non effingendæ. 15. eorum offi-
cium in populo monendo ut hæretici nomen defe-
rat. 4. in admonendis abutentibus sacra scriptura. 5.

compatribus. 27. in iis admittendis. ibid. in puer-

peris monendis. 28. in ægrotis inuisendis. 25. in

popu-

- populo cohortando ad communionem. 25. in sacramentorum ui explicanda. ibid. in admonendis presbyteris de celebranda missa. 62. iis qui raro Eucharistiam sumunt. 30. in describendis confirmatis & eorum compatribus. 28. in baptizatis item. ibid. in denuntiandis iis qui Paschæ tempore non communicarint. 29. in administranda extrema unctione. 47
- Parochorum cura in iis qui in sua parochia docent, inquirendis. 3. hæreticis item. 8. habitatio ubi. 73. inquisitio de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus ueniunt. 4. in parochiis suis. 86. admonitio de solutione decimarum. 145. cura, ut, qui bestias pascunt diebus saltem festis missæ intersint. 39. ne confessiones in hebdomadam sanctam differantur. 42
- Parochorum liber de baptizatis. 27. confirmatis. 28. matrimonio iunctis. 152. hos libros, ad aliã ecclesiam transeuntes successoribus tradant. 27. uide liber.
- Picturas excludat Episcopus. 65
- P II I I I I. constitutio de professione fidei a quibus seruanda. 2. 3. de confidentiis quando publice recitanda. 61
- Pignus ex quo committitur usura. 157
- Pilæ ludus clericis quando & quo loco nõ prohibitus. 76
- Pileo in choro ne clericus utatur. 47. in altare is a sacerdote non ponatur. 37
- Piorum locorum administratio qualis. 160. bona quo modo locanda. 162. quibus non locanda. ibid. qua fideiussione. ibid.
- Placentæ in Episcopi mensa prohibentur. 66
- Pœna contra blasphemos. 19. contra simoniacos. 53. contra clericos qui diuinũ officium intermittunt. 68. qui contra decretum, de uita & honestate clericorum desin-

delinquent.78. qui retinent plures parochiales. 83. contra non residentes.81.82. qui a uisitandi præscri- pta lege discedunt.95. contra alios, uide suo loco .	
Pœnæ pecuniariæ non remittendæ . 212. qua de causa remittantur. ibid. quo modo diuidantur. ibid.	
Particulæ duæ Eucharistiæ quando deferendæ .	31
Passio Saluatoris quomodo exponenda .	16
Pastorale sancti Gregorii a Parochis legendum .	69
Patronatus iura recognoscendi tempus Episcopis præ- scriptum .	143
Pauperibus in ecclesia uagari prohibitum . 129. Elec- mosynam petere inter concionandum. 13. necessaria alimenta a locupletibus clericis non iis neganda . 148. in elemosyna petenda modus præscriptus. 12. quando ii a cõcionatoribus non cõmendentur. ibid.	
Pellium pretiosarum usu Episcopo interdicitur .	63
Pensiones cancellariis Episcoporum assignatæ , quan- do irritæ .	100
Pœtecoltes & natiuitatis Domini tempore populus ut confiteatur & communicet officium parochi .	25
Percussores parentum non absoluedi, nisi ab Episco- po .	44
Pernoctationes in ecclesia uetantur .	129
Personatus quis uestibus clericalibus & monachali- bus indutus pupitur .	73
Personæ miserabiles cuius sumptibus sepeliendæ . 138. earum causas tueri clerico licet .	77
Pictoribus & sculptoribus sacrarum imaginum effin- gendarum modus præscribatur .	15
Pœnitentia publica publice peccantibus imponenda . 45. non aliis pœnis commutanda. ibid.	
Pœnitentiam quæ cuique peccato ex canonibus præ- scribitur sciant confessores .	44
Pœnitentiarius in cathedralibus ecclesiis instituen- dus .	41
Pontifici Romano obedientia .	2

Portionibus ordo sacer non annexus annectatur.	108
Præbenda theologalis constituenda.	7
Præbendæ unio pro pœnitentiario.	41
Præcursor fœminarum clericus ne sit.	78
Prædicatio uerbi Dei munus Episcoporum.	7
Prædicandi ratio concionatoribus proponitur. 9. uide concio. modus in exagitandis uitiiis. 11. 12. munus Curatis imponitur.	9
Prædicatorum admonitio, de soluendis decimis.	146
Præfecta monialium qualis. 169. tacitis suffragiis eligatur. ibid. nō eū honorem ambiat. 168. iura ab Apostolica sede cōcessa exhibeat. 168. singulis hebdomadis capitulū habeat. 172. nihil deliberet nisi cōsentientibus Discretis. ibid. rationē administrationis reddat. 166. quibus ex causis ab officio amoueri potest. 179. 182. bona monasterij nō alienet. 177. quādo nō ædificet. 177. de suscipienda ad religionem puella nihil polliceatur. 178. eius officium in monialibus admonendis. 171. in concordia conseruanda. ibid. in uisitandis ægris monialibus. 177. in inquirendis monialium cellulis.	187
Præfectę laboribus monialium duæ. 175. earū officium. ibid.	
Præfecti collegiatarum in urbibus publicas processiones obeant. 132. 133. 96. locus, a quo in eo munere assignandus. ibid. ecclesiarum suarum oneribus satisfaciat. 150. nō residentes a quo deferendi. 84. iis qui in diocesi sunt, uicarii foranei munus tribuendum.	87
Præfectus familiæ Episcopi qualis.	67
Præparatio ad sacramentum pœnitentiæ.	42
Præpositæ moniales curę egrotantium quales se præbeant.	177
Præpositæ moniales sermonibus audiendis, quales 173. earum officium. ibid.	
Præposita rotæ, uide rotaria.	
Præsidens choro quæ officia in ecclesiis præster.	

106. in iis obeundis negligens a quo puniatur . ibid.
 si tale officium deest, qui eo fungatur. ibid. quando
 ecclesiæ ministris discedendi facultatem dat. 149
- Præcationibus monialium ratio præscribitur . 183.
 184.
- Preces publicæ indicendæ mortuo Episcopo . 135
- Presbyteri quibus saltem diebus Missam celebrent .
 62. uide sacerdotes. tonsuræ insigniti. 70. eorum cul-
 tus & uestitus. uide clerici .
- Prima, quando in ecclesia dicenda . 125
- Principes quo honore prosequantur Episcopos. 63. eo-
 rum studium quale in tollenda hæreticorū consue-
 tudine. 4. erga inquisitionis officium. 5. in cōducendis
 ludi magistris . 6. animaduersio in blasphemos. 20
- Principes commoniti de Histronibus, Lenonibus,
 Cingaris eiiciendis, Ganeis tollendis. 154. aleatori-
 bus puniendis. ibid. artibus bonis instituendis . ibid.
 immoderatis sumptibus coercendis . 155
- Processionibus, & supplicationibus habendis ratio
 præscripta. 131. in iis quo ordine procedendum. 132.
 fœminæ separatim a uiris procedant. ibid. laici item
 a clericis. ibid. quibus rebus opera danda. 132. specta-
 cula, actiones pro foribus ædium, & in uia prohiben-
 tur. 133. edendi item, uel bibendi consuetudo . ibid.
 in iis denunciandis parochi officium. 133. ad eas re-
 gulares ab Episcopo uocentur. 132. quo tempore ad
 eas ueniendum. 131. quo habitu cruces in iis feren-
 dæ. 132. quo habitu canonici induti, & reliqui cleri-
 ci. 131. 132. certi uiri ab Episcopo deligendi, qui de
 supplicationibus præscripta seruari curent. 133. in
 iis obeundis controuersia de priore loco a quo tol-
 lenda . 132
- Procuratores piorum locorum qui non sint . 161
- Procuratores monasterii monialium . 206
- Professio fidei, uide fidei .
- Proprietas monialibus interdicitur . 185

Pſalmodum uerſiculi in choro diſtincte pronuncien- tur.	120
Puellæ ad religionem admitendæ. 177. inuitæ non co- gantur. ibid. in hoc monialium officium. 178. ſepara- tim prius libero loco ab Epifcopo examinentur. ibid. maiores xii. annis admittantur. 178. quibus ſuf- fragiis. 179. admiſſis tempus ad induendum habitum præſcriptum. 180. ſuſcepto habitu e ſeptis monaſte- rii ne egrediantur.	181
Puellæ ſæculares educationis cauſa in monialium mo- naſteria introductæ poſt annum exeant. 200. in po- ſterum non recipiantur, niſi Superiore permittente. ibid. quibus puellis non permittendum. ibid. rece- ptæ, quo habitu induantur. 200. quo loco dormiãt. ibid. cum externis ne colloquantur. ibid. eorum edu- cationis cauſa quantum ſoluendum. ibid. ſi monia- les fieri uolunt, quæ ſeruanda.	201
Puellis nubilibus ſubueniendum quo modo.	86
Pueri fidei initia a quo doceantur.	6
Punctatoris officium in quibus eccleſiis retineatur. 113. iuſurandum. ibid. in eo deligendo Epifcopi au- ctoritas. 114. punctator quos notet. 113. ſi quos iniu- ria notet qua pœna mulctandus. ibid. ſuo menſe ſa- cris interſit. 114. punctationum libros diligenter cu- ſtodiat. 113. horum librorum collatio.	114
Puerperæ poſt partum domo exeuntes ad eccleſiam accedant.	28
Purificatoria, & corporalia qualia.	35
Pyromantia uetita.	17

Q

Quadrageſimæ ieiunium & abſtinentia. 46. eius initiũ
quando faciendum. ibid. hoc tempore parochi præ-
dicent. 8. Epifcopi Miſſæ ſolemni & diuinis officiis
interſint.

127

Quæ ad ſacramentorum adminiſtrationem generatim
pertinent.

I N D E X.

pertinent .	22
Quæ pertinent ad baptismi administrationem.	25
Quæ pertinent ad sacramenti confirmationis administrationem .	28
Quæ ad sanctissimæ Eucharistiæ administrationem pertinent .	29
Quæ ad confessionis administrationem pertinent.	40
Quæ ad Missæ celebrationem pertinent .	32
Quæ ad sacri ordinis administrationem pertinent.	47
Quæ ad piorum locorum administrationem pertinent. 160. 161. & seq.	
Quæ res in altare a sacerdote non ponantur .	37
Quæstiones inanes a concionatore uitandæ.	11
Quæstiones Tridentina synodo damnati .	163
Qualitates in clerico non residente studij causa.	81
Qui ad sacram communionem non recipiantur.	29

R.

Raptores uirginum non absoluantur , nisi ab Episcopo .	44
Ratio approbandi confessores, uide confessores.	
Rectores in ecclesiis nuper erectis quò modo sustentandi. 23. ubi habitent. 74. pernoctationes in ecclesia ne permittant. 129. qua horam ecclesiam claudant. ibid. in exorcismis, & aliis quos ritus obseruent. 24. fructus ecclesiarum pendentes ne alienent, non permitte Ordinario. 145. ijs, quando alij sacerdotes adiungendi. 23. candelas & cereos in mortuorum funere adhibitos ne uendant. 137. quando ad mortuos efferendus pallium emant. 138. uide sacerdotes, clerici, &c.	
Regesta notariorum qualia.	99
Regulares ad processiones uocandi .	132
Regularibus parochis locus in funere præscriptus.	136
Regulæ indicis de libris prohibitis seruandæ .	5
Reliquiarum ueneratio. 16. eæ quo modo populo ostendantur.	

dantur. <i>ibid.</i> quo modo asseruandæ. <i>ibid.</i> in ijs offen-	
dendis quæ fugienda.	17
Remissio canonicorum sublata.	104
Renunciatio bonis a nouitia quo modo fiat.	182
Repræsentationes sacræ martyrum non agantur.	16
Residentia. 79. in ea præstanda studium. <i>ibid.</i> contra nõ	
residentes edictum ab Episcopo proponendum. 81.	
tempus non residentibus præscriptum. 81. 82. non re-	
sidentium fructus quibus attribuantur. 79. non resi-	
dentes studij causa ad subdiaconatum promouendi.	
82. licentiæ non residendi studiorum causa quibus	
condicionibus dentur. 83. non residentibus poena	
proposita. 79. 80. & sequentibus Episcopo non resi-	
dente, a quibus id Metropolitanos significandum.	
80. si alii non resideant, quando parochi, quando	
Vicarii etiam foranei Episcopum admoneant.	84
Residentia debetur beneficijs etiam non curatis.	84
Reticulum clericis prohibitum.	71
Risus in choro uetatur.	123
Ritus Romanæ ecclesiæ in cathedralibus adhibendi.	
24.	
Ritus sacri, & cæremoniæ a concionatoribus expla-	
nantur.	11
Rixæ in choro uetitiæ.	123
Rochetum quibus in locis Episcopus induat.	63
Rogationum tribus diebus in Mediolanensi ecclesia	
ieiunetur.	46
Romana Ecclesia catholicæ fidei magistra.	2. 116
Romanæ Ecclesiæ instituta in omni Missæ parte ser-	
uanda.	36
Rotaria monialis.	170. 175

S.

Sabbato Missa de beata Virgine celebretur.	35
Saccaro artificiose condita in mensa Episcopi non ap-	
ponantur.	66

Sacer ordo, uide ordo sacer.

Sacerdotes quibus saltem diebus Missam celebrent. 62.

singulis saltem hebdomadis peccata confiteantur.

36. antequam celebrent, quid agant. ibid. e sacri-

ficia quo modo exeant. ibid. ab altari quousque non

recedant. 38. in sacramentorum administratio-

ne superpellicem & stolam adhibeant. 24. ad bap-

tizandum quo modo accedant. 26. cuius rei compa-

retes moneant. ibid. sacris uestibus induti, rei diuinæ

faciendæ causa, quomodo se gerant. 37. quæ in missæ

celebratione nitent. 36. quas cæremonias seruēt. ibid.

publice criminoli Missæ celebratione interdican-

tur. 33

Sacramenta a concionatoribus dilucide explicanda. 11.

ijs administrandis ratio præscribitur. 22. 23. quo mo-

do sacerdotes induti. 26. ritus ex more Romanæ Ec-

clesiæ adhibeantur. 24. inferiores ecclesiæ, cathedralis

ritus sequantur. ibid. in eorum administratione ni-

hil exigendum. 24. eorum uis quando ab Episcopo,

& parochio explicetur. 25

Sacra scriptura ab utentibus occurrat. 5

Sacris rebus ab utentium absolutio Episcopo reserua-

ta. 44

Sacristiæ officium in sacris uasis & uestimentis cu-

stodiendis. 110. in renouanda sæpius aqua benedicta.

ibid. in rebus ad diuina officia præparandis. 110. in

ornando altare maiori. ibid. in dandis horarum ca-

nonicarum signis. 110. in rebus & sermonibus inani-

bis e sacristia remouendis. 110. in laicis item. ibid. ad

quem usum in sacristia tres tabellas habeat. 110

Sacristiæ intortitia, candelæ in mortuorum funere ad-

dicuntur. 137. in ea quando matutinum celebran-

dum. 125. quæ cellulæ constituendæ. 37. eius foribus

tabulæ affigantur de confessorum nominibus. 41

Sacri ritus, uide ritus.

Sacris addicta, uide addicta.

Saktationes festis diebus prohibeantur. 21. clericis omnino prohibita.	75
Saluatoris passio, uide passio.	
Sanctorum martyria & res gesta quo modo exponantur.	16
Sanniones in mensam ab Episcopo non admittantur.	66
Scholæ uisitanda. 90. ijsq. uisitandis quæ inquirendi ratio.	93
Scriba, uide celeraria.	
Sculptoribus modus prescribatur in sacris imaginibus effingendis. 15. Sedes confessorum in ecclesiis constituantur.	42
Seminarii clericorum institutio. 49. decima fructuum ei attributa. 50. quo tempore soluenda. 51. unde soluenda. 49. 50. eius augenda facultas. 51. multa ei ad iudicata. 2. 12. quæ beneficia ab Episcopo applicentur. 51. præstimoniales portiones attribuuntur. ibid.	
Sepeliendi mos in cœmeterijs restituendus.	139
Sepulchra excelsa loco posita amouenda.	139
Sepulturæ locus in ecclesia humi detur.	139
Septa monasteria monialium nemo ingrediatur. 193. 194. quæ in iis non alantur. ibid. eorum ianua quo modo claudantur.	174
Serica uestimenta quibus prohibentur. 154. 67. 63. 71	
Simoniacæ pactiones, uexationis redimendæ causa, prohibita.	55
Simoniacis pœnæ propositæ.	53. 54
Simoniz pœnis qui tenentur.	55
Societatis contractus qui usuram sapiunt.	158
Sodalitates corporis Christi in parochiis instituendæ.	
Sodalitates uisitandæ.	90
Somniorum interpretes coercentur.	17
Somnus in choro uetus.	123
Soni monialibus prohibiti.	197

- Sortilegi. 17
- Spectacula inania festis diebus prohibentur. 21. clericis interdicta. 75
- Spectacula & alia, quae prope monialium monasteria agi uentantur. 191
- Speculum monialibus uetatur. 187
- Stateras adulterantium absolutio Episcopo reseruata. 44
- Stola & superpellicium in sacramentorum administratione adhibeantur. 24
- Studium concionatoris quibus in rebus explanandis potissimum uersetur. 11
- Subbirretum a sacerdote celebrante in altari non ponatur. 37
- Subdiaconatus ordine ad annum initiatus qui studij causa abest. 83
- Subdiaconi quoties in mense communicent. 61. tonsuram ferant. 70. si maneri suo desunt, mulctantur. 126. uide Diaconi.
- Sudariolum in altare poni uentantur a sacerdote celebrante. 37
- Suffimenta monialibus prohibita. 187
- Suffragia tacita ferantur de puella ad religionem admittenda. 179. in tacitis suffragiis, quae canent moniales. 173. ijs suffragiis Praefata, Vicaria, Discretæ creentur. 169
- Summam Antoninam parochi sibi comparent. 69
- Sumptibus uiuentis Episcopi & Capituli anniuersariae mortui Episcopi exequiae fiant. 135
- Sumptus immoderati coerceantur. 155
- Superpellicium, uide stola.
- Supellex Episcoporum & clericorum qualis. 64
- Supplicationes publicæ mortuo Episcopo indicenda. 135.
- Supplicationum habendarum ratio praescripta, uide processiones.

Sinagogæ aditæ christianis interdicitur .	208
Syndici piorum locorum qui non sint .	162

T.

Tabellæ tres ad quem usum in sacrificia habeantur .	110
Tabellionatus officium clericis prohibetur .	77
Tabernaculum sacrosanctæ Eucharistiæ quale .	30
Tabernæ meritoriarum tollantur .	154
Tabulæ de monialibus confessorum in sacrificiæ foribus .	42
Talorum ludus clericis prohibitus .	
Taxa notariis præfixatur . 95. carceris item custodiibus .	102
Tempus distinguendis parochiis præscriptum . 24. testimoniis litteris . 199. 200. puellæ ad religionem receptæ in habitu sumendæ . 180. notariis ad denuncianda legata pia . 165. clericis ad sumendum habitum . 70. ad residendum . 80. monialium Præfectis ad exhibenda priuilegia . 168. ad seruanda huius synodi decreta .	214
Testis falsus a confessore quando non absoluitur .	43
Theologalis præbenda quibus in ecclesia constituitur .	7
Thesaurarij officium . 114. quibus distributiones non perfoluat . ibid. si contra fecerit , qua pœna mulctetur .	115
Tibiz ab ecclesia excludantur .	120
Toga clericorum qualis .	78
Tonsores monialium a quo approbandi .	206
Tonsuræ clericalis forma . 70. a quibus deferenda . ibid.	
Torques clericis uetatur .	72
Tunica lineæ Episcopi, uide Rochetum, talaris, qualis .	
Tutelæ administratio clericis uetita .	77

V

Vasa florum & fructuum monialibus prohibita .	197
Vasa	

I N D E X.

Vasa sacris addicta ad profanū usū nō cōmodentur.	132
Venale nihil in ecclesia proponatur.	128
Venatio clericis interdicta.	75
Venditiones cancelliarum prohibeatur.	100
Venditiones quę usuram sapiunt.	157
Veneratio reliquiarum, uide reliquię.	
Verrendę ecclesię cura.	116
Verficuli hymnorum &c. in choro distincte pronuncientur.	120
Vestes clericales & monachales qui personati induūt, puniuntur.	73
Vestes ægrotarum monialium quo loco custodiantur.	186.
Vestes sacrę usui profano non commodentur.	131
Vestis externa clericorum qualis. 71. uiatoria. ibid.	
Vestitus Episcopi, qualis. 63. eius familię.	67
Vicariis foraneis certę diocesis partes attribuantur.	
87. eorum munus quibus deferatur. ibid. quibus in rebus uersetur. ibid. cura præcipua in inquirendis presbyterorum moribus. 88. si qui non resederint. 84. in explicando de casibus reseruat. libello. 88. ii ab officio uoluntate Episcopi amouentur. 89. qui ipsis obedientiam præstent.	88
Vicarii perpetui quibus in ecclesiis parochialibus constitutiendi.	207
Viduz ob maritorum mortem a Missę auditione amplius mense uon excusantur.	39
Vigilię, quibus ieiunandum.	49
Vinorum genera exquisita in mensa Episcopi prohibentur.	66
Vinum album ad Missę celebrationem adhibeatur.	35
Vinum calice consecrato populo in Eucharistię sumptione non præbeatur.	30
Violatores monialium non absoluedi ab alio, nisi ab Episcopo.	44
Virgę ferreę in cancellis monialium, quales.	189

Viri certi ab Episcopo deligendi, quibus curæ sit, ut de processionibus præscripta seruentur. 133. qui semel in hebdomada uisitent eos, qui in carcere sunt. 101. qui ab Episcopo uisitante ad inquirendum adhibeantur. 90. a clero diocesano eligendi, qui urbanis congregationibus intersint. 146

Visitandi formula Episcopis, & inferioris ordinis Visitatoribus præscripta. 164. 91. & seq.

Visitans Episcopus prædicet. 90. ad poenitentiam cohortetur. *ibid.* priuatim admoneat. *ibid.* quos uiros ad inquirendi rationem adhibeat. 90. ecclesiam pollutam reconciliet. 91. cœmiteria item. *ibid.* non confirmatos confirmet. 90. alia officia præstet, quæ eius pietati & prudentiæ relinquuntur. 94. quæ loca ordine uisitet. 90. eius in uisitatione comitatus. 94. mensa & uictus qualis. *ibid.* quam in cathedrali & collegiatis ecclesiis uisitandis rationem adhibeat. 90. 91. in bibliothecis. 94. in scholis & piis locis. *ibid.* in parochiis. 92. a paroco quæ inquireat. *ibid.* quæ in populo dispiciat. 85. 93

Visitatio diligenter & celeriter cõficienda. 95. ad salutem eorum, qui uisitantur, instituta. 89. præcipuum munus Episcopi. *ibid.*

Visitator Episcopali gradu inferior quam uisitandi formulam seruet. 94

Vita clericorum qualis. 60

Vitæ eius inuestigatio, qui cathedrali ecclesiæ præficiendus est. 57

Vites qui incidunt, non ab alio absoluantur, nisi ab Episcopo. 44

Vnguenta monialibus uetita. 187

Vnio parochiarum quo casu facienda. 23. beneficiorum quæ seminariis applicanda sunt. 52. quæ beneficia unire liceat Episcopo. 104

Vnio monasteriorum monialium quo casu fiat. 167

Vniones perpetuas Episcopi recognoscant. 143

I N D E X.

Vocum ratio & modus in diuinis officiis .	123
Vrceoli uini & aquæ ad Missæ sacrificium a quo paren- tur .	118
Vsura in mutuo & deposito quo modo committitur .	
156. ex cambiis. ibid. ex uenditione. 157. ex pignoro.	
ibid. ex contractus societate . 158. in societate ani- malium. ibid. in animalium locationibus. 158. in con- tractibus libellariis . ibid.	
Vsus bibendi in ecclesia, uide bibendi .	
Vsus oratoriorum, uide oratoria .	
Vsu cauponarum clericis interdicitur .	76
Vsu gemmarum quibus interdicitur .	154

F I N I S.

Cup. p. 10. Ang. de qua q. is. de q. 4. his ibi. regis.

WAI 1528349 162

